

2/2002

2/2002

NIZOZEMSKÉ

LISTY

OBČASNÍK

ČECHŮ

A

SLOVÁKŮ

V

HOLANDSKU

V TOMTO ČÍSLE:

S.v. Alkmaar
J. Čížek
L.v. Dijk
B. Dvořáček
R. Erben
J. Horák
E. Horová
J. Kantůrek
P. Kubernát a spol.
L. Malinský
K. Neveu
J. Pšenica
S.F. Scheffel
H. Schenková
K. Straatsburg
V. Šadrak II.
T. Štefková
L. Vavroušková
M. Vonka
J. Menzel j.h.
Z. Rebelo j.h.

8. ČERVNA 14,00 hod. HOTEL BIJHORST WASSENAAR
ODPOLEDNE NIZOZEMSKÝCH LISTŮ A ČESKÉHO CENTRA
FILM TMAVOMODRÝ SVĚT

ROČNÍK DEVÁTÝ

ČÍSLO 2

2002

64 rozporupných
stran

NIZOZEMSKÉ LISTY

Vydává Spolek Čechů a Slováků v Holandsku,
Rijnstraat 27, 1823 EA ALKMAAR

PŘEDPLATNÉ EU 20.- poukazujte laskavě na adresu:
STICHTING TSJECHEN EN SLOWAKEN IN NEDERLAND,
C. Fabritiuspark 23, 1701 VP HEERHUGOWAARD,
Bankovní spojení: POSTBANK 606 53 37

(s označením **Předplatné a rok**, za který platíte a **čitelný podpis !!**)

REDAKČNÍ RADA: Líba van Dijk (vedoucí), Jaroslav Kantůrek, Ladislav Malinský

Externí členové: Eva Horová (Praha), Hana Schenková (Delft)

Pokladní: Monika Kaandorp - Váňová

Redakce nezodpovídá ani za obsah, ani za gramatickou správnost podepsaných článků, zasláné příspěvky nevrací a vyhrazuje si právo tyto případně redakčně zkrátit, event. upravit. Otištěné články nemusí být vždy shodné s názory redakce.

Adresa pro DOPISY, LUŠTÍRNU, INZERCÍ a AUTORSKÉ

PŘÍSPĚVKY: N.L., Sirtemastr. 287, 2513 XL DEN HAAG

Toto číslo vychází před létem 2002

OBSAH:

- 02 - Colofon
- 03 - Místo úvodu - J. Kantůrek
- 04 - Malé předvolební zamyšlení - L. v. Dijk
- 05 - Informační den v Utrechtu - L. v. Dijk
- 06 - Česká republika v měnící se Evropě - P. Kubernát a kolektiv
- 10 - Pietní akt - T. Štefková, J. Pšenica
- 11 - Sponzoři a Hofráti. . . - E. Horová
- 13 - Stalo se na Hradčanech - L. Vavroušková
- 15 - Na dně - R. Erben
- 17 - Trocha poezie - J. Horák
- 18 - Koniec demokracie ? - K. Straatsburg
- 19 - Vražda - M. Vonka
- 20 - ČC informuje - J. Kantůrek
- 24 - Josef Pekař: Černá ovce ? - B. Dvořáček
- 27 - Procházka londýnským sadem - Z. Rebelo j.h.
- 28 - Divadelní čtvrtletka - K. Neveu
- 30 - Výcvikový prostor Boletice - L. v. Dijk
- 32 - Co bude dál? S. Libenský - L. M.
- 33 - Pan Herec V. Brodský - J. Menzel j.h.
- 34 - Josef Svoboda - K. Neveu
- 35 - Zajímavosti z kultury - České centrum
- 38 - Barevná symfonie SPZ - L. Malinský
- 40 - Londýn příliš dlouho - Z. Rebelo j.h.
- 41 - Živoucí brněnská návnada - K. Neveu
- 42 - Osobní zkušenosti - Servác
- 43 - Píseň zapadáku - L. Malinský
- 44 - České víno v Amsterdamu - H. Schenková
- 45 - Vite, že ... ? - L. Malinský
- 53 - Stalo se . . . - Různí autoři
- 57 - Z redakční kuchyně - L.M., Anketa - H.Sch.
- 58 - Čeští krajané v Nizozemí - J. Čížek
- 59 - Studentská cyklistická expedice - J. Čížek
- 60 - Upozornění a inzerce
- 62 - Dopis Šadrakovi - S.v. Alkmaar
- 63 - Zadní strana: Holandsko či Nizozemí? - L. Malinský

Příští číslo vyjde k podzimu 2002

Redakční uzávěrka 6. září téhož roku (nejpozději)

MÍSTO ÚVODU

Za několik dní se už potřetí setkáme na Odpoledni Nizozemských listů. Redakce ve spolupráci s Českým centrem se před třemi lety rozhodla pořádat nejen pro čtenáře, ale i pro všechny ostatní zájemce jednou za rok pravidelná setkání obohacená o přitažlivý kulturní program.

Jsme velmi rádi, že se toto červnové setkání stalo již tradicí a že se mezi vámi cítili dobře známí umělci, jako Jiří Suchý a Jitka Molavcová nebo vloni Eliška Balzerová. Naši milí hosté zase obdarovali neopakovatelnými uměleckými zážitky všechny přítomné. Věřím, že v této tradici bude úspěšně pokračovat i letošní Odpoledne Nizozemských listů, že vás nezklamou ani herci mladší generace z divadelní skupiny Sklep. Navíc se Českému centru podařilo zorganizovat promítnutí úspěšného filmu Tmavomodrý svět, o který mnoho z vás žádalo. Může nás těšit, že o naše setkání projevíli zájem i členové Stálé komise Senátu ČR pro krajany žijící v zahraničí a budou se svým předsedou Dr. M. Špačkem našimi hosty.

Cílem těchto setkání však měla být také větší propagace Nizozemských listů. Mohli jste nahlédnout do prosté redakční kuchyně Listů, sdělit svou kritiku, nápady i přání. I redakce stále hledá vaši aktivní spolupráci i nové předplatitele. Všechny výše uvedené aktivity i samotné Listy stále bojují s nelehkou finanční situací.

Velmi nás proto mrzí, že i v letošním roce opět narážíme na skutečnost, že ještě začátkem června nezaplatila řada loňských předplatitelů. V tomto čísle najdete ještě jako upomínku složenky. Pokud nebude dlužné předplatné vyrovnáno do konce srpna t. r., nebudeme vám již další čísla zasílat. Dlužníci, kteří mezitím předplatné vyrovnali, nechť neberou toto sdělení jako upomínku..

Za redakci Jaroslav Kantůrek

MALÉ PŘEDVOLEBNÍ ZAMYŠLENÍ

LÍBA VAN DIJK

Když jsme byli malí, tak nám děda vyprávěl o Rakousko-uherské monarchii, ve které žil. My jako děti jsme jen poslouchaly a tenkrát jsme na to nemohly nic namítnout, protože jsme byly malé a ještě jsme nechodily do školy, takže jsme všechno braly jako napínavé předčítání před spaním. Když jsem později za dědou jezdila a mluvilo se o politice, tak jsem mu jednou namítla, že by bylo možná bývalo dobré, kdyby se monarchie nerozpadla, neboť bychom tak patřili k západním zemím se všemi výhodami, které s tím souvisely. Děda mi tenkrát řekl: "Společenství, ať je jaké chce je dobré, má své výhody, ale musí být všichni partneři rovnocenní. My, Češi v Rakousko-uherské monarchii jsme neměli jen pocit, ale bylo tomu tak, že jsme bráni jako podřadní občané". A tak přišla první světová válka, které se říkalo národní a vlastenecká. A pak přišla druhá světová válka, která měla název civilizační a ve které platilo že méněcennými rasami jsou Romové, Židé a Slované. A už před válkou bylo rozhodnuto o naší budoucnosti darováním Sudet a během války bylo rozhodnuto o tom k jakému bloku budeme patřit a tam jsme "ztvrdli" až do roku 1989. A teď kdy se hovoří o vstupu do Evropské unie, tak si někdo vymyslel, že náš vstup mohou ovlivnit Dekrety o odsunutí Němců. Že to byl důsledek nepraví to už si asi nikdo nechce připomínat. Nikdo si též nechce připomínat to, že se v roce 1989 slíbilo, že bude vypořádáno s komunisty. Kdyby se tomu bývalo stalo, nemuselo by se teď neustále vyhrabávat to, co kdo kdy udělal, zda patřil k tajné službě nebo ne, protože by to bývalo bylo vyřešeno. A nebyli by teď občané, kteří zase koketují s komunistickou stranou, nebylo by živých usměvavých komunistických pomníků, které se procházejí po Letné při oslavách 1. máje.

A život jde dál a jak jsme si tak všichni mysleli, že už konečně bude všude pohoda, že se lidé k sobě budou chovat hezky a každý bude moci říci svůj názor a lidé budou pracovat a vydělávat a kupovat a cestovat a učit se a budeme rovnocennými Evropany a budeme se mít dobře a budeme si pomáhat a nebudeme dělat válku, protože válka je něco hrozného. Tak jsme si vymysleli, že musíme najít identitu a místo velkých válek se budeme mlátit v malém. Že když mi dá učitelka pětku, tak jí dám facku a když si to dovolí ještě jednou tak ji zabiji a k tomu ještě několik jiných a pak taky sebe a když někdo nepřijal mé náboženství tak si na sebe vezmu bombu nebo unesu letadlo a zabiji spolu se sebou mnoho jiných a když si dovolím říct, že svět se začíná měnit k horšímu, tak mne zabije někdo jiný atp. A kdysi někdo vypočítal kolik kilometrů mrtvých bylo po první světové válce, kolik po druhé, kolik v socialismu a v jiných diktaturách, jsem zvědavá, jestli někdo vypočítá kolik kilometrů mrtvých je za posledních sedm let. Asi se to nebude moc lišit.

V zemi, kde žijeme máme před volbami a až vyjde náš občasník tak budeme všichni vědět jak dopadly.

V zemi, kde jsme se narodili máme před volbami, my jako krajané máme též možnost volit. Doufám, že jak zde tak i u nás si občané vyberou tak, aby měli záruku, že se věci budou řešit, že jim politici budou naslouchat, že se nebudou starat jen o své zájmy a že když se ukáže, že se na to nehodí, že si to přiznají a že se seberou a odejdou. Žijeme v době, kdy si můžeme dovolit říci, co bychom a jak bychom si to přáli, ale jen za předpokladu, že svá přání projevíme slušně a s respektem k člověku jako takovému.

INFORMAČNÍ DEN V UTRECHTU

LÍBA VAN DIJK

Dne 18.dubna 2002 se konal v Utrechtu Informační den pro Holanďany. Den, který má již určitou tradici, kterou jsme po několika odmlčeních zase obnovili. Tentokrát se Informační den konal ve spolupráci s Velvyslanectvím České republiky, Českým centrem, radnicí města Utrecht, Spolkem Čechů a Slováků v Nizozemí a Sdružením přátel Nizozemí-Čechy a Slovensko (VNTS).

Program byl na téma Evropská unie s podtitulem „Česká republika a Nizozemí - partneři v rozšířené Evropě“ a byl zahájen zástupcem starostky města Utrecht R. Verhulstem a velvyslancem Petrem Kubernátem. Panelová diskuse byla rozdělena do tří tematických bloků, pokaždé za účasti jednoho zástupce z Nizozemí a České republiky. Moderátorem byl profesor Sybe Schaap, který přednáší filosofii na univerzitě v Amsterdamu a v Praze na Univerzitě Karlově.

Posluchači, nejen zástupci nizozemských měst a obcí, podnikatelské sféry, státních institucí, ale i krajanských spolků, měli možnost si vyslechnout příspěvky na téma spolupráce českých a nizozemských měst a obcí - řečníky byli primátor města Brno Petr Duchoň, předseda Svazu měst a obcí v Nizozemí Peter Knip. V obchodně-ekonomické části promluvili ředitel Obchodní a hospodářské komory Brno Petr Bajer a zástupce Obchodní komory Utrecht Wim van Dijk. O úvahách o budoucnosti Evropy a roli obou zemí v Evropě příštích desetiletí promluvili poradce státního tajemníka MZV ČR Josef Kreuter a ředitel Odboru střední a západní Evropy MZV Nizozemí Ed Kronenburg.

Byla vyzdvižena intenzita česko-nizozemských vztahů na všech úrovních (58 družebních měst a obcí, obchodní výměna a investiční aktivita nizozemských subjektů v ČR, intenzivní spolupráce při přípravách České republiky ke vstupu do Evropské unie, vynikající politická spolupráce mezi oběma zeměmi).

Překážkou ve vztazích je neznalost jazyků a nerovnováha ve finančních prostředcích. České obce nemají často prostředky na návštěvy v zahraničí. Přednášející se však shodli v tom, že Česká republika vlastně nemusí mít těžkosti při vstupu do EU.

Mluvílo se o českých syndromech, které na Čechy zanechala často smutná historie národa. Skoro všichni přednášející se shodli na tom, že jak Česká republika, tak Nizozemí mají podobné rysy, shodli se na blízkosti obou zemí. Již v roce 1618 měly obě země společný cíl - vyhnat Habsburky. Letošní rok je klíčovým rokem pro vstup naší země do Evropské unie.

Součástí programu byla i distribuce informačního materiálu o aktuální situaci v České republice, z nichž některé ukázky najdete v tomto čísle.

O tento den se zajímala i média, ČT Brusel a ČTK Brusel a i nizozemské noviny, televize a rádio informovaly veřejnost o této akci.

Den byl zakončen fantastickým vystoupením Kociánova kvarteta a úplně na závěr jsme si mohli připít a pozdravit se starostkou města Utrecht paní A.H. Brouwer-Korf.

Informační den se opravdu povedl, bylo vidět, že i spolupráce s jinými organizacemi se podařila a do příštího roku si samozřejmě už zase plánujeme nové téma na tento již tradiční den.

ČESKÁ REPUBLIKA V MĚNÍCÍ SE EVROPĚ

Vážení a milí krajané,

krátce po svém nástupu do funkce mimořádného a zplnomocněného velvyslance České republiky v Nizozemském království jsem Vám slíbil, že Vás budeme pravidelněji informovat o přípravě naší země na přistoupení k Evropské unii a dalším rozvoji vzájemných česko-nizozemských vztahů. V dnešním čísle Nizozemských listů Vám předkládáme informace o České republice, které věříme Vám nejenom pomohou lépe se seznámit s aktuální situací v naší zemi, ale můžete se o ně podělit i se svými nizozemskými přáteli. V několika krátkých vstupech, připravených kolektivem spolupracovníků české ambasády v Haagu, máte možnost se seznámit s novodobými dějinami České republiky, dočíst se více o našem směřování do Evropské unie a aktuálním stavu přípravy na členství. V případě Vašeho zájmu zjistíte, jaké existují nizozemské programy bilaterální finanční pomoci zaměřené na podporu přípravy ČR na vstup do EU a dozvíte se více o možnostech a perspektivách, které nabízí vzájemná obchodně-ekonomická spolupráce.

Jak sami dobře víte, Česká republika se intenzivně připravuje na své členství v Evropské unii a nedílnou součástí této přípravy je i prezentace naší země v jednotlivých členských státech EU. Česko-nizozemské vztahy jsou prakticky ve všech oblastech života našich zemí velmi dobré a mají slibný potenciál se dále rozvíjet. Jsme přesvědčen a pevně věřím, že vzájemné hlubší poznání české a nizozemské veřejnosti, ke kterému můžete přispět i vy, nám svým způsobem ulehčí naši integraci do Unie.

PETR KUBERNÁT
velvyslanec

● Přípravné období

Dne 1. ledna 1993 se začaly psát dějiny České republiky jako jednoho z nástupnických států České a Slovenské federativní republiky. České republice zůstala její poloha v srdci Evropy, podstatně se však změnila velikost státu. Svou rozlohou 78 866 km² se ČR zařadila na 19. místo v Evropě a podle počtu obyvatelstva stanula s 10,3 miliony obyvatel na 12. místě mezi evropskými státy.

Vznik samostatné ČR však nebyl počátkem složitého transformačního procesu a návratu do rodiny evropských demokracií. Po několika desetiletích rozdělení evropského kontinentu začala již v roce 1988 tehdejší Česká a Slovenská Federativní republika posilovat své vazby s ES prostřednictvím navázání diplomatických styků. Následné převratné změny roku 1989 pak umožnily zahájení politické, hospodářské a sociální transformace. ČR, resp. její předchůdkyně, začala hledat své staronové místo v Evropě a podílet se na vytváření nové kvality vztahů na evropském kontinentu. V následujících letech ČR prokázala, že poskytnutou příležitost nehodlá promarnit.

V průběhu 90. let se ČR aktivně angažovala na mezinárodní scéně a podařilo se jí dosáhnout řady úspěchů. V roce 1991 byla ještě pod hlavičkou ČSFR přijata do Rady Evropy, která sdružuje země dodržující lidská práva a respektující zásady právního státu. V oblasti ekonomické spolupráce nelze opominout přijetí ČR do prestižní organizace OECD v roce 1995, velmi důležité pro úspěšné etablování na mezinárodní scéně bylo předsednictví ČR v Radě bezpečnosti OSN v letech 1994-95. ČR se rovněž významně angažovala v mírových operacích na Balkáně, kde si české jednotky díky svému profesionálnímu přístupu vysloužily velmi dobrou pověst. Mezi nejaktuálnějšími iniciativami, kromě aktivní účasti ČR v boji proti terorismu, mj. v podobě vyslání protichemické jednotky na Střední východ a pomoci afghánskému lidu poskytnutím polní nemocnice do Afghánistánu, stojí za zmínku např. kandidatura ČR na předsednictví 57. Valného shromáždění OSN.

Doposud nejvýznamnějším momentem v začleňování do mezinárodních struktur bylo přijetí ČR do NATO v roce 1999. ČR může být díky svému působení v NATO označena za spolehlivého spojence, který se dobře zhostil své odpovědné úlohy, což mj. dokazuje i skutečnost, že ČR byla pověřena uspořádáním summitu NATO v listopadu 2002, který bude mít

klíčový význam pro další vývoj Aliance a otázku jejího rozšíření. Od počátku 90. let ČR současně usiluje o dosažení své nejdůležitější zahraničněpolitické priority - členství v EU. Již v roce 1991 došlo k uzavření Evropské dohody (tzv. Asociační dohody) mezi ČSFR a ES. Po vzniku ČR byla v roce 1993 podepsána samostatná Evropská dohoda s ES, která představuje základní dokument pro vztahy mezi ČR a ES. Oficiální žádost ČR o členství v EU byla podána v roce 1996.

Výrazným přelomovým okamžikem pro další vývoj byl summit Evropské rady v Lucemburku na konci roku 1997, kde bylo rozhodnuto zahájit negociace o členství v EU s Českou republikou a dalšími pěti kandidátskými zeměmi v roce následujícím (1998).

ČR zatím předběžně uzavřela 24 z celkového počtu 31 kapitol *acquis communautaire* a řadí se tak k neúspěšnějším kandidátským zemím. Úspěšně je z tohoto pohledu možno hodnotit zejména uplynulý rok 2001, v němž ČR předběžně uzavřela 11 kapitol, mezi nimiž se nachází i nesnadné kapitoly jako např. Volný pohyb osob, Volný pohyb kapitálu, Životní prostředí, Energetika, Daně a Justice a vnitro, Schengen. V následujících týdnech a měsících, po vypracování společných pozic EU k citlivým kapitolám Zemědělství, Regionální politika a Finanční a rozpočtová ustanovení, čekají ČR jednání o těchto kapitolách společně s otevřenými kapitolami Doprava a Soutěžní politika. Projednána bude i kapitola Instituce. ČR v současné době požaduje jen velmi málo přechodných období, a to pouze v nezbytně nutných oblastech.

Při přípravě ČR na členství v EU hraje významnou roli spolupráce ČR s členskými zeměmi EU. Dobrým příkladem takové spolupráce je právě Nizozemsko. Snahy o posílení dvoustranné spolupráce našly v lednu 2000 své zhmotnění v podpisu Memoranda o porozumění mezi ČR a Nizozemskem, jehož smyslem je posílení kooperace mezi jednotlivými resorty. Hlavními gestory spolupráce v uplynulých letech byly resorty ministerstev spravedlnosti a průmyslu a obchodu (ČR) a hospodářství (NL). V letošním roce je pozornost věnována oblasti zemědělství. Dosud nejvýznamnějším důkazem spolupráce ČR a Nizozemska v evropských záležitostech ovšem bylo vypracování Společného nizozemsko-českého memoranda k reformě penzijních systémů a jeho zaslání společně s průvodním dopisem premiérů W. Koka a M. Zemana předsedovi Rady EU J.M. Aznarovi. Memorandum bylo prezentováno na summitu ER v Barceloně v březnu tohoto roku a je prvním případem, kdy se kandidátská země podílela společně s členskou zemí EU na předložení takového dokumentu. Cenné pro přípravu ČR na členství v EU jsou i nizozemské programy MATRA a PSO, o nichž se můžete v tomto čísle rovněž dočíst. V souvislosti se spoluprací mezi kandidátskými a členskými zeměmi EU samozřejmě nemůžeme zapomenout ani na regionální kooperaci dvou důležitých uskupení - Beneluxu a zemí Visegrádské skupiny (ČR, Slovensko, Maďarsko, Polsko), která byla zahájena v roce 2001.

Cílem ČR je ukončit jednání o přistoupení k Evropské unii do konce roku 2002 a dosáhnout plné připravenosti na vstup ČR do EU k referenčnímu datu 1.1. 2003. ČR doufá, že následná ratifikace smlouvy o přistoupení k Unii v průběhu roku 2003 umožní, aby se ČR stala členským státem Evropské unie k 1. lednu 2004, což by mj. umožnilo účast českých občanů ve volbách do Evropského parlamentu v červnu 2004.

V otázce členství v EU počítá ČR s uspořádáním referenda o dojednané smlouvě o přistoupení k Unii. V rámci schválené komunikační strategie se proto vláda snaží poskytnout českému občanovi dostatek objektivních informací o pozitivních i negativních důsledcích členství ČR v EU nezbytných pro odpovědné rozhodnutí o budoucnosti svého státu. Členství ČR v EU podporuje téměř 60% obyvatel.

ČR se však nesoustředí jen na přístupová jednání. V současné etapě považuje za nesmírně důležité intenzivní zapojení do rozvíjející se debaty o budoucnosti EU. Již v březnu 2001 vystoupil mpř. vlády a ministr zahraničních věcí J. Kavan s iniciativou, aby dvoustranná setkání evropských politiků byla využívána ke společným diskusím s občany o evropských tématech, což se v ČR dobře ujalo. Debata o budoucnosti Evropy se stala rovněž součástí vnitřní komunikační strategie.

Velmi cenná je skutečnost, že se Česká republika jako kandidátská země aktivně účastní jednání Konventu o budoucnosti Evropské unie *de facto* ve stejném postavení jako členské státy EU. Na půdě Konventu již prezentoval zástupce vlády ČR své návrhy např. na zastoupení kandidátských zemí v předsednictvu Konventu a na publikaci stěžejních dokumentů Konventu rovněž v jazycích kandidátských zemí. Česká republika vnímá EU jako unikátní a otevřený proces, jemuž se daří naplňovat své základní cíle - trvalý mír, stabilitu a prosperitu a přeje si

podílet se na vytváření dynamicky se rozvíjející, ekonomicky prosperující, sociálně spravedlivé a politicky integrované Evropy.

ČR sdílí evropské civilizační a kulturní hodnoty a její obyvatelstvo bylo vždy součástí evropské historie. Není proto velkým překvapením, že vstup do EU je v ČR vnímán jako historický imperativ. ČR cítí spoluzodpovědnost za vývoj na evropském kontinentu a věří, že si najde v rozšířené Unii své místo, dokáže v ní uplatnit své zájmy a bude vnímána jako stát, který svým lidským, ekonomickým i kulturním potenciálem přispívá k dalšímu rozkvětu Evropy jako celku.

Perspektivy obchodní a ekonomické spolupráce

Česká republika je zemí s dlouhou a úspěšnou průmyslovou tradicí. Úroveň českého průmyslu dosáhla svého vrcholu v meziválečných letech, kdy bývalé Československo patřilo mezi nejvyspělejší státy světa. Léta totalitního režimu znamenala pro českou ekonomiku a samozřejmě také pro její průmysl stagnaci spojenou s technickým zaostáváním a opouštěním světových trhů. Teprve po roce 1989 dostala Česká republika šanci znovu se vrátit mezi vyspělé ekonomiky, tedy na pozici, která jí přirozeně náleží. Cesta mezi nejvyspělejší země je dlouhá a náročná. Začala přechodem na tržní ekonomiku, rozsáhlou privatizací a přeorientováním českého exportu na trhy vyspělých ekonomik. Průmysl prošel rozsáhlou restrukturalizací, která v některých oborech, jakým je například ocelářství, není stále ještě ukončena. Přesto převážná část průmyslu už restrukturalizací úspěšně prošla a podařilo se to také za významného přispění zahraničních investorů, kteří v České republice objevili řadu komparativních výhod, srovnatelné legislativní prostředí a v neposlední řadě západní kulturu a mentalitu.

Nizozemsko patří mezi deset nejvýznamnějších ekonomických partnerů České republiky. Český export do Nizozemska v roce 2001 narostl oproti roku 2000 o 37,3% a dosáhl výše cca. 1,1 mld. EURO. Podíl Nizozemska na českém exportu představoval 2,8%. Pro představu lze dodat, že český vývoz do Nizozemska je vyšší než do Ruské federace, Ukrajiny, Číny a Japonska dohromady. Nejvýznamnějšími položkami českého vývozu jsou osobní automobily Škoda, elektronika, elektrická zařízení a spotřebiče, ocelářské výrobky, stroje a přístroje, strojírenské komponenty a díly, nábytek, chemikálie a textilní materiály. Nizozemský export do České republiky představoval částku cca. 1,0 mld. EURO, což byl 2,4% podíl na celkovém českém dovozu. Nejvýznamnějšími položkami českého dovozu z Nizozemska jsou elektronika a výpočetní technika, stroje a strojírenské komponenty, nákladní automobily, potraviny a suroviny rostlinného původu, léčiva, chemikálie, plasty, textilní příze, železo a ocelářské výrobky. České republice se podařilo v roce 2001 dosáhnout aktivního salda obchodní bilance.

Zájem Nizozemska o obchod s Českou republikou neustále roste. Česká republika má také s probíhající úspěšnou restrukturalizací a modernizací průmyslu a celé ekonomiky stále více co nabídnout. V převaze už zdaleka nejsou polotovary nebo jednodušší výrobky, protože na exportu do Nizozemska se značně podílejí sofistikované produkty s vysokou přidanou hodnotou. Čeští exportéři se pouští i do oblastí, které byly dříve doménou pouze několika zemí. Takovým příkladem může být i export počítačového software. Stále rostoucí zájem ze strany nizozemských podniků je o výrobní kooperaci, kdy české podniky mohou pro své partnery vyrábět speciální výrobky v malých sériích. Právě v případě takovýchto výrobních kooperací Nizozemci vysoce hodnotí nejen výhodné ceny, ale také kvalitu, vzdělanost a zručnost pracovní síly a v neposlední řadě velmi dobrou infrastrukturu a geografickou dostupnost České republiky. Ve spolupráci lze jít ještě dále. Jako velmi perspektivní se jeví například spolupráce při vývozu do třetích zemí. Modelové řešení by mohlo vypadat tak, že české firmy by pracovaly jako subdodavatelé finálních nizozemských dodavatelů. Takto by se propojila česká technická zručnost s komerční zdatností Nizozemců.

Význam Nizozemska pro českou ekonomiku podtrhuje i jeho podíl na celkových přímých zahraničních investicích v České republice, který je téměř 30% a dosahuje výše 8,1 mld. EURO. Nizozemské investice jsou orientovány do různých oblastí ekonomiky, především však do telekomunikací, elektroniky, potravinářského průmyslu, petrochemie, bankovníctví, pojišťovnictví a prodejních řetězců. V České republice působí úspěšně nejen velké nizozemské firmy jako Philips, KPN, Shell, Unilever, Ahold, ING nebo ABN-AMRO, ale také stovky malých a středních podniků s nizozemskou účastí. Nejen nizozemské, ale i další zahraniční investory, přilákala Česká republika svým stabilním politickým prostředím, vysokou kvalifikací pracovní síly, nižší mzdovou úrovní, srovnatelným legislativním prostředím a velmi dobrou

infrastrukturou propojenou na všechny sousední země. V případě nizozemských investorů to byla také geografická vzdálenost a srovnatelná velikost zemí. V neposlední řadě se na přílivu investic podílely také tzv. "investiční pobídky", které Česká republika od roku 1998 poskytuje investorům. Tyto pobídky jsou poskytovány investorům, kteří přicházejí s minimální investicí 10 mil.USD (v případě regionů s vysokou nezaměstnaností je tato hranice snížena na 5 mil. USD). Investoři tak mohou získat slevy na dani z příjmu právnických osob po dobu deseti let v případě nové investice nebo částečnou slevu na dani po dobu pěti let v případě, že se jedná o rozšiřující investice. Dále investoři mohou získat granty na vytváření pracovních míst a na školení a také možnost získat stavební pozemky za symbolickou cenu a podporu při zainvestování inženýrských sítí. Zahraniční investoři působí v České republice téměř ve všech oblastech ekonomiky, přitom stále roste zájem o investice do vyspělých oborů jakými jsou automobilový průmysl, elektronika a informační technologie. O kvalitě českého investičního prostředí svědčí i skutečnost, že v nedávné době se firmy PSA (výrobce automobilů Peugeot a Citroën) a Toyota rozhodly vystavět svůj společný podnik na výrobu osobních automobilů v Kolíně.

Nizozemské programy bilaterální finanční pomoci zaměřené na podporu přípravy ČR na vstup do EU

Nizozemská vláda poskytuje kandidátským zemím na bilaterální bázi poměrně značnou finanční pomoc zaměřenou na realizaci konkrétních projektů. Tato pomoc je poskytována nevládním i vládním organizacím a jejím hlavním cílem je přispět ke zdárnému průběhu sociálních, politických a hospodářských reforem v těchto zemích.

Bilaterální spolupráci mezi ČR a Nizozemskem zastřešují hlavní dva dokumenty - Memorandum o partnerství a Memorandum o porozumění.

V lednu 2000 bylo podepsáno státními tajemníky MZV ČR a MZV NL Memorandum o partnerství, rámcový dokument, který zastřešuje konkrétní spolupráci mezi jednotlivými českými a nizozemskými ministerstvy. Pro každý rok se určuje jeden rezort jako profilující pro oblast spolupráce (rok 2000 - Ministerstvo spravedlnosti, rok 2001 Ministerstvo průmyslu a obchodu, resp. hospodářství, rok 2002 - Ministerstvo zemědělství).

V dubnu 2001 bylo podepsáno zástupci Ministerstev financí ČR a Nizozemského velvyslanectví v Praze "kombinované" Memorandum o porozumění, které zastřešuje všechny projekty bilaterální spolupráce pro roky 2001-2002, tzn. program MATRA (Maatschappelijke Transformatie, spravován nizozemským Ministerstvem zahraničních věcí) i program PSO (zaměřen na ekonomickou oblast a na hospodářský sektor, spravován nizozemským Ministerstvem hospodářství).

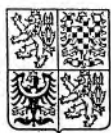
Projekty na úrovni nevládních organizací jsou zahrnuty pod programem MATRA "Classical" a jejich hlavní myšlenkou je pomoci při budování občanské společnosti. Projekty předkládají nizozemské nevládní organizace, na jejichž vypracování se podílely společně s partnerskou organizací z regionu SVE.

Na úrovni vládních organizací a institucí se jedná o projekty, jejichž hlavním cílem je implementace *acquis* a příprava státní správy na členství v EU. Jedná se o tzv. Preaccession Programmes, jednak v rámci MATRA a jednak v rámci PSO. Nejběžnějšími formami projektů jsou tzv. technická pomoc, školení a trénink, stáže, semináře a konzultace.

Bilaterální pomoc Nizozemska je velmi komplexní záležitostí. Bližší informace lze získat na nizozemských ministerstvech zahraničních věcí a hospodářství, či na nizozemských ambasádách v kandidátských zemích.

Spolupráce v oblasti vzdělávání

Těžištěm spolupráce v oblasti vzdělávání je výměna stipendií ke studijním pobytům, v jejímž rámci poskytuje vláda ČR stipendium nizozemským zájemcům o studium v ČR a nizozemská vláda stipendia zájemcům z ČR o studium v NL. Jedná se převážně o dlouhodobá (půlroční až roční) stipendia, vláda ČR však nabízí také omezený počet míst (v r. 2001 5, v r. 2002 4 místa) na letních školách slovanských studií v ČR. Odkazy na zdroje ke konkrétním informacím týkajícím se možností studia v ČR a jeho financování prostřednictvím stipendií je možno nalézt na webové stránce Velvyslanectví ČR v Haagu (www.mfa.cz/haague).

PIETNÍ AKT U PŘÍLEŽITOSTI 57. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ OD FAŠISMU TEREZA ŠTEFKOVÁ, JÁN PŠENICA

Památku československých vojáků, kteří svůj život v boji proti fašismu položili na území Nizozemska, uctili 13.5.2002 položením květin u jejich hrobů a památníků v Nizozemsku zástupci Velvyslanectví České republiky a Slovenské republiky v Haagu.

Pietní akt byl v letošním roce uspořádán Velvyslanectvím SR v Haagu a navázal na předchozí tříletou tradici společného uctívání památky československých vojáků padlých během či v důsledku 2. světové války a/či pohřbených v Nizozemsku. Cílem těchto vzpomínkových akcí zahájených z iniciativy Velvyslanectví ČR v Haagu je ocenění jejich působení i připomenutí si role, kterou v československo-nizozemských (a československo-britských - z celkem cca 45 hrobů jich 37 připadá na československé letce RAF) vztazích hráli. V r. 1999 si památku československých vojáků představitelé Velvyslanectví ČR, SR, Velké Británie a zástupci ozbrojených sil NL připomněli položením věnců u hrobů a památníků československých letců v Bergen op Zoom, v r. 2000 v Oosterwolde a Oldebroek, a v r. 2001 v Nieuwe-Niedorp a Bergen. V letošním roce byla uctěna památka slovenského letce Otto Smika (památník ve Zwolle) a osmi československých vojáků pochovaných na hřbitově v Leusden (Amersfoort).

Slovenský letec Otto Smik, nositel britského Válečného kříže D.F.C. a Československého válečného kříže, a pravděpodobně nejúspěšnější slovenský pilot ve službách britských leteckých sil, který by se letos dožil 80. let, zemřel ve 22 letech v důsledku sestřelení nad městem Zwolle. Jednalo se o jeho druhé sestřelení nad územím Nizozemska: poprvé byl sestřelen 4.9.1944 (v té době už létal v rámci RAF druhým rokem a měl za sebou řadu sestřelených a poškozených nepřátelských letadel) nedaleko Bredy a byl zachráněn skupinou nizozemských příslušníků Hnutí odporu - konkrétně manžely Vonkovými, kteří mu poskytli úkryt a napomohli jeho návratu zpět do Velké Británie. Ve Velké Británii mu byla propůjčena hodnost majora a byl jmenován velitelem britské 127. stíhací perutě, která pod jeho velením 28.11.1944 podnikla (pro něj osudný) nálet na důležitý železniční uzel ve Zwolle. Zemřel 28.11.1944, poté, co se mu jen několik dnů předtím podařilo znovu se setkat s rodinou Vonkových a poděkovat jim za jejich předchozí pomoc. Pozůstatky O. Smika byly v devadesátých letech převezeny a uloženy ve Slavičím údolí v Bratislavě. Pietní akt se uskutečnil u památníku věnovaného letcům sestřeleným v okolí Zwolle (v ulici pojmenované po letci Turnerovi) umístěném v krásně upravené okrajové části Zwolle, kde se vedle několika dalších ulic pojmenovaných po letcích sestřelených nad jeho územím nachází také ulice s názvem Otto Smikstraat (s podtitulkem, jehož znění v českém jazyce je zhruba následující: "slovenský pilot RAF, 22 let, sestřelen v blízkosti Zwolle 28.11.1944.").

O působení osmi československých vojáků pochovaných na hřbitově spravovaného městem Amersfoort se nám ani ve spolupráci s nizozemskými úřady nepodařilo získat bližší informace; předpokládá se, že zemřeli pravděpodobně na následky zranění/podvýživy utrpěných v důsledku jejich německého zajetí během druhé světové války, ze kterého byli osvobozeni vojáky USA. Jedná se o A.P. Brösela, S. Donovala, M.N. Kusiho, J. Lukuisceho, S. Maschizu, A. Musila, J. Polze a neznámého československého vojáka. Pietní akt proběhl prostřednictvím položení květin u hrobů osmi československých vojáků a u památníku věnovaného všem padlým vojákům na civilním hřbitově "Rusthof" umístěném v Leusdenu a spravovaném městem Amersfoort, jehož část tvoří válečné hroby vojáků z první a zejména druhé světové války.

Vzpomínkové akce se 13.5. zúčastnili velvyslanci a další zástupci Velvyslanectví SR a ČR v NL, zástupci nizozemských Královských pozemních sil a Královského letectva, syn manželů Vonkových s manželkou, zástupci města Amersfoortu a Zwolle a spisovatel L. Schotman, který je autorem knih o O. Smikovi a o letcích sestřelených v okolí Zwolle.

SPONZOŘI A HOFRÁTI...

EVA HOROVÁ

Usoudili jsme, že potřebujeme jít s dobou a koupili jsme si nový slovník jazyka českého. Doposud jsme si vystačili s Trávníčkem z roku 1952. Trávníčka jsme koupili před časem ohmataného v antikvariátě za 80 Kč, nový Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy české republiky v knihkupectví Akademia za korun 395. Trávníček je malý a tlustý. Slovník velký a lesklý. Papír v Trávníčkovi je překvapivě daleko lepší kvality. Obě díla jsou poplatná době, ve které vznikla, a jak! Za těch padesát let se změnilo ledasco. Posuďte sami:

Hofráti.

Pan Trávníček píše v předmluvě k tomuto čtvrtému, přepracovanému vydání:

„Utěšený, v celé naší historii nebyvalý rozmach všeho našeho společenského dění, souvisící s vítěznou cestou k novému řádu, socialistickému, odrazil se velmi výrazně v slovní zásobě českého jazyka.“ a dále cituje Stalina, který si chválí vznik nových slov a vymizení slov zastaralých. A pokračuje: „...(i u nás) vznikla řada nových slov: zlepšovatel, školitel, šturmovština, záhumenek, kádrovat.“ Úsměvné, že, řečeno tentokrát slovníkem jednoho z našich současných předních politiků.

Srovnáme-li hesla některých těchto Trávníčkových nových slov s hesly v novém Slovníku, najdeme například toto:

Šturmovština: Trávníček: práce přes čas, v neděli apod.

Nový Slovník: s vypětím sil dokončovat daný úkol na poslední chvíli.

Z faktu, že *záhumenek* zůstal více méně beze změny, lze usoudit, že JZD, i když přejmenovaná na Zemědělská družstva, ne tedy již Jednotná, stále existují.

Mnoho Trávníčkových uváděných slov již v novém slovníku nenajdeme a naopak. Moc se mi například líbí *hofrátský/hofrátsví* – dvorní radovství, úřednická povýšenost. Přestože člověk najde mezi dnešními politiky a úředníky „hofrátů“ pozhnaně, moderní jazyk je neumí tak trefně pojmenovat.

Nový Slovník je zkrátka chudý, byli podle vlastních slov nuceni vypustit různá slova archaická či řídká. Je to škoda, ale omluvitelné, uvážíme-li, že na moc málo „neužitečných“ věcí, jako je kultura, školství a věda, se najdou v této moderní rádobě kapitalistické společnosti peníze. V Předmluvě k novému Slovníku se mimo jiné píše: „Druhé vydání slovníku vychází až za šestnáct let od vydání prvního, přestože byl tento standardní slovník (...) dávno rozebrán... Příčinou tak pozdního vydání byl strohý zákaz vedoucího české lingvistiky v r. 1983, motivovaný stranickými a osobními důvody. ... Druhé vydání, opravené a doplněné, bylo však přece jen, i když ne bez potíží, připraveno... Z toho, co bylo řečeno, vyplývá, že udělat slovník není, zvláště v rušné době, věc jednoduchá...“ A na závěr páše pan Filipec v předmluvě: „I toto druhé vydání slovníku je věnováno kromě nejširší veřejnosti i žákům našich, především středních škol. Bohužel nebyli jsme v situaci, kdy by naše nakladatelství mohla vydávat celou řadu školních slovníků od tří a osmi tisíc hesel výše, jako je tomu v Anglii, Francii a jinde. Proto spoléhají autoři slovníku na spolupráci s učiteli a profesory češtiny, na jejich zájem a iniciativu.“ Konec. Co to znamená? Že mají kantoři češtináři ze své kapsy kupovat svým žákům a studentům slovníky nebo kopírovat potřebné stránky? Asi. Je to smutné.

Já jen doufám, že někdy jednou, za několik generací, dá-li nějaká vyšší síla, nastane i v této zemi čas, kdy slovníky budou moci vydávat bez ohledu na zrovna panující politické uspořádání.

Sponzoři.

Tak tohle slovo se v Trávníčkovi nevyskytuje vůbec. Ani se „s“. Zato nový Slovník nás poučí: *sponzor* je někdo, kdo na základě dohody (zvl. Z důvodů reklamních) finančně podporuje. A že jsou sponzoři v kotlině české nějak viditelní! Určitě jste, aspoň mnozí z vás, milí čtenáři, sledovali hokejové zápasy. Když se odehrávají v Čechách, mám velkou potíž s nalezením puku mezi těmi všemi malovánkami. Naši hosté z Kanady se velmi upřímně divili, že se to tady smí, takhle počmárat led. A naši reprezentanti reprezentují prostřednictvím svých dresů desítky nejrůznějších firem, ale z které jsou země se na jejich tělech nedočtete. Tak jsme se vždycky rozčilovali, a ono ejhle: i Švédí už se přidávají: při mistrovství světa v ledním hokeji zářilo uprostřed ledové plochy obrovské logo ŠKODA VOLKSWAGEN! A že jsou zatím ještě ve zbytku civilizovaného světa zdrženliví, bylo tam samo, takže obzvlášť vyniklo. Usoudili jsme, že je to výměnou za švédsko-britské stíhačky JAS-Gripen, které chce tato vláda koupit. ODS by radši stíhačky americké, i když to takhle nahlas neřikají.

No jo, máme teď předvolební boj. Ale je to takové mírné, asi je ještě dost času na víc ohňostroje. Už se částečně uklidnila i vašeň kolem tzv. Benešových dekretů, i když hlavně ODS vehementně „bojuje“ za „národní zájmy“. V dubnu byly důležitým tématem úplatky, bývalí estébáci ve službách hradní stráže a příjmy předních politiků. Vždycky to, co buď vyšťourají novináři, nebo co pojmenuje někdo v zahraničí. Když si toho přestanou novináři všimnout, utichne to a zmizí. Jako ostatně i jinde ve světě.

Byl první máj, komunisté se sešli v počtu asi deseti tisíc na Letenské pláni, jiní tančili kolem Křížkovy fontány v Juldě Fuldě (tedy na Výstavišti), ještě jiní slézali pomátnou horu Říp. Lid obecný ale už zase vyrazil na chalupy, jaro je letos velmi krásné a co v Praze.

Atentáty...

Tak už se střílí politici i v mírumilovném Nizozemsku! Nic krásné jaro. Teď už mne nemůže snad nic překvapit. Prožili jsme to zprostředkovaně, telefonovala nám známá z Německa a jen tak mezi řeči prohodila, že zastřelili v Hilversum nějakého politika. Mysleli jsme, že si dělá legraci. Koupili jsme si (české) noviny a i ty to uvedly jako první zprávu. Mohlo by se říci, cvok. Nakonec, kolik amerických prezidentů takhle skončilo, a nikdo nepopírá, že Spojené Státy jsou demokratické. Ale v Holandsku? Jak se ten chlapec dostal ke zbraním? Asi to s tou přísností nebude tak horké. Přestože si dobře pamatuji, jak se bojovalo proti „střilecím“ nožům a obuškům, které si tady, v Čechách a na Moravě, můžete koupit pomalu v každém hokynářství. Možná to všechno bude tím, že ti dnešní mladí lidé se nikde neučí trpělivosti. Dočkej času jako husa klasu, říkávala moje babička. A že prý trpělivost růže přináší. No, kam by dnes jeden došel, že. Všechno musí být hned, teď. I lepší svět, bez odporáků jako jsou různé neonáckové, polofašistí, populisté nejrůznějšího ražení a směřování. Čekat, že se znemožní sami? Nebo že většina voličů bude tak rozumná, že je nepustí ke korytu? Na to není čas. Odbouchnout, a je vypucováno. Jde z toho hrůza.

Ještě v březnu, když jsem začala toto povídání, jsem si myslela, že bude bezproblémové, úsměvné, skoro nudné, protože se nic neděje. Pořád jen to stejné dokolečka, života běh. A teď by toho bylo tolik, že to až dusí. A ani se mi do toho nechce. Necítím se povolána pronášet soudy, nevím co s tím.

Doufám jen, že tady ta předvolební kampaň bude i v posledním měsíci probíhat mírně jako doposud, že se budou zdejší politici a jejich fandové a odpůrci do sebe navzájem trefovat jen slovy a že i ta slova budou aspoň trochu vážít.

P.S. Kontrolní otázka: Najde-li si *sponzor* toho správného *hofráta* nebo naopak, jde vždy o korupci?

STALO SE NA HRADČANECH

LIBUŠE VAVROUŠKOVÁ

V měsíci březnu se v rychlém sledu odehrály na Hradčanech tři rozličné kulturní události, které si rozhodně zaslouží naši pozornost.

První z nich se uskutečnila 15. března v krásném prostředí Císařské konírny na Pražském hradě. Byla zde zahájena výstava *Jan Kupecký – evropský malíř v evropském městě*. Díla tohoto mistra barokního portréta, k jehož jménu býval připojován přídomek pictor bohemus, v takovém rozsahu máme možnost vidět vůbec poprvé. Podařilo se zde shromáždit malby nejen z českých zdrojů, ale také z muzeí a galerií maďarských, rakouských a německých. Jan Kupecký byl uznávaným portrétistou již za svého života, krátkou dobu působil jako dvorní malíř, ale anglickému králi ani dánské královně se nepodařilo získat jej do svých služeb. UVážíme-li, že je to malířova první monografická výstava a že od jeho úmrtí uplynulo 262 let, naskýtá se nám příležitost vsuktu ojedinelá. Jan Kupecký, který se mnohým z nás nesmazatelně vryl do paměti již svým autoportrétem ze školních učebnic dějepisu, se tak stává mnohem bližším. „Chce-li si kdo učiniti pravý obraz malby Kupeckého, musí si představit sílu Rubensovu, jemnost a průzračnost Van Dycka a Rembrandtovo kouzlo ve stínech a barvě.“ - k těmto slovům, jimiž hodnotí Kupeckého umění životopisec J. C. Füssli, netřeba nic dodávat. Výstavu dotvářejí vybraná díla jeho žáků. Potrvá do 16. 6. 2002.

Od 17. března mají návštěvníci Pražského hradu zcela výjimečnou příležitost shlédnout výstavu pod názvem *Střed Evropy okolo roku 1000*. Tento grandiózní česko-maďarsko-německo-polsko-slovenský výstavní projekt, který zaštitili prezidenti uvedených zemí pod duchovní patronací kardinálů, zahájil svoji pouť v Budapešti v roce 2000, aby přes Berlín a Mannheim dorazil do Prahy. Hlavním pořadatelem je Präsidium der Deutschen Verbände für Altertumsforschung spolu s Deutsches Historisches Museum v Berlíně. V Česku je jejich partnerem Akademie věd ČR a Národní muzeum v Praze. Na realizaci projektu se podílí celkem 179 institucí z 12 zemí. Pojistná hodnota činí 3 miliardy Kč. Nevidaným badatelským a kulturním počinem je trisvazkový ilustrovaný německý katalog, jehož přílohu tvoří překlady všech textů do češtiny, angličtiny a maďarštiny.

Jen stěží si lze představit vhodnější prostředí pro instalaci než je Starý královský palác. Z šerosvitu gotických a románských prostor na nás dýchne genius loci dávných věků. Čeká nás více než 2800 exponátů. Kromě unikátních liturgických artefaktů, iluminovaných rukopisů, symbolů vlády a dalších předmětů (za všechny uvedme alespoň helmu a drátěnou košili sv. Václava z 10. století, Kodex vyšehradský, modlitební knihu Oty III.) má návštěvník možnost fundovaně se seznámit prostřednictvím modelů, světelných map, tematických panelů, videoprojekce jak s historickým, politickým, náboženským či kulturním dobovým děním, tak s běžným životem prostých lidí. Jsme svědky sdílení a prolínání duchovní a hmotné tradice ve středu Evropy, a tento pohled do minulosti nám současně otevírá pohled do budoucnosti, byť stále tak křehké.

Ocitáme se na prahu formování státnosti ve střední Evropě, na počátku nové etapy tohoto prostoru, jenž bude nadále ovlivňován křesťanstvím. Výstava nám svojí koncepcí poskytuje jedinečnou možnost srovnávání historického vývoje celé oblasti a ukazuje, jak se dějiny vznikajících národů stávají součástí dějin jejich sousedů. Předčasná smrt císaře Oty III. zabránila naplnění myšlenky „Renovatio Imperii Romanorum“ – tedy obnovení Říše římské, k níž se měli připojit Přemyslovci v Čechách, Piastovci v Polsku a Arpádovci v Uhrách. Více než tisíc let bylo zapotřebí k tomu, aby středoevropské státy stanuly tváří v tvář nové identitě. A pokud jste ještě nezakusili pocit historického zrcadlení, tady Vám mohu takový zážitek slíbit, je spojen se silným zážitkem estetickým a duchovním. Nelze však zapomenout ani na to, že zmiňované období bylo provázáno též mnoha neúspěchy a lidským utrpením.

Budete-li mít možnost expozici navštívit, vyhraďte si minimálně dvě hodiny času a svým nohám dopřejte pohodlnou obuv. Výstava bude přístupná do 9. června a poté pokračuje do Bratislavy (21. 7. – 27. 10. 2002), aby svou pout' zakončila v Poznani v roce 2003. Podaří se vůbec ještě někdy, řekněme na počátku dalšího tisíciletí, ukázat současníkům tímto způsobem kořeny jejich minulosti?

V pořadí poslední událost, o které se chci zmínit, se konala 19. března v nově zrekonstruovaném Šternberském paláci. Uskutečnila se zde tisková konference u příležitosti otevření I. části stálé expozice Sbírký starého umění Národní galerie v Praze pod názvem *Evropské umění od antiky do závěru baroka*. Přítomné o nově koncipované expozici informovali prof. M. Knížák (gen. ředitel NG), doc. V. Vlnas (ředitel Sbírký starého umění), prof. S. Kolíbal (architektonické řešení) a Milena Nečásková (za restaurátorskou uměleckou společnost). Nová expozice chce především zdůraznit význam jednotlivých uměleckých center v rámci národních škol. Je rozšířena o značný počet exponátů, které dosud vystaveny nebyly, na druhé straně je ochuzena o restituovaná díla. Nyní jsou veřejnosti přístupné prostory II. podlaží Šternberského paláce, kde jsou umístěna výtvarná díla období **manýrismu a baroka**.

Italská tvorba je reprezentována např. díly Tintoretta, S. Ricciho, G. B. Pittoniho, D. Fettiho, G. B. Tiepola.

Španělské malířství je představeno především malbami *Modlící se Kristus* od **El Greca** a *Podobizna Dona Miguela de Lardizabal* od **Francisca Goyi**, které patří k nejvýznamnějším sbírkovým dílům.

Francouzská malba je zastoupena díly S. Bourdona, Ch. Le Bruna, S. Voueta a dalších.

Malby Pietra II. Brueghela, Jana I. Brueghela, F. Snyderse, J. Fyta výrazně prezentují flámské umění. K nejvyhledávanějším dílům však jistě budou patřit *Vyhánění z ráje*, *Podobizna markýze Ambroggia Spinoly*, *Umučení sv. Tomáše* či *sv. Augustin* od **Petera Paula Rubense**.

Za vrchol celé expozice, a tím i sbírky holandského malířství 17. století, lze považovat malbu **Rambrandta van Rijn** *Učenec v pracovně* z roku 1634, jinak jediné dílo tohoto mistra v České republice. Zastoupeni jsou i Rembrandtovi žáci. Malba *Batšeba žádá Davida o Šalamounovo nástupnictví* od **Gerbranda van den Eeckhout**, která byla v roce 2001 restaurována, byla vyhlášena dílem sezóny IV/2002 sbírky Starého evropského umění. Kolekci portrétů dominuje *Jasper Schade* od **Franse Halse**. Proslulé holandské krajinářství je zastoupeno malbami P. Molyne, S. van Ruysdael či J. van Goyen, zátiší pak malbami W. Kalfa, J. D. de Heem, P. Claesze a dalších.

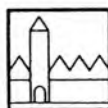
Překvapení, tak jako ostatně často, nám připravili restaurátoři. V prvním salónu se podařilo odkrýt a restaurovat dosud neznámou malbu s výjevem z řecké mytologie, která byla kdysi omítnuta a mnohokrát zabílena. Ostatním třem nástrojným malbám, též s výjevem z řecké mytologie, byla vrácena jejich barevnost.

Kladné ohlasy přítomné novinářské a odborné veřejnosti si získala instalace již na konferenci a věřím, že spokojeni budou i návštěvníci.

Růžencová slavnost Albrechta Dürera bude umístěna v přízemí, které má být zpřístupněno do konce tohoto roku. Zde nalezne své místo německé a rakouské umění 15. – 18. století a grafický kabinet.

Cenná kolekce italského a nizozemského umění 14. a 16. století, díla antického starověku a sbírka ikon budou umístěny po skončení restaurování nástrojných maleb v prvním poschodí. Expozice ve Šternberském paláci bude obohacena vybranými uměleckořemeslnými předměty, které zapůjčilo Uměleckooprůmyslové muzeum a Národní muzeum, a to je myslím vítaná novinka.

Tyto tři březnové počiny nás každý svým způsobem přesvědčují nejenom o tom, že je stále čemu se obdivovat, na co být pyšní, z čeho si vzít ponaučení, ale vedou nás k hlubšímu pochopení souvislostí, a tím i života kolem nás. Je potěšitelné, že ani v jednom případě forma nezůstala nic dlužna obsahu. Nenechte si ujít!

NA DNĚ

ROMAN ERBEN

Baldasare nebyl žádný břídil. Nebyl to však ani pigro nebo fannullone, onen sympatický povaleč s náležitě povoleným opaskem a vyžehlenou košilí, jak se takovým lidem na jihu Sicílie říkalo. Vypadal-li přesto někdy jako větroplach, který se tu a tam něčeho zalekne, pak to bylo možná proto, že si hleděl zrovna tak jako každý jiný, kdo pocházel z kraje pěstitelů ovoce, spíš citrusových plodů, než světa za hranicemi své plantáže. Pocházel z Marsaly, jihozápadu Sicílie, kde obdělával po svých předcích malý sad přiléhající ke konci města. Ploužil se po léta na stráních mezi pokroucenými kmeny starých stromů a když přišla sezóna zrání, sbíral do koše ovoce. Den za dnem stále to stejné dozrávající ovoce. V jeho chůzi bylo cítit rytmus pravidelného zvedání a spouštění křídel kormorána, kterému se svým předklonem a výškou postavy podobal. Snažil se také svůj sad spíš přelétnout, než jím projít.

Jednoho dne, kdy už byly poslední bedny s citrusy odvezeny párem mul do přístavu, řekl svému bratru Luchinovi, že se chystá odjet do Kalifornie a sad mu přenechává se vším, co k němu náleží. Za několik dní nato odjel a po řadě měsíců, které vyplnil marným hledáním vhodného pozemku, se usadil ve Fresnu, v zemi prohnětlé sluncem a vysušené jako velbloudí hrb. K jinému kousku země by mu úspory přenášené v kapse plátěné košile stejně sotva stačily a k návratu do Marsaly mu nezbyval už ani niklák. Na pěstování citrusových stromů tu bylo však příliš velké horko a země byla kromě toho kamenitá a neplodná. Usmyslel si tedy, že palčivému vedru unikne po svém.

Našel si v blízké konzervárně práci a dal se okamžitě do díla. Rozhodl se, že umístí své stromy pod zem. Stačilo mu k tomu několik kusů náradí, s kterými se po skončení šichty pravidelně ubíral ke svému pozemku, aby tu mohl začít s kopáním přístupové štoly. Kopal tam, kde to šlo a jak se mu zamlouvalo. Bez jakéhokoliv plánu. Kopal sem a tam a svou noru stále více rozšiřoval. Kopal křížem krážem po celé dlouhé večery a vykopanou hlínu vyvážel kolečkem na okraj svého rajónu. Protože se zima v Kalifornii sotva člověka dotkne, prokopával se do dalších hloubek prakticky bez přerušení. Tak to šlo po celá léta. Občas narazil i na tvrdou skálu. Postával potom ve volných chvílích shrbený nad petrolejovou lampou u země se svým krumpáčem a obhlížel s pýchou své vykonané dílo. Dal se do hloubení něčeho, čemu se může jednou říkat *podzemní citrusový sad*. Nora je cestou do světa, ve kterém stromy přežijí sálavé kalifornské vedro.

Po delší době vyhloubil dohromady asi sto různě velkých komor, pozdější nádvoří pro jednotlivé stromy. Ta byla spojena navzájem chodbami, kterými se dalo pohodlně projít se vztyčenou hlavou. Každý větší prostor byl s hořejším světem propojen kolmou šachtou nebo aspoň dosti slušnou dírou, aby ovocné stromy, které pak dole zasadil, měly dostatek světla a vláhy. Stromům vyhovovalo podzemní prostředí a klid a Baldasare Forestiere se rozhodl, že bude s nimi také společně dole bydlet. Těšil se už na ten okamžik, kdy bude moci se svými stromy po tolika letech vynucené askeze spát. Vpíjel se zrakem do míst, kde bude jednou pod některým ze svých vybraných stromů jíst a nikým nerušen pojídat i jeho ovoce. Vyhloubil si proto ještě uprostřed jeskynního labyrintu malý kout pro budoucí jídelnu, spojený s prostorem pro obývací pokoj, kuchyni a dvě ložnice. Bydlet se stromy pod společným stropem bylo něco pro jeho gusto! Účastnit se každý den opadávání listů a přihlížet zblízka tomu, jak tleje na hromádkách vyhražených podzemnímu kompostu . . .

Tvoření humusu, toto divadlo tlení, říkal si, je i hluboko pod zemí vyprahlé Kalifornie nepostradatelné a v mém bydlišti bude pro takové věci pokaždé dost místa . . . Mohl být konečně sám se sebou spokojený. Nikdo mu nebude tak pracně vybudovaný palác závidět, protože by ho

sotva kdo také našel. Blížil se s ulehčením každý večer ke svému skromnému loži z napadaného listí a mnul si své opuchlé žilnaté ruce. Stromy před jeho očima rychle rostly a zrovna tak mohutněly i za jeho zády. Pohledy se daly dobře střídat. Když se otočil rychle o stoosmdesát stupňů kolem své svislé osy, mohlo se zdát, že stromy současně kvetou i nesou ovoce. Podobně jako to dělají nebeští ptáci, když snášejí za nepřetržitého zpěvu svá zakulacená vejce do předem připraveného koše. Kutálející se plody se zarážely jako míče u jeho nohou. Přidávaly se k tomu také sotva dozrálé citrusy, které padávaly v noci z ohnutých větví stromů na vymetenou podlahu nádvoří za doprovodu kalifornského deště.

Forestiere byl bdělý a zároveň nenechavý. Nepřipustil by v podzemním prostoru jakýkoliv stav duševní sklíčenosti. Byl to sad se vším všudy, jednou provždy utajený pod fádňím povrchem kalifornského strniště. Ostatně, byl to ráj k pohledání, ve kterém nebylo lehké ani přiblížit se k ptactvu létajícímu nad hlavou. Dobře sám věděl, že bez něho je každá sklizeň ovoce v podzemí bohatší, vždyť kdo by se zmohl jinak na to, aby mu něco potají z nastávající úrody užíral? Aby svůj podzemní svět zapečetil, natáhnul jednoho dne nad korunou každého stromu do otvoru vykopaného světlíku neprodyšnou síť z provazů, jejíž oka dávala sotva komu šanci dolů se dostat. Bydlel už léta se svými stromy, aby si nevyzkoušel pocit, který se nabízí při hlazení kmene stromu a jeho větví a dovedl mít ve svých prstech jistotu, že jde právě jen o tu či onu větev. Také svými chodidly uměl rozlišovat každý kořen, byť i ten nejnepatrnější. Prožíval často v hlubokém vytržení myslí jednotlivé pohyby listů, způsobené občasným dopadem větších kapek deště, stejně tak jako pohyb celých větví, zaviněný kradným pádem některého z oblázků, kterými se povrch země kdesi nad jeho hlavou hemžil.

Umění vcítit se celý téměř beze zbytku do citrusového plodu mu vracelo sebevědomí a dodávalo také pocit materiálního zajištění. Bez toho by se sotva mohl s potěšením dívat každého rána do právě začínajícího pološera svého sadu. Klenutost stropů vyhlodaných krumpáčem ochraňovala jako obal koruny stromů a dělala z nich spíš zákrsky a polokmeny, než listnaté košatiny, sveřepě se vzpínající pořád někam výš a výš. Baldasare pokládal za své štěstí, že nemusel aspoň nikdy moc vysoko do stromů lézt, trpíval od svého dětství závratěmi. Když měla celá řada předků z jeho rodiny sadaření v malíčku, tak proč by ho neměl mít v kterémkoliv z prstů také on, třeba bez blahodárného sicílského slunce? Z Messiny do Marsaly je to jako z rozhledny do sklepa, proč tedy opouštět kalifornský terén?

Prochází se v kruzích po svém sadu, jakoby chodil dokolečka sám v sobě. A vidí, jak je kalifornské odpoledne ve své hloubce zsinale a jak sjíždí tato barva od popelavě náhnědlé až k zlatavému okru šikmo po stěnách jeskyně. Tyto barvy je možné si rovněž namíchat v očích a obtiskávat jednu po druhé na stromy, stůl s nádobím, nebo postel z nahrabaného listí. Přivírat oči a objíždět pak s touto náloží celý sad, neslyšně lézat nad korunami pomalu stárnoucích stromů. Ta tam je pak potřeba ptáků snášet v jejich přítmi vejce a halasně k tomu trylkovat. Je to teď *jeho sad*, je to sad vypiplaný z vlastního malíčku. A jsou to také jeho barvy, které se obtiskují na okolní stěny. Každé zákoutí a každý úhel pohledu mu v to dávají zapravdu. Někdy se natáhne napříč nádvořím, aby přeměřil vzdálenost od stromu ke zdi nebo od stromu ke stromu a zavěsí se v duchu na jednu z rozpínavých větví. Vyhlobil už pod zemí dostatečně velký prostor pro svůj svět, vykroužil rukou jeho tvary bez jakéhokoliv plánu, kam by se měl ještě dostat dál?

(Krátce před svým koncem stačí ještě Baldasare dokončit dvacetimetrový tunel potřebný k zobrazení skutečné délky stínu, vrhaného na pečlivě uhlazenou zem svého okolí posledním stromem v sadu).

OKAMŽIK

Děšť jen na pár řádek
z nekonečných strof
píše do tvých očí
píseň beze slov.
Na římsách si zkouší
tichý otčenáš.
Kde jsem byl v tu chvíli?
Zbytečně se ptáš.

SEN II

Poslední den
A červené nebe žhavé
Cítíš, že utíkáš
Po zemi rozechvělé
A v dálce ohlodaný strom
Utíkáš v hrůze
Před něčím, co není
Není už vlastně nic
Jen strach
Ze slepých očí, které vidí
A z kvílení větru ve vrbách

EPITAF

A potom chci jen věřit,
že i tam na konci
bude to jiné
než pouhé obrácení v prach
Jako když vlak náhle zastaví
pod hvězdným nebem
kdesi v lučinách . . .

POSLEDNÍ

(Mojí babičce)

Chtěl bych to vrátit,
hladit tvoji dlaň
a věřit, že jsi
a žádat odpuštění.
Za všechny ty roky
splácím hořkou daň.
Vedle je prázdno,
to, co bylo, není.
Dnes nemohu zpívat
a přes noc dospěl jsem.
O tebe méně,
jak naruby a zpátky.
Bezmocný, němý.
Nastal soudný den.
A dětství prchlo
Hřbitovními vrátky.

ZIMA

Zbyly jen výčitky
a zaklapnutá vrátka.
V pokoji vzpomínek,
u stolu s jedinou židlí.
V skleněném objetí,
kde příliš, příliš krátká
přítomnost nikoho
na podnájmu bydlí.

Ledová, bludná samota
je v slzách, které tají.
Zrcadlo z lesklých krystalů
mi ozvěnou dluh svůj splácí.
Kráčím zpět ve svých stopách,
jen stopami být se zdají,
než dech můj se spojí s temnotou.
Pak se hned za obzorem ztrácí.

JAROSLAV HORÁK

KONIEC DEMOKRACIE ? KAMILA STRAATSBURG-ŠAJMEROVÁ

Prišťahovala som sa do Holandska pred dvadsiatimi ôsmimi rokmi. Je to čas dlhý, ale aj napriek tomu si ešte presne, do posledného detailu spomínam, ako som vystúpila z lietadla na letisku Schiphol. Vo vzduchu visela akási nová, čudná vôňa. Až pozdejšie som si uvedomila, že to boli hlavne kerozínové výpary zo stoviek prichádzajúcich a odchádzajúcich lietadiel. Vtedy, v tom mladistvom opojení, sa mi zdalo, že tak vonia sloboda. Bola to vôňa, s ktorou som sa predtým ešte nikdy nestretla a jej efekt bol silnejší ako víno.

Celé roky ma všade sprevádzal ten euforický pocit nadšenia: na Dame, kde sa tisícky ľudí preplietali v mnohofarebný dav, v kníhkupectvách, kde nebolo podpultového tovaru ani zakázaných spisovateľov a kde sa vo výkladoch nehromadili stokrát vydávané, nepredajné a nakoniec nenápadne zošrotované Leninove spisy (aby po zošrotovaní urobili miesto pre ďalšie vydanie).

Všetko sa mi páčilo v Holandsku, bola som viac než ochotná si zvyknúť, prispôbiť sa, integrovať čo najlepšie do tejto novej spoločnosti. Smiala som sa síce kávovému rituálu pri ktorom aj tá najvzácnejšia návšteva dostala iba suchý keksík, verila som, že niekedy je dobre dať najavo nejaké tie emócie a dúfala som, že v živote je možno mať aj iné ciele ako len zarábanie peňazí. Ale vždy som bola presvedčená, že osud ma zavial do krajiny láskavej, kde sloboda znamená viac než heslo nad bránami továrni a kde demokracia je tým, čím má byť.

Až kým posledné týždne prudko neotriasli týmto mojím presvedčením. Nebola by som volila Pima Fortuyna, zďaleka som sa nestotožňovala so všetkými jeho myšlienkami. Páčil sa mi hlavne ako nadaný showman, ktorý priniesol do holandskej politiky to, čo Holanďanom tak chýba: šarm, lesk, nápadnú a neprehliadnuteľnú prítomnosť. Verbálne mimoriadne silný, imponoval mi medzi šedivými kalvinistami bez iskiery šmrncu. Bolo dobre, že sa našiel niekto, kto smelo nahodenými témami vedel vyburcovať diskusie, aké sme už v holandskej politike dávno nevideli. Ani sekundu ma nenapadlo, že by mohol na svoje myšlienky tak ťažko doplatiť. Nikdy som si nemyslela, že niekto z tých príjemných, demokratických Holanďanov je v stave niekoho za jeho mienku odsúdiť na smrť.

Demokracia v Holandsku ochorela, vážne, dúfajme, že nie smrteľne. Možno, že osud Pima Fortuyna vyburcuje zo spánku tých, ktorých povinnosťou je starať sa o to, aby sloboda prejavu, mienky a slova bola a ostala prvoradým právom každého, kto žije v tejto krajine. Aby v holandskom vzduchu ostala visieť ta vôňa, ktorá ma kedysi tak nadchla: vôňa slobody.

Gerrit Komrij napísal v NRC Handelsblad krásnu báseň pre Pima Fortuyna; nemám však copyright a nechcem ho preto citovať. Ale možno by sa aj tato báseň popredného slovenského básnika Valentína Beniaka pánovi Fortuynovi bola páčila:

Ja nič som bez vás, lampáš zhasnutý,
Stratený peniaz, krčah prasknutý.

Lodička zakotvená ku brehu:
Prosím vás, dajte ma zas do behu.

Nech ako minca, z ruky do ruky,
Mam živý cveng a kurz vysoký.

Aby som splnil svoje poslanie –
Než príde vietor, čo ma odvanie.

Nie vietor odvial pana Fortuyna, iba krátkozraký fanatizmus poblúdivého zaslepenca. A nie je to tak, že fanatici každého kalibru sú postrachom dejín?

VRAŽDA

MIREK VONKA

Nepochopím to, co jiní křesťané v mém okolí z Bible pochopili, že totiž ukřižováním Krista se lidstvo zbavilo, tedy my jsme se zbavili, hříchu. Takže napříště, až zase nastane nějaká nepřehledná situace, stačí, když někoho ukřižujeme a jsme z toho venku. To jsme tedy určitě Apoštole dobře pochopili. A buďme moderní, nemusíme někoho ukřižovat, stačí ho třeba zastřelit, ať to nekomplikujeme.

Asi nejsem dobrý křesťan. A musím se přiznat, že někdy je mi více sympatický například Budhismus. Škoda jenom, že to není náboženství. Je to spíš filozofický systém. A ani ten to není, nejspíš je to chytrý systém výchovný, tedy pedagogický. Nikomu nic nepřikazuje ani nezakazuje. Budha jenom říká "Mnich toto nedělá, nebo ono dělá". Mnich v tomto případě je jakýsi vzor, a je jenom na nás, zdali se rozhodneme ho následovat nebo ne. A historicky vzato, gigantické množství lidí se ho rozhodlo následovat. Pro Budhismus nezačala žádná válka, ani nebyla prolita krev. Už proto to nemůže být náboženství. A proti náboženství v současnu asi prohrává, jak se ukazuje v zemi, ve které píšu tyto řádky. Z Budhistů se zde stali oficiální Moslimové.

A teď tedy zpět k tomu ukřižování nebo zastřelení. Kdyby mně někdo řekl "je to zločin, jsi bahno a dokud budeš takové zločiny páchat bahnem zůstaneš", tak bych to chápal. Zřejmě nemám rád ovlivňování voličů libivou politikou a prezentováním polopravd. A možná ani není náhodou, že lidská práva jsou už dávno formulována, ale lidské povinnosti stále ještě ne. Myslím, že se tomu všemu říkálo mazání mezu voličům kolem huby.

Zpráva, která se sem donesla, že Pim Fortuyn byl zastřelen, mnou otřásla. Je to teroristický zločin, který mne má okrást o Demokracii. I když mnohé myšlenky, které vyslovoval, mi nejsou nijak cizí a s jinými třeba nesouhlasím, považuji za inherentní Demokracii jeho právo své myšlenky vyslovovat, chránit a pokoušet se je demokraticky prosazovat. A naše povinnost je toto právo tolerovat. A to se nestalo! V následujících volbách již tedy nejde jenom o použití demokratického mechanismu k volbě sil, které by nás měly nadále zastupovat, ale o víc, o podpoření a udržení tohoto mechanismu samotného. Chtěl bych tedy volit Demokracii proti Terorismu.

Za normálních okolností bych jeho stranu asi nevolil. Ale teď opravdu nevím, zdali není mojí morální povinností stranu, oslabenou touto vraždou, mým hlasem aspoň podpořit. Také nevím, do jaké míry jsou moje dnešní myšlenky ovlivněné zlostí a agresivitou, kterou zpráva o jeho zavraždění ve mne vyvolala. Jistě jenom vím, že kdyby se teď volilo referendum o znovuzavedení trestu smrti v Nizozemí, tak bych dneska volil pro.

Sun Island, Maledivy, Indický oceán

**INTERCULTURA 2002
FESTIVAL ČESKÉHO UMĚNÍ V ALMERE
7. – 27.6. 2002**

výstava **Historie značky ŠKODA**; výtvarné umění – **Bořek Šípek**; hudba – **Iva Bittová, Věra Bilá, Emil Viklický**; filmy – **Divoké Včely, Otesánek**; literatura – **Ludvík Vaculík, Daniela Hodrová**; divadlo...

více informací: www.intercultura.nl, rezervace: Jos Evers (tel.: 036 – 540 27 85)

ČESKÉ CENTRUM INFORMUJE JAROSLAV KANTŮREK

Milí čtenáři,

v příspěvku v tomto čísle Listů se vracím k některým úspěšným kulturním akcím a zároveň vás chci informovat i o ohlasech na akce z oblasti propagace obchodu a cestovního ruchu, na nichž se České centrum rovněž v nemalé míře podílí. Správa českých center právě připravuje novou koncepci své činnosti a já osobně věřím, že se pozice i finanční situace celé organizace po problematických dvou letech opět zlepšuje.

Václav Hudeček v Haagu

Dne 21. března letošního roku se konal v Gotickém sále Státní rady Nizozemského království slavnostní koncert houslisty Václava Hudečka a klavíristy Vojtěcha Spurného.

Václav Hudeček přijal pozvání našeho velvyslance pana Petra Kubernáta a ve spolupráci s Českým centrem se podařilo uskutečnit nezapomenutelný koncert nejen pro naše krajany, ale také pro řadu významných osobností z řad nizozemské vlády, parlamentu, ministerstev, mezinárodních organizací a diplomatického sboru.

Sám jsem měl možnost strávit ve společnosti umělců příjemné dva dny a houslista Václav Hudeček souhlasil s tím, abych se o naše rozhovory podělil i se čtenáři Nizozemských listů. Je skoro zbytečné opakovat některá životopisná data tohoto významného českého umělce, a proto se je budu snažit doplnit o některé zajímavosti, které možná nevíte.

Václav Hudeček se narodil v Rožmitále pod Třemšínem 7.6. 1952. Jeho prvním učitelem byl tatínek, nadšený muzikant amatér. Jako dvanáctiletý se stal mimořádným posluchačem pražské konzervatoře a v šestnácti byl přijat na pražskou AMU. Zúčastnil se řady soutěží a především vítězství v rozhlasové soutěži Concertino Praga mu přineslo již v patnácti letech skutečné koncertní úspěchy. Další cesta k úspěchu byla strmá. Dvanáctého listopadu 1967 vystoupil na koncertě v Londýně s Královskou filharmonií. Tehdy ho slyšel slavný představitel ruské houslové školy David Oistrach a nabídl mu svou pedagogickou pomoc. Václav Hudeček se stal od roku 1971 až do Oistrachovy smrti v roce 1974 jedním z posledních žáků tohoto legendárního houslového virtuosa.

Sám Václav Hudeček soudí, že je důležitý talent i píle, ideální však je, když se vzájemně prolínají. V případě, že některá z těchto schopností chybí, je lepší, když je tou nedostatkovou píle. Chybí-li talent, je všechno snažení marné. Ale bez práce se dá i velký talent pohřbit.

Vystoupení Václava Hudečka v Haagu zaznamenal i nizozemský tisk (např. deník De Telegraaf, 23.3.) a pozornost vzbudil i mistrův nástroj. Jedná se o Stradivárky z roku 1729, jediný nástroj od slavného Antonia Stradivariho, který je v majetku České republiky a je Václavu Hudečkovi zapůjčen ze státní sbírky. O housle pečuje pražský houslař Karel Vávra.

Václav Hudeček projel téměř celý svět, letošní rok zahájil ve Švýcarsku, krátce před cestou do Haagu koncertoval v Turecku. Václav Hudeček přiznává, že se do všech zemí rád vrací, byl to konečně i případ Holandska. Nejčastěji vystupuje v Německu a Japonsku, ale nezanedbává ani koncertování v České republice. Věnuje se také mládeži. Již pět let pořádá letní houslové kurzy v Luhačovicích, kde se snaží předávat své zkušenosti nastupující generaci. Sám říká, že v dnešní překomercializované době to mají talentovaní umělci velice složité prosadit se "jenom" poctivou prací. Proto se rozhodl svoji pomoc rozšířit ještě na možnost prezentovat mladé nadané hudebníky na koncertních podíích.

Václav Hudeček přijel nakonec do Haagu sám bez doprovodu svojí ženy Evy. Tou dobou totiž vysílala Česká televize v premiéře úspěšný seriál "O ztracené lásce" natočený podle stejnojmenné knihy Evy Hudečkové. Možná si někteří vzpomínáte na její úspěšnou a

uznávanou hereckou kariéru, ale v posledních letech se věnuje paní Hudečková psaní. Sama na zvědavé otázky, zda jí přeci jenom při sledování seriálu, filmu nebo inscenace nemrzí, že herectví pověsila na hřebík, odpovídá: "Jako autorka jsem stvořitelkou svých postav, dávám jim podobu, charakter, osud. Když pracuji na scénáři, představuji si vztahy a scény, předehrávám si role, mužské i ženské. Takže si vlastně zahraji víc, než za starých časů. Herectví je pro mne cennou zkušeností, pomáhá mi při psaní."

To, co Václav Hudeček sám o sobě říká, že už pětatřicet let hraje po celém světě krásnou muziku, nenechá se nikým a ničím otrávit, ani se nikdy nepodbízí v žádném směru nám všem dokázal nejen svým vynikajícím výkonem, ale i dokonalou pohodou, kterou kolem sebe šířil. Vůbec se mi nechtělo uvěřit, že bude slavit v době vydání našeho časopisu významné životní jubileum. Pokud se ho zeptáte na nesplněná přání, nejprve asi trochu tajemně odpoví: "Mám a jsem rád, aspoň se mám na co těšit." Nebo možná se svým neopakovatelným mladistvým úsměvem a elánem dodá: "Moje přání jsou ukrytá v mých plánech a abych si je mohl splnit, musím se na ně připravit, takže mi to nejdřív dá hodně práce."

Já Vám, milý pane Václave Hudečku, jménem všech čtenářů Nizozemských listů, přeji ještě minimálně jedno úspěšné půlstoletí na realizaci Vašich uměleckých plánů i mnoho štěstí v osobním životě.

Na návštěvě v ateliéru malíře Jiřího Anderleho

Pozvání, které jsem měl od známého českého malíře a grafika už od skončení naší spolupráce během výstavy Škoda a umění v Leusdenu v létě roku 2000, jsem využil až během krátké návštěvy Prahy o letošních velikonocích. Ale návštěva ateliéru a setkání s umělcem bylo natolik zajímavé a příjemné, že bych se o ně chtěl podělit i s vámi, milí čtenáři.

Jiří Anderle teprve nedávno dokončil projekty "Na konci století" a "Na konci milénia" a už se věnuje intenzivně novému velkému projektu "Magie a umění". Ateliér byl plný zajímavých sošek, kultovních předmětů a masek v opravdu magické kombinaci s nově vznikajícími obrazy malíře Jiřího Anderleho inspirovanými africkým uměním. Věřím, že o realizaci projektu brzy uslyšíme a všechny zájemce o další dílo malíře a grafika mohou odkázat na jeho zajímavé internetové stránky www.anderle-art-foundation.org.

Ale tady ještě setkání s technikou v ateliéru Jiřího Anderle nekončí. Malíř právě připravoval natáčení rozhlasového pořadu, který se jmenuje "Láska za lásku". Pořad je jakýmsi autorovým intimním deníkem, který svěruje mikrofonu a v němž s moudrou životní

filosofií a smyslem pro poezii slova i humor vypráví za asistence milovaného papouška Žandy o událostech svého života, o momentech zdánlivě všedních a prostých, které dávají posluchačům možnost oživit i své vlastní příběhy a vzpomínky. Pořad se vysílá již od roku 1997 a má za sebou již více než stovku pokračování a velkou sledovanost. Pouze si pan Anderle posteskl, že vedení rozhlasu změnilo oblíbený vysílací čas ze soboty na pátek večer.

Mě však hned napadlo, že bych se mohl alespoň pokusit rozšířit okruh posluchačů také o čtenáře Nizozemských listů. Možná ani nevíte, že rozhlasové vysílání můžete poslouchat také živě po internetu. Zkuste si najít na adrese www.rozhlas.cz/praha každý druhý pátek v měsíci ve 20,04 hod na stanici Praha – Český rozhlas 2 pořad Láska za lásku a zaposlouchejte se do vyprávění ve ztišeném malířském ateliéru, ve kterém zní hudba a vzpomínky a malíř Jiří Anderle usedá k rozhlasovému mikrofonu, aby navázal na nit příběhu pokorných a obětavých lidí, kteří i v dobách zlých dokázali kolem sebe rozdávat lásku, naději a pochopení.... Možná se Vám podaří pomocí rozhlasových vln navodit podobnou atmosféru, kterou jsem zažil já při návštěvě umělcova ateliéru v Praze.

Region Vysočina se dne 23.4. 2002 úspěšně představil v Tilburgu

Delegace složená se zástupců kraje Vysočina, Krajské hospodářské komory, zástupců firem z Vysočiny a Regionální rozvojové agentury Vysočina se vrátila z nizozemského Tilburgu z úspěšné prezentace kraje, která byla zároveň i obchodní misí. Tato akce vznikla na základě projektu „Regiony“, jehož iniciátorem je Správa českých center. Projekt připravovaný více než čtyři měsíce měl za cíl představit firmy a podnikatelské subjekty z regionu Vysočina zahraničním investorům a firmám a zvýšení zájmu o kraj Vysočina jako místo vhodné k podnikání. Ve spolupráci s Českým centrem v Haagu, kanceláří CzechTrade v Rotterdamu, Obchodní komorou v Tilburgu, ING bankou a zastoupením České centrály cestovního ruchu v Amsterdamu byl připraven kontaktní den pro 77 holandských firem a jejich české protějšky z Vysočiny (z oblasti výroby textilu, nábytku, plastových hmot, strojírenského a potravinářského průmyslu), který byl doplněn obchodním seminářem. Součástí obchodní mise byla velmi zdařilá prezentace turistických aktivit regionu Vysočina, nádherná výstava prezentující umělecká řemesla na Vysočině a příjemný hudební program, což velmi vkusně dokreslilo atmosféru obchodní mise a poskytlo prostor pro neformální pohovory a seznámení.

„Úspěch první obchodní mise kraje Vysočina dokazuje spokojenost našich i holandských podnikatelů. Nasadili jsme si laťku opravdu vysoko a chápeme to jako závazek kraje Vysočina vůči podnikatelům do budoucnosti. Podporu regionálního podnikání chceme rozvíjet cestou organizování obchodních misí a v další řadě systematickým následným rozvíjením kontaktů, které se na těchto misích zrodí.“ uvedl Miloš Vystrčil – zástupce hejtmána kraje Vysočina.

Ohlasy účastníků obchodní mise:

Vlastimil Malý, generální ředitel VEMAX-K, a. s. Náměšť nad Oslavou: „V Tilburgu se naplnila naše očekávání, co se týče navázání nových obchodních kontaktů. Měli jsme možnost potkat velice zkušené partnery, kteří mají zájem spolupracovat s firmami na Vysočině. Konkrétní úspěch vidím pro naši firmu v nalezení nového přímého exportního trhu.“

Mgr. Zdeněk Trojan, obchodní ředitel společnosti Intea a.s. Třešť: „Akce byla velmi podnětná, je to nejlépe zorganizovaná mise tohoto typu, kterou jsem zažil. Bylo nám vytvořeno perfektní zázemí i atmosféra pro jednání. Věřím, že kontakty, které jsme tu získali, nám do budoucna přinesou užitek. Je také velmi dobře, že jsme se poznali s lidmi, kteří se tímto zabývají, a uvědomili si nutnost spolupráce samosprávy a podnikatelské sféry.“

Zástupce organizačního týmu generální ředitel firmy Tenez a.s. Chotěboř Ing. Antonín Urban: „Krajská dimenze mise umožňuje zacílit zájmy zainteresovaných firem podstatně lépe než například obchodní mise na vládní úrovni. Doporučuji v této činnosti pokračovat.“

Obchodní ředitel firmy Trepon, a.s. Třebíč JUDr. Rudolf Vonyš: „Za důležité považuji, že si holandské podnikatelé našli čas a přišli si vyměnit své zkušenosti a poznatky. Osobně si cením dokonalé organizace, díky které jsem za jeden den absolvoval několik důležitých schůzek, které by mi při individuální návštěvě zabraly více než týden času. Cítili jsme se zde jako na jakémsi malém veletrhu, veškerou organizační práci spojenou se sehnáním obchodních partnerů za nás provedl váš organizační tým.“

Ing. Vlastimil Vaněk, ředitel Okresní agrární komory Jihlava: „Prohloubily se naše kontakty z oblasti importu a exportu. Další přínos vidím v budoucí výměně zkušeností a přípravě školení pro naše výrobce a zpracovatele ohledně pravidel a směrnic exportu do EU. Pokud mi bude umožněno účastnit se dalších obchodních misí s krajem Vysočina, pak bych s sebou velmi rád vzal i zástupce nejvýznamnějších agrárních firem z Vysočiny.“

Ing. Jiří Benc, obchodní ředitel ELASTA – Vestil, spol s r. o., Krucemburk: „Byl jsem mile překvapen úrovní obchodní mise, která pro naši společnost znamenala možnost představit se pod záštitou kraje Vysočina holandským firmám. Předem jsme byli informováni o zájmu holandských partnerů a mohli jsme se tak na jednání s předstihem připravit, mile jsem potěšen přístupem organizátorů, kteří nám vyšli ve všem vstříc.“

Věřím, že se všichni sejdem ještě alespoň na letošním Odpoledni Nizozemských listů v sobotu 8. června. Do nadcházejících měsíců vám přeji také mnoho odpočinku, slunce a letní pohody.

JOSEF PEKAŘ: ČERNÁ OVCE MEZI ČESKÝMI HISTORIKY, NEBO MÁ NÁM CO ŘÍCI I DNES?

BOŘIVOJ DVOŘÁČEK

Historik nemůže změnit nic na tom, co se kdy událo. Čo bolo, to bolo - poznamenává Škvorecký ve svých Černých baronech. Nicméně historik může snést doklady, které vysvětlují, proč se tak stalo a tím přispět k pochopení a řešení současných problémů. A zde zejména záleží na poctivosti historika (zda na nějaký dokument "nezapomněl") a konečně i na jeho osobním přesvědčení.

Josef Pekař (1870 - 1937) byl žákem historika J. Golla, k jehož pracovním zásadám se upřímně hlásil. První pohledy na české dějiny přednesl a publikoval již před rokem 1918. Neměl to snadné. Uznávání historikové té doby pochybovali o věrohodnosti použitých pramenů. Ale i "hradní" politikové první republiky odmítali Pekařovy závěry, ačkoliv byl v r. 1931 zvolen rektorem Karlovy university. Marxističtí historikové po r. 1945/48 nenacházeli pro Pekaře jediné dobré slovo a premiér Zeman ještě nedávno, při své návštěvě Haagu, v krátkém proslovu k nám, krajanům, stačil Pekaře jmenovat jako zcestného českého historika. Snad po bezprostřední návštěvě Naardenu.

Proto jsem se s mimořádným zájmem pustil do pročitání Pekařovy knihy "O smyslu českých dějin", která se mi právě dostala do rukou. Kniha není souvislým dějepisem českých zemí, ale souborem přednášek a publikací, které Pekař postupně zpracovával. Je průřezem jeho celoživotní práce. Od příchodu Slovanů - Čechů na naše dnešní území, až po první léta Československé republiky. I tuto knihu stihl nelítostný osud: byla vytištěna v r. 1970, ale celý náklad putoval do stoupy. Vydání se jí dostalo až v r. 1977 v edici Akord, v Rotterdamu(!). České vydavatelství Rozmluvy ji vydalo v r. 1990, dnešní dostupné vydání je z r. 1999, vydavatelství Academia.

Abych předeslal: hledal jsem pečlivě, zda mezi názory prof. Pekaře jsou takové, že znevažují české dějiny a autor zasluhuje proto odsouzení. Nenalezl jsem je. Všechny kapitoly jsou prostoupeny hledáním a vášnivou obhajobou češství, ovšemže bez romantizujícího nádechu. Titul knihy poskytla téměř poslední kapitola, která byla vypracována na žádost Masarykova osvětového sboru v letech 1928 - 29. Po delší úvaze, co vůbec může být smyslem dějin kteréhokoli národa, Pekař dospívá k závěru: "jediným smyslem českých dějin je myšlenka národní. A ta je i více: je podmínkou jejich, je důvodem jejich, je krví jejich, bijícím živým srdcem jejich. Nemohli bychom mluvit o smyslu českých dějin, kdyby to nebyly dějiny české".

První kapitola má název "Sv. Václav". Pojednává o českých knížectvích před zavražděním knížete Václava, o jeho době a po ní. Pekař uvádí, že pokřesťanštění pohanských kmenů v té době znamenalo jejich zařazení mezi nejvyspělejší národy tehdejšího světa (tj. Evropy). Již v r. 845 odešlo se svými družinami čtrnáct českých knížat do Řezna ke králi Ludvíkovi a dali se pokřtiti. Pekař uzavírá: "svědčí to o politické zralosti a prozíravosti našich předků", protože kupř. Sasové byli ke křesťanství přinuceni v nelítostných krvavých bojích Karlem Velikým v letech 772 - 804. Pekař jen lituje, že čeští historikové věnovali tak málo pozornosti této události a zdůrazňovali křest knížete Bořivoje na Moravě jako první.

Údaje o knížeti Václavovi Pekař čerpal převážně z Legendy Kristiánovy, která se zachovala celá v rukopisu kapituly pražské z let 1329 - 1342. Jejím rozborem byl Pekař přesvědčen, že pochází z 10. století a je tudíž našim nejstarším historickým dokumentem. Ostatní čeští historikové o tom pochybovali a považovali ji za falzifikát 12. století, kdy vznikla Kosmova kronika. Pravost Legendy Kristiánovy byla potvrzena historiky a archeology až v r. 1976.

Z dokumentů uvedených Pekařem vyplývalo, že kníže Václav byl mimořádně vzdělaný na svou dobu. Ale jeho bratr Boleslav ve vzdělání sotva zaostával, vždyť oba vychovávala jejich babička Ludmila. Příčinou bratrovraždy byla zřejmě závist o vedoucí panovnické postavení. Nevzácná událost všude v zahraničí. Poplatky, jak jsme se o tom učili v dějepisu, nemohly být

příčinou. Jednak bylo placeno již několik desítek let před tím a pak takové placení nebylo považováno za projev poddanství, ale utišení kořisti chtivých choutek neklidného souseda. Tak Sasové v té době platili Maďarům.

Svatořečení zavražděného knížete Václava mělo nesmírný význam pro český národ po mnohá další staletí. Češi měli "svého svatého", ke kterému se mohli upínati v dobách, kdy úroveň znalostí a techniky nemohla řešit obtížnou situaci a zbývala jen víra.

Mimořádně zajímavá pro nás v této době je kapitola, nazvaná "Objevy Bretholzovy, čili od které doby sedí Němci v naší vlasti". B. Bretholz byl školený (!) moravský historik německé národnosti, který vydal v r. 1921 v Liberci práci, ve které dokazoval, že Němci na území českého státu sídlí odjakživa, naopak, že tu byli před i za příchodu Čechů - Slovanů jako germánské kmeny Markomanů a Kvádů. Navíc poznamenává, že mezi přicházejícími Čechy byla většina poddaných a otroků, zatímco mezi germánskými kmeny byli jen svobodní.

Důsledkem Bretholzových "objevů" je, že Němci se na území českého království vyvíjeli současně s Čechy a tudíž zde mají stejné právo na vlast, jako Češi. Pekařovi se v žádných z dostupných pramenů nepodařilo najít, že by tomu tak bylo. České kmeny přicházejí do liduprázdné krajiny. Naopak Kosmas uvádí, že kníže Spytihněv vydává v r. 1055 nařízení, aby "všichni Němci, bohatí i chudí, usedlí i přichozí, byli do tří dnů země prázdní".

Hlavní příchod Němců do českého království nastává až ve 12. a 13. století. Je pravda, že se tak dělo na pozvání českých králů, ale byla to i součást tehdejší vlny německé kolonizační expanse do východních území. Němci jistě přispívali svou vyšší řemeslnickou zkušeností a zakládali města zde nezvyklá. Proto museli pro jejich správu používat svá práva, jako kupř. Magdeburské. Při tom nebyli objeviteli tohoto nového správního uspořádání, ale prostředníky uplatnění zkušeností jejich vyspělejšího zahraničí.

Většina přistěhovalých se rychle integrovala, tj. přijala zvyky i řeč země, do které se přistěhovali. Pekař připomíná, že Bretholzova práce se netají tím, že chce být zbraní v politickém boji o politické sebeurčení německého národa v našem státě. Její argumentace o prastarých právech a svobodách germánských Markomanů v naší vlasti navazuje přímo na slova Masarykova poselství z 22. prosince 1918, „že Němci původně přišli do země jako emigranti a kolonisté a že to musí mít vliv i na jejich státoprávní postavení na rozdíl od Čechů, kteří tento stát vybudovali“.

Další doklady a úvahy o přistěhovávání Němců do Českého království jsou v kapitolách o předbělohorské a pobělohorské době. Avšak před tím jsou obsáhlé kapitoly o Husovi, husitech, Žižkovi a jejich době. Pekař toto období považuje za vrchol českých dějin. Celý národ, páni i poddaní se zvedají, aby očistili křesťanskou církev (rozpadá se mezi 3 papeže) od všech nehodných nešvarů. Český národ tak předstihuje tehdejší vyspělé národy Evropy (tj. tehdy známého světa). Nicméně Pekař považuje za historicky nepoctivé, jestliže první republika užívá Husa jako argumentu proti katolické církvi, který vedl k jejímu odsouzení a založení církve Československé, nezávislé na Římu. Byl to názor, který vyvolal Pekařovo odsouzení „hradními“ politiky?

Predbělohorská doba – 100 - 200 let po husitském vzepětí ztrácí uvědomění a nadšení tehdejší doby. Je to šlechta, která jediná má slovo, stav městský jen zčásti, sedlák mlčí, je poddaný. Mezi českou šlechtou přicházejí němečtí šlechtici: ze západu luteráni, ze severu kalvinisté. Nízké ceny majetků lákají. O sesazení katolických Habsburků rozhodují především kalvinisté a volí nového krále, kalvinistu Fridricha Falckého, Němce. Ozbrojeného povstání se neúčastní uvědomělí občané husitských dob, ale placení žoldněři. Vyhrává, kdo má na válku víc peněz. A tak na Bílé Hoře vítězí bavorský Maxmilián pro Habsburka.

Pekař nenechává nikoho na pochybách, že Bílá Hora byla největší tragédií českých dějin. Emigrace, které Pekař věnuje celou kapitolu, těžce ochudila zemi, navíc pustošenou třicetiletou válkou. Mnoho českých emigrantů poctivě a významně sloužilo zejména Švédům a porážka Habsburků byla několikrát téměř jistá. I Albrecht z Valdštejna byl ochoten se připojit, ale svým nejasným váháním poskytl Ferdinandovi čas zorganizovat své zavraždění.

Pekař uvádí, že jasným světlem jak předbělohorské doby, tak po Bílé Hoře v emigraci

byla Jednota bratrská v čele s Komenským. Sice nepočtená, ale kulturně významná. Ještě po prohraném Vestfálském míru dva vnuci Komenského zaujali důležitá vysoká postavení na pruském královském dvoře. Náboženské vyznání bylo více než národnost.

Vestfálský mír zradil všechny naděje českých emigrantů, kteří tolik poskytli po Bílé Hoře odpůrcům Habsburků, především Švédům. Kteří při jednání o mír na české zásluhy i požadavky zapomněli.

Nastalo temno. Pekař připouští název „temna“ pro pobělohorskou dobu, kdy dochází k tvrdé rekatolizaci a dušení všeho českého, ačkoliv germanizace se omezuje na tu z Vídně - byla zastavena luteránská a kalvinistická ze západu a severu. Na rozdíl od převážné většiny českých historiků Pekař hledá v „temnu“ jiskřičku naděje pro český národ a nachází ji. V jezuitovi Balbínovi a dalších, až k buditelům a vzniku samostatného Československa. „V temnu nebylo všechno jen temno“, říká.

Nakonec ve zvláštních kapitolách dokládá, že v tom „temnu“ roste i české uvědomění a intelektuální úroveň v lidu „poddaném“. Potvrzuje to rozsáhlý spis sedláka Jana Vaváka z konce 18. století, který podrobně rozbírá. Ale i pozdější paměti sedláka Josefa Dlaska.

Uvedl jsem několik údajů a myšlenek z knihy J. Pekaře s obavou, že jsou vytrženy z celkového kontextu, a proto mohou vzbudit zkreslený dojem. Kniha je nabitá historickými údaji a k dosažení objektivního dojmu musela by být doslova přetištěna. Což přirozeně není možné a tak nezbyvá, než si ji pečlivě přečísti. Měli by tak učinit mnozí čeští politici i mládež, kteří jsou vystaveni nátlaku Němců, odsunutých podle rozhodnutí Postupimské konference vítězných mocností a nikoliv z titulu Benešových dekretů, které lze z mezinárodního hlediska beztestně napadat.

Co zbývá z „negativního“ postoje profesora Pekaře vůči českým dějinám? Jsem přesvědčen, že nic. Objektivní znalost vlastních dějin neměla by být jen věcí nás, přestárlých pamětníků první republiky, mnichovské dohody, okupace pohraničí s etnickou čistkou českého obyvatelstva, s okupací a rozbitím Československé demokratické republiky. Pamětníků koncentračních táborů, poprav s vypálením Lidic pod velením karlovarského knihkupce K.H. Franka. Pamětníků ničení Prahy a českých životů ve dnech, kdy o výsledku války bylo rozhodnuto a ostatní osvobozená Evropa slavila konec války. Seznámení se s Pekařovou prací „O smyslu českých dějin“ by posílilo naše sebevědomí čelit osočením, k jakému se odvážil nedávno německý historik Arnulf Baring v panelové diskusi (na televizní stanici ZDF v Německu) na závěr seriálu o odsunu Němců z prohraných území. Kdy pohnutě žádal, aby prezident Beneš byl dodatečně obžalován a odsouzen jako válečný zločinec proto, že své dekrety podepsal již v r. 1943, kdy ještě nebylo rozhodnuto o výsledku války.

“V boji o Husa” Pekař kapitolu končí: “Naše doba ukládá nám problémy mnohem vážnější a nezbytnější, než stálé rozčilování o spory minulosti. Píše se nyní mnoho o smyslu našich dějin. Kdybych se měl o to nyní pokusit, abych také sám přispěl nějakým agitačně výchovným výkladem našich dějin k polepšení Čechů přítomnosti, řekl bych asi: “Smysl” českých dějin je, že Čechové, kdykoli se dopracovali vysoké úrovně svobody a samostatnosti, podvrátili sami obojí v zápětí nedostatkem rozumné umírněnosti - a to jak v oboru života politického, tak duchovního” (napsáno 1925). Platí to pro nás i dnes?

NABÍZÍME INZERCÍ V NIZOZEMSKÝCH LISTECH

CENY:

(Šíře inzerátu max. 160mm,tj. celá šíře stránky)

Celá strana, cca 160x240 mm, jedno číslo EU 50.-, celoročně EU 190.-

Půl strany, cca 160x120 mm, jedno číslo EU 30.-, celoročně EU 110.-

Čtvrt strany, cca 160x60mm, jedno číslo EU 20.-, celoročně EU 75.-

Osminka pro profesionální sdělení, cca 6 řádek textu v rámečku 160x30mm EU 15.- (1 číslo)

Objednávku se zněním inzerátu pošlete na adresu DOPISY, příslušný obnos na konto NizoListů s označením INZERCE. Povšimněte si též data uzávěrky Listů. Pořadné údaje naleznete na rubu přední strany obálky.

PROCHÁZKA "LONDÝNSKÝM" SADEM

ZUZKA REBELO

Před pěti lety jsem se rozhodla podstoupit cestu za poznáním, jejímž cílem bylo studium cizího jazyka. Mým prvním a zcela jediným útočištěm se stalo jedno z největších evropských měst - ano, mám na mysli Londýn. Vidina stále se zelenajících upravených parků, červených dvoupatrových autobusů a červených telefonních budek, zaštitěná královskou hlavou státu, se mi zdála více než romantická.

Ze začátku jsem si připadala jako Alenka v říši divů, procházející se zahradou světových potěšení. To víte, Londýnská rozloha, která by se dala srovnat s rozlohou mé země mateřské, dává každému pocit, jako by se ocitl ve středu světa. Člověk si připadá malinký a jímá ho obava, že kdyby se náhodou ztratil, nikdo ho nebude ani pohřešovat.

V Londýně naleznete jakoukoliv národnost a kulturu, která vás v danou chvíli napadne. Je to neuskutečnitelná výzva: vše co vám bylo cizí, máte najednou na dosah ruky. Z člověka se stává objevitel, poznává nové lidi z nejrůznějších krajů světa, ochutnává nejrozmanitější jídla a pití, pokouší se rozeznat tradiční i netradiční způsoby odívání, jeho život rámuje hukot všech možných jazyků, jen ne toho, kvůli kterému sem přicestoval. Každodenně se tu nabízí široké spektrum kulturního života a máte doslova tisíc možností, jak se odreagovat po těžkém pracovním dni. Potřebujete k tomu jediné peníze, přičemž se potvrzuje pravidlo, že Londýn patří k jednomu z nejdražších měst dnešního světa.

Bohužel, i toto velkoměsto má svoji slabou stránku. Život, který zde vedeme je hektický a peněz pohlcující. Kolikrát si člověk připadá jako ve vězení, do kterého sám dobrovolně vstoupil. Připadá mu, že neustalý přival informací a aktualit ho zcela pohltní a pocit ztráty vlastní identity v tomhle multikulturním světě se neustále zvětšuje. A tak se navzdory všem okolnostem neustále snaží prosazovat svoji národnost, kterou mnoho Angličanů považuje za méněcennou. Z počátku se uráží nad jejich nevědomostí o české zemi a kultuře (většina si myslí, že pocházíme z velmi zaostalé země a mnoho jich je na pochybách ohledně polohy naší republiky), ale po pěti letech si na jejich přístup k nám cizincům a přistěhovalcům zvykne.

Ze začátku se člověk mezi ně snaží zařadit, ukázat jim svůj zájem o jejich kulturu a dokázat jim, že my Češi jsme také kulturní národ, a že máme něco do sebe. Bohužel, pravdou zůstává, že jednou jste přistěhovalec a tím se zařazujete do jiné sociální třídy, než by jste si v mnoha případech přáli. Situace se navíc mírně zhorší, když pocházíte z post-komunistického bloku - vaši střeoevropskou příslušnost dokáží ocenit jen ti s rozšířeným zájmem o jiné kultury. Proto nám Čechům v Anglii nezbývá než se uchýlit k soužití v komunitách s podobnými názory a zkušenostmi, čímž si kolem sebe vytváříme vlastní svět, snažíme se tak přežít. Lze zůstat anebo odcestovat jinam.

Jsem pyšná na svůj původ a rozhodně se nenechám vyvést z míry při posudcích nějakého patriotického Angličana, protože, koneckonců, my všichni jsme určitým způsobem patrioti a v duši nosíme hrdost a pýchu k našim rodným krajům.

DIVADELNÍ ČTVRTLETKA KATEŘINA NEVEU

*První čtvrtletí roku bylo již tradičně protkáno udělováním mnoha divadelních cen. Na dříve udělená ocenění Ankety Divadelních novin a Ceny Divadelních novin navázaly jarní **Ceny Thálie za rok 2001**, které 16. března převzali v Národním divadle následující umělci:

Činohra:

Ženský výkon: **Blanka Bohdanová** (role Fonsie ve hře Donalda L. Coburna *Džin*, Divadlo Viola, Praha)

Mužský výkon: **Josef Somr** (role Wellera ve hře Donalda L. Coburna *Džin*, Divadlo Viola, Praha)

Opera:

Ženský výkon: **Simona Houdová - Šaturová** (titulní role v díle Vincenza Belliniho *Julie*, Divadlo J. K. Tyla, Plzeň)

Mužský výkon: **Ivan Kusnjer** (role Petra Voka v díle Bedřicha Smetany *Čertova stěna*, ND, Praha):

Opereta, muzikál a jiný hudebně dramatický žánr:

Ženský výkon: **Marta Kubišová** (titulní role v díle Andrewa Lloyd Webbera *Lip se loučí v neděli*, Divadlo Ungelt, Praha)

Mužský výkon: **Lumír Olšovský** (role Cosmo Browna v klasickém muzikálu *Zpívání v dešti*, Hudební divadlo Karlín)

Balet a pantomima a jiný tanečně dramatický žánr:

Ženský výkon: **Taťána Juřicová** (role Fiony v díle O. Respighiho *Podzimní karneval*, Divadlo F. X. Šaldy, Liberec)

Mužský výkon: **Lubor Kvaček** (role Rabína v díle Pavla Šmoka *Golem*, Pražský komorní balet)

Ceny za celoživotní dílo: Lubor Tokoš (činohra), Richard Novák (opera), Jiří Blažek (balet)

Zvláštní cena Kolegia pro udělování cen Thálie: Jiří Suchý

*Koncem dubna pak byly uděleny **Ceny Nadace Alfréda Radoka 2001** (spolupodílí se časopis Svět a divadlo):

Inscenace roku: Bergův *Wozzek*, koprodukce ND Praha a Goteborgs Operan, režie: David Radok

Hra roku: **Petr Zelenka: Příběhy obyčejného šílenství**, Dejvické divadlo Praha

Herectví: **Marie Málková** v roli Madeleine v *Carriérově Terasě* v Divadle Na zábradlí a **David Prachař** v titulní roli Marlowova *Fausta* Divadla Komedie Praha

Talent roku: **Ivo Krobot** (původně režisér) za roli v Zelenkově dramatické prvotině

Scénografie: **Petr Matásek**, inscenace *Faust* v Divadle Komedie

Hudba: **Petr Ulrych** za muzikál *Koločava*, Městské divadlo Brno

Divadlo roku: Královehradecké **Klicperovo divadlo**

Původní česká hra: **Miroslav Bamušek, Roman Olekšák a Iva Volánková**

*České baletní soubory slaví úspěchy v zahraničí. **Soubor ND Praha** se vrátil z hostování v Egyptě, kde předvedl balet na hudbu Duka Ellingtona a ukázky z tvorby Jiřího Kyliána a ovace ve Španělsku si zasloužili sólisté **Baletu ND Brno** v inscenaci Lehárovy/Lanchberyho *Veselé vdovy*, choreografie Zdeněk Prokeš.

***Sál** baletního souboru ND Praha na Anenském nám. byl **pojmenován podle Jiřího Kyliána**. Stalo se tak u příležitosti choreografových 55. narozenin.

*Tvůrce pěti celovečerních filmů režisér **Vladimír Michálek**, debutuje jako režisér i na divadle, a to anglickou komedií Davida Hare *Pokoj v modrém*, kterou nastudoval v překladu Michaela Žantovského. Jedinými protagonisty dramatu jsou Martin Dejdar a Klára Issová v alternaci s Davidem Prachařem a Zuzanou Stivínovou, hraje se v pražském divadle Minor. Jako další ze současných filmových režisérů zabrousili nedávno na divadelní prkna do Dejvic **Petr Zelenka** (např. film *Knoflíkáři*) nebo **Alice Nellis** (např. *Ene bene*) do Reznické.

*V březnu vystoupila na rezidenci českého generálního konzulátu v **Los Angeles** herečka ND **Vlasta Chramostová**, aby spolu se svým manželem St. Milotou předvedla výběrové pásmo z inscenací Bytového divadla, které v letech normalizace i přes ostrou perzekuci působilo jako ostrov svobodného vyjadřování především pro umělce (Landovský, Kohout ad.) a diváky z disentu.

*V dubnu měla v **ND Praha** premiéru autobiografická opera Leoše Janáčka *Osud*, kterou připravil světově známý a uznávaný americký divadelník **Robert Wilson**. Šedesátiletý Wilson patří k experimentující avantgardě. Inscenaci *Osudu* opatřil výraznou světelnou režii, které odpovídala strohá pomalá abstraktní gesta pěvců (solisté Eva Urbanová, Štefana Margita, Ivan Kusnjer). Dílo se setkalo s velmi příznivou reakcí publika.

*Budoucí ředitel ND Praha **Daniel Dvořák** (dnes Státní opera Praha) obdržel od francouzského ministerstva kultury prestižní titul **rytíř Řádu umění a literatury**. Dvořák obdržel titul za takzvaný francouzský projekt Státní opery Praha, v jehož rámci divadlo nastudovalo Meyerbeerovu operu *Robert ďábel*, Dukasovu operu *Ariana a Modrovous* a v premiéře Petitgirardovu novinku *Sloní muž*.

***Mojmír Weimann** setrvává na základě rozhodnutí městské rady ve funkci ředitele ND Brno do konce června. Weimann, který měl být od 1. července ředitelem Státní opery Praha, na tuto funkci v polovině února rezignoval, protože nesplňoval podmínky lustračního zákona. Tehdy rovněž vyzval brněnského primátora k přezkoumání jeho ředitelské funkce v ND Brno. Na Weimannovo místo se v současnosti hlásí sedm kandidátů.

*12. dubna byl bez výběrového řízení a s konečnou platností jmenován ředitel **Státní opery Praha**, kterým se od června stane její dosavadní správní ředitel **Jaroslav Vocelka**. Hudební kritici se v té souvislosti vyjádřili, že by pro uměleckou rozmanitost pražského dění bylo lepší jiné personální řešení. Obávají se, že skrze Vocelku bude mít na vývoj Opery vliv i její současný ředitel D. Dvořák. Vocelkovým jmenováním skončila čtyřměsíční aféra vyvolaná nepořádností úředníků Ministerstva kultury, kteří se dopustili několika závažných chyb, na jejichž základě musel být odvolán zprvu jmenovaný M. Weimann.

*České divadlo prožilo tohoto jara také krušné chvíle. Nakonec dobře skončily nehody **Ivy Janžurové**, na kterou během představení Marie Stuartovny v ND spadla a zranění způsobila těžká, špatně upevněná kulisa a kolaps vinohradského herce **M. Moravce**. Zvrátit však nejdou tragické události, k nimž patří smrt předního scénografa **Josefa Svobody** a divadelního a filmového herce **Vlastimila Brodského**. (Portréty dvou posledních přinášíme v těchto Listech).

*V dubnu probíhala v Praze akce **Měsíc bláznů**, pořádaná Českou asociací pro psychické zdraví. Cílem bylo upozornit veřejnost na přítomnost duševně nemocných lidí a na potřebu tolerance k těm, kteří v důsledku své nemoci nedokáží bojovat za svá práva. Měsíc bláznů doprovodil bohatý divadelní, filmový i koncertní program.

*Od června do září ožije purkrabství Pražského hradu šestým ročníkem **Letních shakespearovských slavností**. Letošní novinkou této divadelní přehlídky bude *Král Lear* v novém překladu Martina Hilského a režii Martina Huby. Titulní roli ztvární **Jan Tříska**. Tříska považuje postavu pošetilého otce a krále, který se na sklonku svého života tragicky rozhádá se svými dcerami, za excentrika. V mírnější podobě tak vidí i sebe. "O významu a smyslu téhle mistrovské hry byly napsány celé knihovny. Herci se ale obvykle shodnou na tom, že hrát Krále Leara je mimo jiné i jistý druh sportovního výkonu," charakterizoval svůj úkol Tříska.

*Pražské nakladatelství Brána vydalo příručku **Literární bludiště (Bilance polistopadové prózy)**, jejímž autorem je olomoucký bohemista Lubomír Machala. Brána tak nabídla všem milovníkům současné české literatury hodnotný zdroj informací.

VÝCVIKOVÝ PROSTOR BOLETICE

LÍBA VAN DIJK

Již jednou jsem psala o cvičení nizozemské armády na území České republiky. Tentokrát bych se chtěla zaměřit na historii vojenských výcvikových prostorů. Dvakrát za sebou jsem byla, jako jeden z tlumočnicků ve výcvikovém prostoru VVP Boletice u krásného města Českého Krumlova v Jižních Čechách.

Informace jsem dostala od pana přednosta Iva Metzkeho a jeho zástupce Miroslava Melega, za což jim velice děkuji.

Název obce Boletice se od roku 1263 až do roku 1841 vyvíjel asi takto: přes Bolotitz, Bolatitz, Poletitz, v r. 1509 Boleticze až nakonec Polletitz - Boletice.

První písemná zmínka v listině krále Otakara II, je z roku 1263. Kterou daroval obec klášteru Zlatá Koruna. V té době již stál v obci původně románský kostelík. Papež Bonifác IX. připojil roku 1400 boletickou faru ke Zlaté Koruně a dal jí právo, aby tamní kostelík byl spravován jejími řeholníky. Roku 1483 udělil kardinál Jan Sabinský a roku 1498 biskup simbanierský Jan poutníkům do Boletic odpustky. Během husitských válek připadly Boletice k panství Český Krumlov, s nímž prodělávaly další majetnické změny.

Historie Českého Krumlova sahá asi do 9. století, kdy území patřilo českému knížecímu rodu Slavnikovců. Ti byli v roce 995 vyvražděni konkurenčním knížecím rodem Přemyslovců. První písemné zmínky o skutečném městě pocházejí z roku 1309 z listiny Jindřicha I. z Rožmberka, který si na králi Václavu II. vymohl porušení práva odúmrtí a převedení krumlovských panství do držení Rožmberků. Ti posléze učinili Krumlov hlavním sídlem svého rodu.

Posledním členem rodu Rožmberků byl Petr Vok z Rožmberka, který byl v důsledku svého zadlužení donucen postoupit roku 1601 Krumlov císaři Rudolfovi II. Habsburskému, který sem na krátkou dobu dal umístit svého levobočka dona Julia d' Austria. Za třicetileté války bylo město obsazeno císařskými vojsky a s válkou přišla i nová vrchnost rod Eggenbergů, který vymřel v 18. století. Do Krumlova nastupují Schwarzenbergové. Za vlády Josefa Adama ze Schwarzenbergu Český Krumlov potřeby překročil pomyslné hranice provinciality a úroveň svého stavebního dění, kulturního a společenského života se zařadil na úroveň předních šlechtických sídel ve střední Evropě.

V 19. století Český Krumlov ztratil svůj charakter šlechtické rezidence a město nebylo ani tehdy průmyslovým centrem. Z tohoto důvodu si město zanechalo svůj renesančně barokní charakter.

V polovině 19. století čítalo město na 5 000 obyvatel. Byl zde ubytován prapor pěšího vojska. Byly zde dvě obecně vzdělávací školy, hudební škola tzv. pracovní škola, kde se pečovalo o vzdělání dětí, jejichž rodiče zemřeli anebo se o své děti nestarali. Ve městě fungovaly dva pivovary (knížecí a městský), dvě papírny, tři mlýny, přádelna lnu a továrna na sukno. Poblíž zámecké zahrady byly v závěru 19. století otevřeny tuhové doly, provoz zahájila továrna na lišty a rámečky a nový papírenský závod ve Větrní.

Též v tomto století jsou zaznamenány časté národnostní třenice mezi českým a německým obyvatelstvem. Po vyhlášení Československé republiky roku 1918 reagovala německá část obyvatelstva vyhlášením samostatné šumavské župy Böhmerwaldgau, která měla být součástí nového rakouského státu. Toto hnutí bylo vojensky potlačeno a Krumlov byl 28.11.1918 obsazen českou brannou mocí. Za druhé světové války neprobíhaly v Krumlově žádné výrazné boje, nedošlo ani k bombardování. Krumlov byl v roce 1945 osvobozen americkými vojáky a po osvobození došlo k odsunu obyvatelstva německé národnosti.

Od poloviny 60.let 20.století je věnována péče o uchování památkové hodnoty města Český Krumlov (r.1963 vyhlášena městská památková rezervace), které je dnes zařazeno do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO (od roku 1992).

Vojenské výcvikové prostory byly většinou zřizovány ve vysídlených osadách. Příkladem je Hradiště u Karlových Varů, Libavá na Moravě a Boletice u Krumlova.

Vojenský újezd Boletice tvoří vojenský výcvikový prostor a vojenské lesy. Matematicky vyjádřeno $VÚ=VVP+VLS$. Název vojenského újezdu byl převzat od názvu obce, ve které sídlí přednosta újezdu. VVP Boletice vznikl 19.5.1947. Vojenský Újezd Boletice byl ustanoven 1.12.1950 na základě zákona 169/1949 Sb. Současné hranice jsou vtyčeny na základě zákona č. 222/99 Sb. Vojenský výcvikový prostor Boletice je vševojskovým výcvikovým prostorem, který umožňuje provádět výcvik jednotek pozemních sil ve střelecké a taktické přípravě, výcvik v řízení vozidel a výcvik jednotek mírových sil. Jako jediný na území Čech umožňuje provádět výcvik v překonání vodní překážky. Je využíván ke společnému výcviku s malými zahraničními jednotkami. Technický stav výcvikových zařízení je na dobré úrovni. Celková kapacita ubytování je přibližně 1200 míst ve stálých zařízeních. VVP je využíván vojenskými vševojskovými a speciálními útvary a zařízeními, složkami Policie ČR, Celní správy, složkami Městské policie a zaměstnanci VLS (Vojenské lesní správy)

Rozloha VVP je 220 km² neboli 22 000 ha. Nejvyšším bodem je "LYSÁ" (trigonometrická nadmořská výška 1228,3 m) nejnižším bodem osada Boletice s nadmořskou výškou přibližně 520-530 m.

Výcviková zařízení slouží k zabezpečení výcviku a ubytování vojsk vyváděných do VVP. Zájmy státní správy na území vojenského újezdu jsou naplňovány prostřednictvím Újezdního Úřadu vojenského újezdu (ÚÚVÚ) Boletice, v jehož čele je přednosta vojenského újezdu - voják z povolání v hodnosti podplukovníka.

Ve vojenském újezdu není povolen volný pobyt, tak jako do ostatních vojenských výcvikových prostorů. Proto tam má příroda převahu a dají se tam vidět opravdu ryzí přírodní krásy. Ve VVP Boletice lze nalézt přírodní památku Klamandra s teplomilnými společenstvy na krystalickém vápenci. Kalamandra je součástí celého celku Chráněné krajinné oblasti Blanský les.

BOYS CHOIR

Bonifantes

CHLAPECKÝ SBOR BONIFANTES

koncertní turné chlapeckého sboru Bonifantes z Pardubic
pod vedením Jana Míška

25.6.	Delfzijl
27.6.	Egmond aan Zee
28.6.	Gorinchem

informace: jan.misek@bonifantes.cz, www.bonifantes.cz

ČESKÁ LITERATURA V UTRECHTU

Neděle 2. června 2002, 14.00 - 17.00 hod., Gemeentebibliotheek Utrecht, Oude Gracht 167
Program:

Od Kafky po Kunderu – výběr české poezie v podání Marijke van Dorst

Bohumil Hrabal-Přiliš hlučná samota – úryvky z knihy čte bohemista a překladatel Kees Mercks a divadelní režisér Rein Edzard

Collage – divadelní zpracování pohádek Jiřího Wolкера pro dospělé v podání Borise v.d. Wijngaarda

Básník – povídka Karla Čapka v divadelním zpracování Borise van den Wijngaarda

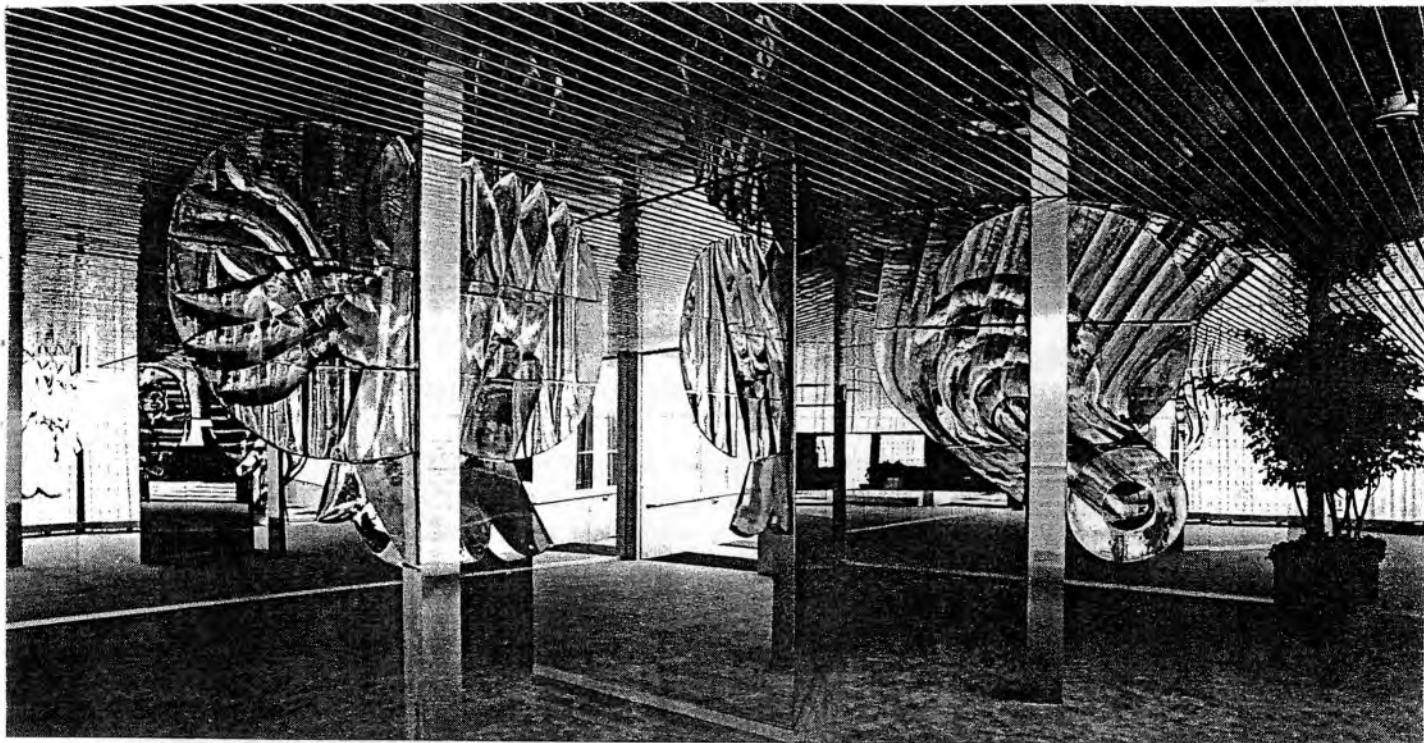
Literární odpoledne bude zakončeno kytarovým koncertem Jana Guichelaara.

informace: České centrum, tel.: 070-356 14 77, e-mail: cchaag@czech.cz

CO BUDE DÁL ?

Když jsem poprvé vstoupil do úvodní haly proslulého Muzea skla ve městě Corning ve státě New York, USA, bylo mi asi jako před lety, když jsem poprvé stanul na okraji Grand Canyonu.

Ač dobře připraven fotografiemi na to, co spatřím, zatajil se mi dech. To vše, co vzniklo v tvůrčím nekonečnu Stanislava Libenského a co ztvárnily ruce jeho manželky Jaroslavy Brychtové v monumentální skleněné kompozici, bylo zde dáno milovníkům kumštu celého světa. Je to však jen část životního díla, které dalo vznik pojmu a vytvořilo z autorů ještě za života legendu. Napadlo vůbec někdy někoho, že by tuto tvůrčí dvojici někdy něco mohlo roztrhnout ?

24. února 2002

zemřel ve svém domě v Železném Brodě Stanislav Libenský, stár nedokončených
jedenáctdesát let. Stal-li se někdo legendou ještě za života, což je málokomu dopřáno,
je po jeho smrti máloco dodat. Snad pouhá otázka: Co bude dál ?

lm

V sobotu 20.dubna 2002
zemřel na své chalupě ve Slunečné na Českolipsku
ve věku téměř dvaosmdesáti let
Pan Herec Vlastimil Brodský

Nerad a tak trochu naměkko jsem se pokoušel oznámit tuto skutečnost v Listech. Nerad proto, že jsem se s touto skutečností nemohl smířit, neb jsem to nechtěl. Brodský byl pojem, legenda, jeden z elitní generace českých herců, vrcholící v letech šedesátých, spolu s Horníčkem, Menšíkem, Hrušínským, Lipským, Kopeckým, Sovákem, Benešem a několika dalšími, generace Stelly Zázvorkové a Jiřiny Bohdalové.

Jejich postavy ve filmech a divadelních hrách by daly samostatnou encyklopedii komiky a humoru, nikoliv pouze slovního, ale především humoru vyvolaného mistrovským projevem. Takových herců není ve světě mnoho.

Věděl jsem co chci psát, zcela přesně, ale napsaná slova, či věty, byly jiné než ty zamýšlené, prostě mi to nešlo, slova mi zadržovala, nebyl jsem spokojen.

V jedné z četných přestávek můj pohled tupě upřený do dále sklouzl na noviny na stole a na krátkou noticku Jiřího Menzela *Obláček pro Bród'u*. A tam to bylo, to co jsem cítil, ale napsat neuměl.

Pane Menzel, nežádal jsem vás o autorské svolení si článek vypůjčit, vím, že byste mi ho dal. Takže děkuji a zde je beze změny, doslova.

L.M.

Stalo se v posledních letech jakousi módou považovat laskavost, skromnost a neokázalou dobrotu za něco velmi nemoderního, něco, co překáží a obtěžuje, zkrátka za něco, co do dnešního hlučného, drsného a nesentimentálního života prostě nepatří. Být pokorný, nenápadný a ohleduplný, to se v tomto současném světě často považuje za nevhodný projev slabosti či dokonce zbabělosti. V dnešní době, kdy spíše než hluboké myšlenky upoutávají naši pozornost reklamní slogany a kdy obecný zájem

většinou přitahují lidé hluční a bezohledně

sebestřední, je pozoruhodné, že se v široké

oblíbě udržel herec, který vždy jen s plachou bázlivostí a až sebeironií přijímal obdiv a lásku svých diváků.

Bród'a, jak Vlastimila Brodského všichni kolem láskyplně nazývali, byl člověk, který je právě té nemoderní laskavosti, skromnosti a pokory živým ztělesněním.

Zdá se mi, že s jeho osobou tak trochu odchází i kus starého slušného světa.

Jiří Menzel,
LN, 22.4.2002

JOSEF SVOBODA

(*1920 †2002)

Po delší nemoci opustil 8. dubna svět nejen českého divadla velikán moderní scénografie.

Josef Svoboda se narodil 10. května 1920 v Čáslavi. Tento původním vzděláním truhlář prošel nejen pražskou konzervatoří, ale také Vysokou školou uměleckoprůmyslovou. Po prvních mladických scénografiích pro amatérské divadlo v rodné Čáslavi začal Svoboda působit ve Velké opeře 5. května. Přestože ho opera zpočátku moc nepřitahovala a považoval ji za zastaralý žánr, byla tato učednická léta nesmírně důležitá a posléze ho dovedla i do takových divadelních domů jako je londýnský Covent Garden nebo newyorská Metropolitní opera.

Od roku 1948 byl Svoboda jevištním výtvarníkem Národního divadla, kde nakonec setrval víc jak dvacet let ve funkci šéfa umělecko-technického provozu, po roce 1970 pak působil jako hlavní scénograf národní scény. Mezitím spoluzaložil s bratry Radokovými světově proslulou Laternu magiku, v jejímž čele stanul od roku 1973.

Mezi Svobodovy stálé spolupracovníky patřili na prknech Národního Divadla Alfréd Radok a Otomar Krejča, pro něhož pracoval i v Divadle Za branou. Svoboda vytvořil scénu k jejich nejúspěšnějším dílům: k Radokovu *Komikovi* a ke *Zlatému kočáru* a ke Krejčovým slavným Čechovovským inscenacím. S Krejčou také naposledy vstoupil na prkna Národního divadla, kde koncem devadesátých let připravil scénu k inscenaci Goethova *Fausta*. Svoboda byl jedním z mála povolených českých kulturních vývozních artiklů, zastával místo generálního tajemníka Mezinárodní organizace scénografů a divadelních techniků, od roku 1993 se mohl pyšnit francouzským řádem Čestné legie. Mezi sedmi sty scénografiemi, které během svého života celosvětově vytvořil, figurují rovněž návrhy pro Laurence Oliviera nebo Giorgio Strehlera.

K Svobodovým přednostem patřila jeho všestrannost. Nejenže ovládal tradiční postupy klasického divadla, ale živě se zajímal o poslední moderní technologie, jejichž pomocí pak vytvářel dojem magické reality. Navíc si díky svým řemeslnickým dovednostem vyráběl sám i modely scén. Svoboda pojímal scénografii jako dramatickou složku aktivně se spolupodílející na divadelním celku. Prostor, čas, pohyb a světla představovaly dramatické faktory, které díky experimentům s leaserem, užitím polyekranových systémů a plastickému nasvícení daly vzniknout tvárnému prostoru. Ve stopách svého učitele Františka Tröster směřoval od dramatického prostoru k prostoru psychoplastickému. Např. Radokovy výše zmíněné inscenace založil na koncepci prázdnoty, tvaru a zvuku - uprostřed prázdné jeviště obklopil množstvím nábytku a pustotu prostoru posílil navíc auditivně kapající vodou. Svoboda se při práci soustředil na odhalování vnitřní významové logiky díla, kladl přitom důraz na propojení scénografie s režii. Ve scéně často zakomponované zrcadlové plochy se staly jeho uměleckou signaturou.

Chuť po novém a technická zručnost a vynalézavost přivedla Josefa Svobodu k Laterně magie a český národ k ceně Grand Prix udělené na výstavě Expo 58 v Bruselu. Nebývalý úspěch Laterny magiky přetrval dodnes – v dubnu proběhly oslavy inscenace *Kouzelný cirkus*, která po dobu pětadvaceti let přetrvává na repertoáru a která má za sebou více jak pět tisíc repríz a hostování ve čtrnácti různých zemích. Poslední laternovská inscenace, k níž Svoboda navrhl scénu, měla pod názvem *Graffiti* premiéru letos v únoru.

Josefa Svobodu si cenil každý, kdo se s ním setkal. Podle Krejči držela Svobodu, přetékajícího tvořivostí, pohromadě síla jeho uměleckého i lidského talentu, odbornost a nesmírná pracovitost, věrnost sobě samému. Podle teatroložky Věry Ptáčkové, mimochodem autorky umělcovy monografie, byl Svoboda velkým perfekcionista, Daniel Dvořák, budoucí šéf ND oceňoval jeho neskutečnou pracovitost a schopnost nově rozkrýt dramatický text, Václav Janeček, dramaturg Laterny magiky, v MF Dnes prohlásil: „Byl to renesanční člověk, ovládal řemesla, architekturu, matematiku i výtvarné umění ... nebojím se říct, že byl génius. Přes to všechno zůstal normální.“

KATEŘINA NEVEU

ZAJÍMAVOSTI Z KULTURY**VYBRAL KOLEKTIV ČESKÉHO CENTRA****• Do Prahy se vrátila knihovna Franze Kafky**

Knihovna spisovatele Franze Kafky (1883-1924) se po několika desítkách let vrátila do Prahy. Rozsáhlou sbírku knih, časopisů, almanachů a antologií, které spisovatel vlastnil a četl, bude spravovat Společnost Franze Kafky. Více než 1000 svazků do Prahy přivezli zástupci německé automobilky Porsche, která je koupila od antikváře Herberta Blanka ze Stuttgartu. Blank knihovnu rekonstruoval. Vedení Porsche se rozhodlo knihovnu v hodnotě přibližně 135.000 euro (asi 4,235.000 korun) věnovat pražské Kafkově společnosti.

• Světověznámý horolezec Reinhold Messner převezme v Praze cenu

Světověznámý horolezec, spisovatel a fotograf Reinhold Messner je v pořadí už osmnáctým laureátem výroční ceny nadace Pangea udělované za úsilí o nápravu věcí lidských. Spolu s Messnerem převezme 9. června toto prestižní ocenění spisovatel a publicista Ludvík Vaculík. V minulosti jím byli poctěni například Václav Havel, Otto Wichterle, manželé Zdena Salivarová a Josef Škvorecký, Jaroslav Foglar, Jiří Hanzelka, Miroslav Zikmund, francouzský oceánograf Jacques-Yves Cousteau, režiséři Andrzej Wajda a Ingmar Bergman a američtí ekologové Dennis a Donella Meadowsovi. Původně měla být cena odevzdána už koncem minulého roku, kvůli Messnerovi a jeho časovému zaneprázdnění se však předání nadačních cen pozdrželo.

• Na Pražském hradě výstava politického umění

Na Pražském hradě začala v polovině května výstava současného politického umění. Svě objekty, nápisy, projekce a billboardy představují čeští i zahraniční umělci na hradních nádvořích a v Tereziánském křídle Starého královského paláce. Výstavu "Politik-um/New Engagement" připravilo Centrum pro současné umění Praha a výstavní oddělení Hradu.

• Nejlepším filmem roku 2001 se stal Švankmajerův Otesánek

Nejlepším filmem loňského roku se stal Otesánek režiséra a scenáristy Jana Švankmajera, který získal Českého lva v této prestižní kategorii. Tvůrci příběhu ze druhé světové války Tmavomodrý svět dostali pět Českých lvů. Jan Svěrák byl oceněn za režii, Ondřej Soukup za hudbu, Vladimír Smutný za kameru a Alois Fišárek za střih. Pátého Českého lva Tmavomodrý svět získal jako divácky nejúspěšnější film v loňském roce. Michálkovo Babí léto dostalo čtyři České lvy. Za scénář ho převzal Jiří Hubač, za výkony v hlavních rolích Stella Zázvorková a Vlastimil Brodský, za herecký výkon ve vedlejší roli Stanislav Zindulka. Rebelové byli poctěni za kostýmy a nejlepší zvuk. Tři herecké nominace pro Slámovy Divoké včely proměnila Zuzana Kronerová za výkon ve vedlejší roli. Cenu za celoživotní dílo dostal režisér Otakar Vávra. Slovenský ministr kultury Milan Kňažko, který předával jednu z cen, k auditoriu promluvil dokonce maďarsky, když pronesl "Buďte tak laskav a zrušte Benešovy dekrety."

• Po Ashkenazym bude šéfdirigentem České filharmonie Mácal

Šéfdirigentem České filharmonie se po Vladimíru Ashkenazym stane Čechoameričan Zdeněk Mácal. Ředitel instituce Václav Riedlbauch informoval tisk, že v čele orchestru bude Mácal stát od koncertní sezóny 2003/2004.

• V Galerii Josefa Sudka je k vidění fotografická tvorba Štyrského

Snímky známého představitele české meziválečné avantgardy Jindřicha Štyrského si mohou od 18. dubna prohlédnout návštěvníci Galerie Josefa Sudka v Praze na Úvoze. Expozice s názvem Fotografický archiv představí snímky z let 1934 a 1935, kdy se Štyrský zabýval fotografií nejintenzivněji. Výstava je i připomínkou 60. výročí umělcova úmrtí. Potrvá do 25. srpna a bude otevřena vždy od středy do neděle od 11:00 do 19:00.

• Masaryk byl dle posudku zavražděn; pro ÚDV je to klíčové

Zlom ve vyšetřování okolností smrti někdejšího ministra zahraničí Jana Masaryka přinesl nový soudní posudek: podle něho byl československý diplomat v roce 1948 jednoznačně zavražděn. Pracovníci Úřadu pro vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV) ČTK řekli, že posudek Masarykova pádu z okna pomohl natolik, že je možné se zcela odpoutat od zbylých dosud zvažovaných verzí - sebevraždy či nešťastné náhody. Nový znalecký posudek, má především dokumentační význam a je důležitý pro poznání historie. Vzhledem k době, která od té doby uplynula, je však už velmi málo pravděpodobné, že by se ještě Masarykovy vrahy podařilo odhalit, řekl mluvčí Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (UDV) Jan Srb.

- **Historii německé literatury v Čechách líčí kniha Pavla Kosatika**

Vývoj německy psané literatury v Čechách a na Moravě od poloviny 13. století popisuje kniha Pavla Kosatika, která přichází na knihkupecké pulty. Publikace vznikla z iniciativy Společnosti Franze Kafky a na jejím vzniku se podílel i Česko-německý fond budoucnosti. Spisovatel chtěl původně napsat příručku pro studenty, proto se kniha jmenuje Menší knížka o německých spisovatelích z Čech a Moravy. Její těžiště spočívá v literární tvorbě minulých 200 let.

- **Hollandová bude točit Jánošíka**

Legendární slovenský zbojník Juro Jánošík se vrátí na filmové plátno v nové verzi známé pověsti, kterou má točit polská filmařka Agnieszka Hollandová se svou dcerou, rovněž režisérkou. Premiéra filmu by prý mohla být už koncem příštího roku.

- **Buštěhradští otevřeli muzeum Oty Pavla**

Muzeum spisovatele Oty Pavla otevřelo v Buštěhradu na Kladensku sdružení Buštěhrad sobě. Ota Pavel (vlastním jménem Popper) proslavil město ve svých povídkách Kapři pro wehrmacht, Můžou tě i zabít či Velká bílá loď a Buštěhradští jej proto považují za svého spisovatele. Jeho sedmiletý pobyt ve městě za druhé světové války pak vnímají jako součást dějin Buštěhradu. K otevření muzea uspořádalo sdružení vzpomínkovou slavnost, na niž přišlo 250 příbuzných, známých a obyvatel Buštěhradu. Mezi hosty byli oba spisovatelovi bratři Hugo a Jiří, Otův syn Jiří i jedna z jeho literárních postav, cyklistický závodník Jan Veselý z povídky Prokletý cyklista.

- **V Galerii Rudolfinum začal rozsáhlý projekt o Mikuláši Medkovi**

Rozsáhlý výstavní projekt s bohatým doprovodným programem, který má připomenout dílo malíře, grafika a básníka Mikuláše Medka, začal v Galerii Rudolfinum. Výstava "Malíř Mikuláš Medek", na jejíž přípravě se podílela i Galerie Gema, potrvá do 18. srpna a záštitu nad ní převzal prezident Václav Havel. Medek (1926-1974) byl synem spisovatele Rudolfa Medka a vnukem malíře Antonína Slavička. Jeho žena byla významná fotografka Emila Medková. Patřil k ústředním postavám surrealisticky orientované malby v českém poválečném prostředí a svou prací ovlivnil výtvarníky dvou generací. V roce 1996 mu prezident udělil za vynikající výsledky v oblasti umění medaili Za zásluhy in memoriam.

- **Laureátem Ceny Franze Kafky se stal Ivan Klíma**

Druhým laureátem Ceny Franze Kafky se stal český spisovatel Ivan Klíma. Rozhodla o tom v Praze porota této jediné mezinárodní literární ceny udělované v České republice od loňského roku. Klíma cenu spolu s odměnou 10.000 amerických dolarů (přibližně 340.000 korun) převezme v říjnu v Praze. Spisovatel, dramatik a publicista Ivan Klíma loni v září oslavil 70. narozeniny. Je autorem mnoha povídek, románů, novel, publicistických statí i literárních studií, v nichž vyslovuje především odpor proti zmechanizování života, pasivitě a bezpráví. Napsal například knihy povídek Má veselá jitra a Moje první lásky a romány Soudce z milosti a Lásky a smeti. Je také autorem několika divadelních her, například Zámek, Porota a Franz a Felice. Letos v lednu vyšla již druhá kniha, kterou Klíma věnoval Karlu Čapkovi, své oblíbené postavě českých literárních dějin.

- **Pražský hrad otevřen o hodinu déle**

Areál Pražského hradu je od 30. března déle přístupný veřejnosti. V letní turistické sezóně mohou lidé sídlo králů a prezidentů navštívit každý den od 05:00 do 24:00, tedy o hodinu déle. Katedrála sv. Víta, Starý královský palác, bazilika sv. Jiří, Prašná věž a Zlatá ulička jsou přístupné denně od 09:00 do 17:00. Po celou letní sezónu jsou denně od 10:00 do 18:00 otevřeny zahrady Pražského hradu. Kvůli stavebním úpravám zatím zůstane uzavřen Jelení příkop. Letní sezóna na Pražském hradě skončí 31. října. Za návštěvu zmíněných částí Pražského hradu letos návštěvníci zaplatí více než loni. Místo původních 120 korun stojí kompletní prohlídka historických budov o 100 korun více. Na otevření pro veřejnost se připravuje také zámecký park v Lánech na Rakovnicku. Nechal ho vybudovat císař Rudolf II. v roce 1592 a na letní sídlo prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka ho upravil Josef Plečnik. Otevřen je vždy čtyři dny v týdnu: v sobotu a v neděli od 10:00 do 18:00 a ve středu a ve čtvrtek od 14:00 do 18:00.

- **Málo známá Brandeisová překročila v aukci veškerá očekávání**

Rekordní ceny dosáhl obraz málo známé české malířky Antonie Brandeisové (1849-1910) na aukci v londýnské síni Sotheby's. Brandeisové panorama Pohled na Ponte Vecchio zaujalo neznámého amerického sběratele natolik, že je koupil za 64.530 liber, tedy za více než tři milióny korun. To je nejvyšší cena, jaké dílo této malířky kdy dosáhlo.

- **Národní galerie připravila výstavu zemřelému malíři Janu Kotíkovi**

Jako poctu malíři Janu Kotíkovi, jenž zemřel 23. března v Berlíně, připravila pražská Národní galerie ve Veletržním paláci výstavu z jeho děl. Do konce května budou moci návštěvníci paláce

zhlédnout více než 40 obrazů ze sbírek Národní galerie a Kotikovy pozůstalosti. Připomenou jeho tvorbu od 40. do 90. let. Vstup na výstavu, která se bude konat na ochozu prvního patra, je volný s jakoukoli platnou vstupenkou do Veletržního paláce. Kotík (1916-2002) byl jedním z nejvýznamnějších poválečných českých malířů. Díky svému otci, významnému malíři Pravoslavu Kotikovi, byl již od dětství svědkem diskusí o umění. Byl členem Skupiny 42, se kterou vystavoval v Hollaru. Roku 1946 měl první samostatnou výstavu. Kotík byl nejen výtvarník, ale i výtvarný teoretik a autor článků a knih o moderním umění, jehož teoretické zhodnocení mu v Československu 60. let chybělo. Byl spoluautorem československé expozice na výstavě Expo 58 v Bruselu.

- **Muzeum v Jílovém u Prahy představuje dávnou medicínu**

O tom, jaké choroby a zranění provázely lidstvo v různých epochách vývoje a jak si lidé proti nim pomáhali, hovoří prostřednictvím stovek exponátů výstava, kterou otevřeli v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy. Má název Člověk proti nemocem a bude tam k vidění do 23. června.

- **Marek Kopelent, přední tvůrce české soudobé hudby, sedmdesátiletý**

Skladatel a pedagog Marek Kopelent, jeden z vrcholných představitelů takzvané Nové hudby, je autorem mnoha kompozic, které se výrazně prosadily nejen v českém, ale i celoevropském měřítku. Předseda a zakladatel sdružení Ateliér 90, neúnavný propagátor soudobé vážné hudby, který jako profesor skladby na Hudební fakultě Akademie múzických umění (HAMU) učí své následovníky, oslavil 28. dubna 70. narozeniny. Rozsáhlý rejstřík Kopelentovy tvorby zahrnuje jak skladby komorní, například Smyčcový kvartet číslo tři z roku 1963, kterým poprvé získal mezinárodní ohlas, tak množství kompozic vokálních, orchestrálních i smíšených. Autor, pro něhož je rozhodující kvalitou opravdovost uměleckého činu, za svou aktivitu obdržel cenu Classic za mimořádné zásluhy o českou hudební kulturu (2000). Amatérský ornitolog Kopelent je také Rytířem řádu umění a literatury, vyznamenání mu v roce 1991 udělila Francie, a laureátem prestižní Herderovy ceny za rok 2001. S manželkou Jaroslavou, s níž žije od roku 1956, má syna Davida a dceru Veroniku.

- **V Břeclavi začala výstava o manželce prezidenta Masaryka**

Osudům Charlotty Garrigue Masarykové (1850-1923), manželky prvního československého prezidenta, je věnována výstava v břeclavském městském muzeu. Do jejího života mohou návštěvníci nahlédnout prostřednictvím dobových fotografií i soukromé korespondence. Získané dokumenty byly poprvé k vidění loni v Praze. Od té doby se výstava konala i v dalších českých a slovenských městech. Mezi exponáty je kromě jiného korespondence rodiny Masarykových, poznámky Charlotty Masarykové a list z Masarykova diáře se záznamem o prvním setkání s budoucí chotí. Výstava končí 25. srpna.

- **Pražákův palác v Brně vystavuje díla Maxe Švabinského**

Výstavu prací Maxe Švabinského mohou do 21. července zhlédnout návštěvníci Pražákova paláce Moravské galerie v Brně. Samostatná výstava jeho tvorby se v Brně koná poprvé. Expozice "Skutečnost, ráj a mýtus" představuje 220 olejových maleb, portrétů, kreseb a grafických listů. Brněnská výstava je výběrem ze zimní výstavy ve Valdštejnské jízdárně na Malé Straně v Praze, kterou si za čtyři měsíce prohlédlo na 100.000 lidí. Vystavit všechno neumožnil malý prostor Pražákova paláce.

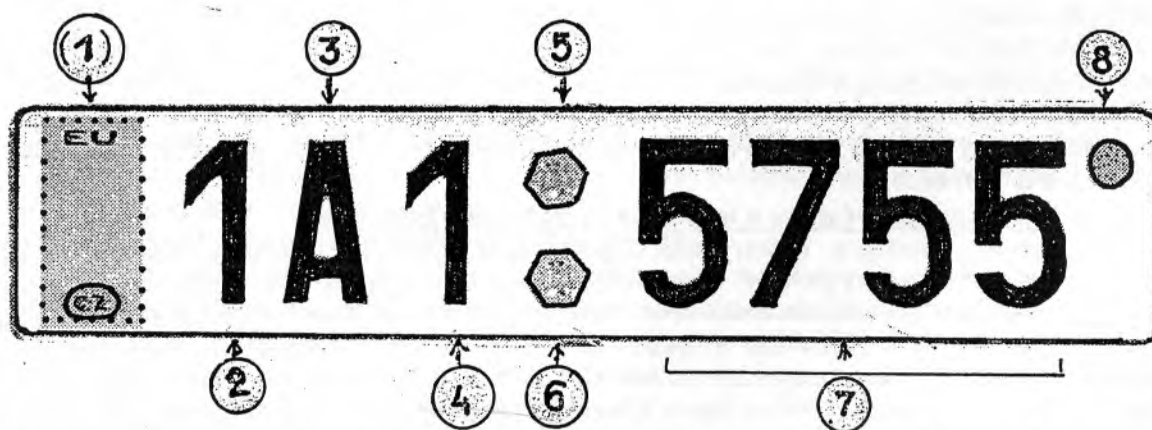
- **Výstava představí pěvkyni Destiniovou i jako dramatickou autorku**

Představit slavnou operní pěvkyni Emu Destiniovou i jako dramatickou autorku chce výstava Dramatická tvorba Emy Destiniové. Připravilo ji okresní muzeum v Jindřichově Hradci. Expozice potrvá až do 6. ledna 2003. Letos uplyne 104 let od pěveckého debutu Destiniové, ale její umělecký debut se odehrál již o dva roky dříve - 17. listopadu 1896. Tehdy Stropnického divadelní společnost uvedla v Pištěkově divadle na pražských Královských Vinohradech její hru U cíle, jednoaktovou veselohru 'pro tři pánské a jednu dámskou úlohu', z cyklistického prostředí. Během necelého měsíce se pak mohli diváci setkat s premiérami mladé autorky ještě dvakrát. V prosinci 1896 inscenovali v pražském Švandově divadle na Smíchově její drama z prostředí velkých dolů Dvojí hřích. Texty prvních divadelních kusů budoucí pěvkyně se nedochovaly. Zachováno zůstalo třetí drama Pod praporem umění, které mělo premiéru 13. prosince 1896 v provedení ochotnické jednoty Pokrok na Žižkově. Destiniová, již jako známá pěvkyně, napsala ještě řadu her; poslední a nejlepší byla Tůně, která měla premiéru na podzim 1929. Sopranistka Ema Destiniová (1878-1930), vlastním jménem Emilie Václavka Jindřiška Pavlína Kittlová, dosáhla světového úspěchu na scénách v Berlíně, Covent Garden v Londýně a Metropolitní opeře v New Yorku. Posledních 15 let života prožila v ústraní na svém zámečku ve Stráži nad Nežárkou na Jindřichohradecku.

BAREVNÁ SYMFONIE NOVÝCH POZNÁVACÍCH ZNAČEK ČR

LADISLAV MALINSKÝ

Podle nového zákona o podmínkách provozu vozidel, který platí od 1. července 2001, budou dosavadní státní poznávací značky (SPZ) nahrazeny novým, lépe vymyšleným modelem. Aby bylo zabráněno případnému zmatku kdo, kdy a jak s tím musí počítat, budou dosavadní (staré) SPZ vydávány ještě do konce tohoto roku 2002, a teprve po vyčerpání zásob na příslušném úřadě budou vydávány nové. Takže který úřad měl malé zásoby, může, či musí vydávat nové ihned. Řada jich také tak činí. Nové SPZ vydává kraj, nikoli okres, což je jednou z novinek. Uživatelé starých tabulek zůstávají (prozatím) v klidu, tabulku musí vyměnit pouze při prodeji nebo při jiném přeregistrování vozidla. Konec platnosti starých SPZ není stanoven, takže dvojí druh se bude na silnicích potkávat ještě dlouho, dokud si lidé na tuto zvláštnost nezvyknou, pak se zruší. Dobrovolná, tedy předčasná výměna je kdykoliv možná, cena (včetně dvou tabulek) 300 Kč. Schematicky vyjádřený vzhled takové (zadní) tabulky ukazuje náčrt. Povšimněte si tři nálepek (5, 6 a 8) Těž připojuji tabulku znaků (písmen) pro jednotlivé kraje.

- (1) Rezervovaný prostor pro modrou značku EU CZ
3 Písmeno kraje registrace vozidla
5 Červená nálepka technické kontroly
7 Čtyřmístné číslo (0001 - 9999)

- 2 Číslice pro sérii registračních značek
4 Číslice doplňující sérii registr. značek
6 Zelená nálepka kontroly emise plynů
8 Nálepka evidenční kontroly

Označení krajů:

Sředočeský	S	Ústecký	U
Liberecký	L	Karlovarský	K
Královéhradecký	H	Pardubický	E
Plzeňský	P	Jihočeský	C
Vysočina	J	Jihomoravský	B
Olomoucký	M	Zlínský	Z
Moravskoslezský	T	Město PRAHA	A

Nové tabulky pamatují též na lidi stížené částečnou až úplnou neschopností rozlišování barev, tzv. daltonismem. Na tabulkách se nyní uplatňuje celkem šest různých barev, tj. červená, modrá, zelená, žlutá, bílá a černá, a to v různých kombinacích podkladu a znaků, čímž bude dosaženo zvláštních barevných efektů a nejrůznějších významů. Ty nejdůležitější jsem se pokusil sestavit do dalšího přehledu, případné rozšiřování barevných kombinací v budoucnu je prakticky neomezené, naděje umírá poslední.

Přehled nových barevných kombinací SPZ

- 1) **Bílý podklad a černé znaky** - silniční motorová vozidla a vozidla přípojná.
- 2) **Žlutý podklad a černé znaky** - zvláštní vozidla, hospodářské traktory a přípojná vozidla.
- 3) **Modrý podklad a žluté znaky** - pro vlastníky či provozovatele s diplomatickou imunitou podle mezinárodní smlouvy a pro osoby vedené u akreditovaných zastupitelských úřadů.
- 4) **Bílý podklad a černé znaky s červeným polem** - pro vozidla odhlášená k trvalému vývozu do zahraničí. Co znamená "červené pole" zde není třeba vysvětlovat, neb to nevím.
- 5) **Bílý podklad a zelené znaky** - pro vozidla s průkazem historické hodnoty či sportovního účelu, bez registrační značky.
- 6) **Zelený podklad a černé znaky** - pro jednorázové použití s omezenou platností.
- 7) **Bílý podklad a zelené znaky** (tedy jako 5) - pro registrační značku trvale manipulační (což mi není tak docela jasné).
- 8) **Bílý podklad a zelené znaky** (tedy jako 5 a 7) - pro služební účely (?).
- 9) **Jasně, ano či ne** - nehodící se škrtněte, děkuji za trpělivost.

Nový zákon též rozlišuje se zřetelností sobě vlastní mezi vlastníkem a provozovatelem. Většina povinností se vztahuje na provozovatele, vlastník nemusí ani mít řidičský průkaz, a provozovatel tedy nemusí mít auto, ale auto jímž "provozuje", musí být registrováno v jeho bydlišti, i když vlastníkem je někdo jiný, jinde bydlící. Což mi opět tak jasné není. Asi to tkví ve mně.

Nový zákon též nepřipouští tzv. "značky na míru", či "osobní", což dosud přípustné bylo a v mnoha zemích dosud přípustné je. Za příplatek ve výši zhruba deseti tisíc korun jste si mohli dát zaregistrovat, a tedy i používat, svou osobní značku, třeba OSEL XXL, nebo SHADRAK II. nebo jinak podle vlastní sestavy. Podmínkou bylo, že značka v žádané sestavě nebyla již dříve někým jiným registrována. Nový zákon tedy tento legalizovaný úplatek zrušil a urputný žadatel zvláštních čísel, třeba 1L1:5555, musí tedy buď přejít do ilegality tam, kde se praktikuje, anebo si najmout důchodce, který mu rád vystojí frontu (třeba několik dnů) na žádané číslo, anebo se může pokusit upláct lidi před ním (a za ním), blíží-li se jeho vysněné číslo. Oba poslední způsoby jsou prý již úspěšně praktikovány. Lidská vynalézavost nemá hranic, alespoň v lečems. Dokonce i plánované "úplatné" počítá s výlohami kolem tří tisíc korun (českých).

JAK POZNÁTE, ŽE ŽIJETE V LONDÝNĚ PŘILÍŠ DLOUHO

ZUZKA REBELO

1. ŘÍKÁTE "THE CITY" A PŘEDPOKLÁDÁTE, ŽE VŠICHNI VĚDÍ KTERÉ
2. NIKDY JSTE NEBYLI NAVŠTÍVIT THE TOWER ČI MUZEUM MADAME TUSSAUDS, ALE MILUJETE BRIGHTON
3. DOKÁŽETE SE POHÁDAT O TOM, JAK SE NEJRYCHLEJI DOSTAT V PÁTEK VEČER Z JEDNÉ STRANY LONDÝNA NA DRUHOU, ALE NEDOKÁŽETE NAJÍT NA MAPĚ DORSET
4. PROSTITUTKY A BEZDOMOVCI JSOU PRO VÁS NEVIDITELNÍ
5. LIDI, KTEŘÍ ZKOLABOVALI V METRU, PŘEKRAČUJETE S KLIDEM
6. VEŘÍTE, ŽE OVLÁDNUTÍ VULGÁRNÍCH NADÁVEK V JEJICH JAZYCE Z VÁS DĚLÁ MULTILINGVISTU
7. UŽ JSTE PŘEMÝŠLELI O TOM, ŽE NĚKOHO ZABIJETE
8. NA DVEŘÍCH MÁTE ALESPON 3 ZÁMKY
9. DÍVÁ-LI SE VÁM NĚKDO PŘÍMO DO OČÍ, CHÁPETE TO JAKO JASNOU AGRESI
10. TRAVNATÉ PLOŠE O ROZLOZE 2 KRÁT 3 METRY ŘÍKÁTE ZAHRADA
11. MYSLÍTE SI, ŽE HYDE PARK JE "PŘÍRODA"
12. PLATÍTE 1200 LIBER ZA GARSONKU O VELIKOSTI SKŘÍNĚ A ŘÍKÁTE SI, ŽE JE TO DOBRÁ CENA
13. KAŽDÝ MĚSÍC UTRATÍTE V LONDÝNĚ ZA PARKOVÁNÍ AUTA VÍCE NEŽ MNOHO JINÝCH LIDÍ VYDÁ V UK ZA NÁJEM
14. KLIDNĚ ZAPLATÍTE 3 LIBRY ZA PIVO, O NĚMŽ VÍTE, ŽE MAJITELE BARU STOJÍ POUHÝCH 28 PENCÍ
15. POSLEDNÍ MÓDU BERETE VELMI VÁŽNĚ
16. MÁTE VEDLE TELEFONU ALESPON 27 MENU RŮZNÝCH RESTAURACÍ S DOMÁCÍ ROZNÁŠKOU
17. ZÁPAD OD LONDÝNA ZNÁTE POUZE TEORETICKY
18. NA LIDI, KTEŘÍ JSOU K VÁM VLASTNĚ MILÍ, SE DÍVÁTE PODEZŘÍVAVĚ
19. VAŠE PŘEDSTAVA DOSTATEČNĚHO OSOBNÍHO PROSTORU SE SHODUJE SE SITUACÍ, PŘI NÍŽ VÁM NIKDO NESTOJÍ NA NOZE
20. MÁTE POCIT, ŽE NÁKUP ZA 50 LIBER SE VÁM VEJDE DO JEDNÉ IGELITOVÉ TAŠKY
21. MÁTE ALESPON 5 ŠPATNÝCH ZKUŠENOSTÍ S TAXÍKÁŘI
22. SIRENY A ALARMY UŽ NEVNÍMÁTE
23. PŘESTALI JSTE PŘEMÝŠLET O TOM, CO S VAŠÍM ZDRAVÍM DĚLAJÍ MĚSTSKÝ VZDUCH A VODA
24. UŽ JSTE BYDLELI V DOMĚ, KTERÝ BY POČTEM NÁJEMNÍKŮ PŘEKONAL ZALIDNĚNÍ MNOHA OSTATNÍCH MĚST
25. VAŠE UKLÍZEČKA JE PORTUGALKA, VÁŠ ŘEZNÍK JE ARAB, VÁŠ DOMÁCÍ JE ITAL, VÁŠ BARMAN JE AUSTRALAN, VÁŠ POSLEDNÍ TAXÍKÁŘ BYL AFRÍČAN, VÁŠ PRODAVAČ V TABÁKU JE IND A NEJBLIŽŠÍ OBCHOD S CHIPSY VE VAŠEM OKOLÍ VLASTNÍ TUREK

MRTVÉ MĚSTO ANEB ŽIVOUcí BRNĚNSKÁ NÁVNADA KATEŘINA NEVEU

O tom, že město Brno žije bohatým kulturním životem nelze pochybovat. Divadelní prostor se rozrůstá obrovskou rychlostí – do tří let by měl počet diváckých míst vzrůst o přibližně jedenáctset, což představuje o třetinu více než doposud. Velmi populární Mošovo Městské divadlo, snažící se poskytovat kvalitní bulvár a podporující původní českou muzikálovou tvorbu, staví novou hudební scénu, jejíž modernost by měla poskytnout vhodnější prostředí právě pro muzikálové inscenace. Starobylá a díky dlouholeté nedbalosti zchátralá budova nejstaršího brněnského divadla Reduta na Zelném trhu by se měla konečně dočkat potřebné finanční injekce, která by umožnila její rekonstrukci a zajistila samostatnou scénu operetě. Nové prostory, umožňující přijmout až dvě stě diváků, se chystá osídlit doposud malá studiová scéna experimentálního HaDivadla, čítající dnes necelých osmdesát míst. O tom, že si diváky dokážou brněnské scény zajistit, svědčí fungující zájezdový program svázející kulturychtivé nejen z měst českých, ale i ze zahraničí (nezapomeňme, že Vídeň je doslova za humny).

Nejinak tomu bylo během květnových **Korngoldových hudebních dnů**, organizovaných Janáčkovou operou. Erich Wolfgang Korngold (1897 – 1957), syn významného brněnského hudebního kritika, označovaný za zázračné dítě – první skladbu složil v jedenácti letech, žil později v Rakousku a v USA, kam emigroval v roce 1934. Je autorem několika oper a symfonií, ale největšího uznání se mu dostalo za filmovou hudbu, za kterou obdržel v Hollywoodu několikrát Oskara (např. za *Dobrodružství Robina Hooda*). Brno svému rodákovi připevnilo na rodný dům pamětní desku a kromě koncertů a inscenací uspořádalo také několik doprovodných přednáškových akcí, jež vedl Korngoldův dlouholetý přítel, devadesátiletý vídeňský profesor Marcel Prawy.

Vrcholem celé kulturní akce se stala inscenace Korngoldovy nejslavnější opery *Mrtvé město* (*Die tote Stadt*) provedená Janáčkovou operou v koprodukcí se Statstheater Karlsruhe. Režisérská koncepce a scénografické návrhy přišly z německé verze této inscenace, hudební a pěvecké nastudování pak zajistili za podpory zahraničních hostů Brňáci. *Mrtvé město* složil Korngold ve třiačtyřiceti letech a dvojnásobné premiéry se opera dočkala stejného dne roku 1920 v Hamburku a v Kolíně nad Rýnem. Libreto napsal na motivy románu G. Rodenbacha *Mrtvé Bruggy* (1892) pod pseudonymem Paul Schott skladatelův otec. Příběh, situovaný do Belgie, vypráví o spisovateli Paulovi, zmítaném láskou mezi dvěma ženami – mrtvou manželkou Marií a mladou tanečnicí Mariettou. Děj je koncentrován převážně do dvou míst: do podzemního pokoje, jakési kobky sloužící jako pomník mrtvé Marii, a na ulici před Mariettiným domem. Divák je uvězněn v jeho kruhovém půdorysu. Paul se zamilovává do rozmarné Marietty, stíhají ho však výčitky svědomí a přízrak mrtvé ženy. Propadá vášni, zabije dokonce svého přítele, který se rovněž dvoří tanečnicí, a začne s Mariettou žít. Přízraky však neustávají, Marietta svádí pomyslný boj s mrtvou a zoufalý Paul svoji milenkou v kobce nakonec uskrtní. V tom se však spisovatel probouzí z ošklivého snu a rozhoduje se přijmout nabídku svého přítele a odcestovat z města, čímž se úplně vyhne rozhodování mezi oběma ženami.

Dramatický příběh vystihuje neméně dramatická hudba, protínající disharmonické pasáže s melodickými linkami. Vysokou úroveň inscenace zajišťuje moderní multifunkční černo-bílá scéna (Christian Floeren), které dominuje světelná podlaha a dlouhé točité schodiště; dojem kobky pak navozuje snížený strop, proměnu interiéru na vnější prostor ulice zajišťují polyekranové stěny. Důležitou roli hraje nákladná videotechnika, kterou divadlo pořídilo speciálně pro tuto příležitost. Předscénu zaplňují tři velké televizní obrazovky a videokamera, která nejenže promítá staré záběry Marie, ale Paul s ní aktivně snímá a zároveň promítá i obrazy přítomné Marietty. Zdá se, že jeden z videozáznamů také usvědčuje našeho hrdinu ze špatné minulosti, a že by vzhledem ke své schizofrenii mohl být on sám vrahem zbožňované Marie. V hlavních rolích pěvecky excelovali Michael Pabst a brněnská rodačka Regina Renzowa-Jurgens. Zvláště Renzowa-Jurgens se v průběhu rozehrála a prokázala svoje herecké schopnosti, Pabstovi k vášněmi zmítanému Paulovi přece jenom po pohybové stránce ještě krůček chyběl. Rovněž vedlejší role, ztvárňující Mariettinu komediantskou skupinu, byly podány průraznými a dobře posazenými hlasy.

Hudební nastudování Ivana Pařika a režijní koncepce Ansgara Haaga zajistily spolu se zpěváky brněnskému publiku zážitek. Janáčková opera dokázala, že umí srovnat krok se současnými inscenačními trendy a že je připravená ke vstupu do Evropy. Ostatně evropských i mimoevropských turné se účastní tato brněnská scéna poměrně často. Na přelomu září a října zavítá Opera na měsíc rovněž do Nizozemského království a přiveze s sebou např. starší inscenaci *Toscy* a letošní *Zemi úsměvů*. Realizace opery *Mrtvé město* dokázala příjemně navnadit a holandskému publiku nezbyvá než se s napětím těšit na podzimní představení a doufat, že dobrá úroveň není v Janáčkově opeře novinkou.

OSOBNÍ ZKUŠENOSTI SERVÁC

Nedávno jsem při bloumání po pultech v knihkupectví narazil na knížku s názvem „Hedendaagse Etiquette“ (Autor: H.F. van Loon). Slovo etiketa ve mně naráz vyvolá představu života u královského dvora, salónu diplomatů a podobných situací. A to vše dokonce v Holandsku! Moje zvědavost byla vybičována! Ale za pár vteřin se ve mně vybaví představa o slušném oblečení v příslušných situacích a o slušném chování všeobecně. Před očima se mi mihnou džínsy a kostkované flanelové košile na večerním koncertě, nohy ve sportovních botách na protějším sedadle ve vlaku, chodníky poplivané zbytky žvýkaček.

Tak jsem si tu knížku koupil a přečetl.

Moje hlavní výtku proti této knize by byla, že autor popisuje, jak se chová „moderní“ Holanďan dnes, a tím jaksi sugeruje, že to je tak správné. Jdeme prostě s dobou, jsme „pokrokoví“. Zdůrazňuje, že jeho směrnice v etiketě se mohou, ale nemusí dodržovat – inu, jak se komu zlíbí. Ani zdaleka nenabádá k nějaké změně v chování, prostě konstatuje jak to dnes je a nijak nenaznačuje, jak by to mělo být.

A tak se v příslušných kapitolách dočteme o tom, jak dnes vypadá soužití muže a ženy, vše je na jedné hromadě: „Samenwonen“, sňatek, rozvod, výchova dětí, zkrátka všechno možné, od křtin až do pohřbu... Na pořadu je ovšem i oblékání, snad až příliš mnoho místa je věnováno jídlu (stolování) a pobytu v restauraci.

Dočteme se, jak máme správně jíst ústřice, jak se rozsadit u stolu při svatbě, jak se seřadit na svatební recepci, atd..

Nenajdeme ani zmínky o tom, jak vypadají ulice po „oslavě“ fotbalového vítězství, jak matky trpí dětem odhazování odpadků na chodník, jak hřmotící bromry bezúčelně projíždějí na plné obrátky ulicemi, dokonce i po chodníku.

Jen několika větami se autor zabývá otázkou, zda uvolnit místa k sezení starším ve veřejné dopravě, a to zase jen v tom smyslu, že když si ženy chtěly vybojovat rovnoprávnost, tak ji tedy mají. Tady jeden citát z originálu: „Oudere, gebrekkige, zwangere vrouwen hebben in tram of bus hetzelfde recht verworven om te staan als hun sterkere zusters. Jonge mannen duiken in een krant, teneinde niet de blik te moeten kruisen van oudere vrouwen aan wie zij hun plaats niet afstaan“.

V tomto bodě musím konstatovat, co jsem při své nedávné návštěvě Prahy zjistil: Mládež (dosud) hromadně uvolňuje místa starým ve veřejné dopravě. Snad to bude ještě chvíli trvat, než někdo přijde na to, že to je zastaralé a zpátečnické a že se to prostě „nehodí do dnešní doby“. Ale když jsem občas nabídnuté místo s mnoha díky a s úlevou po šlapání pražských chodnicích přijal, hryzalo mne v podvědomí nepříjemné poznání, že už nejsem pro mladé dívky statný muž, ale vetčný stařec.

Ještě mě napadá pár pravidel ze středoevropské etikety:

Reagovat na to, že ve vzdálenosti 1 metru ode mne náhodou přechází můj moc dobrý známý, dokonce přítel, i když jsem právě „druk bezig“ s konverzací na chodníku s jiným známým?

A když v divadle nebo v koncertním sále musím projít uličkou lidí, kteří mi uvolňují v řadě sedadel, že se posunuji čelem (a nikoli zády) k nim a děkuji jim s úsměvem.

No, a ten pohled a úsměv je taky moc důležitý, třeba i v tak banální situaci jako je placení u pokladny v supermarketu.

Jedna kolumnistka v jednom nizozemském deníku upozornila nedávno na nešvar kasírek (pokladních) v supermarketu: Shrábnou z běžícího pásu váš nákup, nepodívají se na vás, nepozdraví, zato čile konversují se zákazníky před vámi a po vás, se kterými se znají, a taky mezi sebou navzájem. Toto chování zažívám u některých pokladen skoro denně a sebekriticky jsem to přisuzoval tomu, že můj zevnějšek není nijak atraktivní. Ale správné chování to není. Kasírka by mi měla věnovat alespoň letmý pohled, ne-li dokonce úsměv. Dotyčná kolumnistka uzavírá svůj článek v tom smyslu, že jsme ještě před málo lety museli jezdit za „železnou oponou“, abychom se setkali s podobným chováním, jaké se teď usidluje v Holandsku. A já k tomu dodávám: Pražské „kasírky“ jsou už dnes o hodně lepší než dříve. Jen tak dál!

Závěr: Nejde jen o to vědět, jak otvírat ústřice a jak se řadit při svatební recepci, ale také poznat, jak už od dětství změnit chování lidí ve směru k slušnosti a estetickému projevu.

"PÍSEŇ ZAPADÁKU" PO PADESÁTI LETECH OPĚT AKTUÁLNÍ

LADISLAV MALINSKÝ

Snad někdo ještě pamatuje tu desku, ještě tu na 78 otáček, značky Ultraphon s modrou nálepkou, na níž paní Míla Špacírová-Hezká zpívala píseň tohoto jména, lépe známou pode jménem Máňa. Byla to tehdy píseň populární, zpívaná s citem uměle vypitým, hrubým hlasem a periferním slangem, po způsobu amerických lidových zpěvaček blues, které tehdy zněly exoticky, a tak trochu zakázaně. Bylo tehdy málo původních českých desek, které se směly beze studu usídlit ve štíhlé přihrádce rozsáhlé sbírky milovníků čistého jazzu. Vedle Bessie Smith, Hot Five Luis Armstronga, Kid Oryho, začínající Elly Fitzgerald a řady jiných mohla obstát pouze skupina Gramoklubu kolem Jiřího Traxlera, Ježkův Band, blues E.F.Buriana, Jiří Verberger a pak asi tečka. Eva Olmerová, Vlasta Průchová a snad ještě někdo, přišly teprve později. Na druhé straně desky zpívala paní Špacírová jakousi baladu o napadaném sněhu, ale to byl víceméně přídavek. Taky jsem ji měl, tu desku, ale zůstala doma a asi zahynula mezi jinými.

Byla to smutná píseň prodejné holky jménem Máňa, která ve finanční nouzi zradila svoji partu fízlům a parta ji za to nemilosrdně likvidovala. Nic vzácného, scéna z polosvěta, dnes všednost. Snad ani autor melodie ani textu není znám, sám už nevím (ač bych rád věděl, i ještě slyšel).

Vzpomněl jsem si na toto téma při čtení zprávy Českého úřadu statistického, kterou vypracoval na žádost EURO-komise a vydal v letošním březnu. Podkladem zprávy je současný stav prostituce v České republice. Z této zprávy, první toho druhu u nás plyne, že ač se v republice prostitutí živí 6300 žen, tato živnost není povolena, nebo jasněji, je zakázána. Není tedy uznána jako živnost a je součástí tzv. šedé ekonomiky, z jejíž případných zisků nikdo neodvádí daně. Ale o tom později, nechte se překvapit.

V Holandsku, stejně jako v Německu a ve Francii je tato nejstarší živnost světa povolena, u nás se prostitutí zabývala před časem vláda Miloše Zemana a přes hlas lidu, který byl zjevně pro její legalizaci, k žádnému závěru, a tedy ani ke změně zákona nedošlo.

V pozadí všeho je ovšem dobře zarouškovaný žádaný vstup do Evropy, neb Evropský soudní dvůr v Lucembursku už koncem loňského roku uznal, že české prostitutky mohou na území Evropské Unie své řemeslo provozovat, pokud nejsou k němu nuceni a neodvádějí svoje výdělky prostředníkům. Jejich činnost bude trpěna pod jménem *ekonomická aktivita*. Nenapadá vás rčení o vlku a o koze? I u nás prý lid volá po legalizaci řemesla, nejnáze a nejrychleji novelizací živnostenského zákona.

A teď k věci z jiného úhlu pohledu. Jestliže podle úřední zprávy, komentované v českém tisku Janem Kubitou (LN), pracuje na území republiky 6300 adeptek řemesla s průměrným denním výdělkem 2500 korun na osobu, pak celkový příjem z vykonaného díla dosahuje za rok pět a třičtvrtě miliard korun. Po odečtení všech nákladů s touto profesí spojených (pracovní oděv, prostředky ochrany práce, samoúdržba, reprezentace a podobné), zbývá přece ještě čtyři a půl miliardy čistého, avšak nezdaněného výdělku, což při 22 procentním zdanění, jak je v kraji zvykem, činí jednu miliardu korun českých; a to chtěla zřejmě Evropská unie vědět. Takže tam asi také nesedí jen samí puritáni, živící se sucharem a limonádou.

Domnívám se, že mohou být s vysoce aktivními výsledky spokojeni a jistě vstup Česka do Evropské unie podpoří. A my zapějeme odpůrcům Dekretů mohutný chorál "Marné vaše proti nám jsou vzteky!"

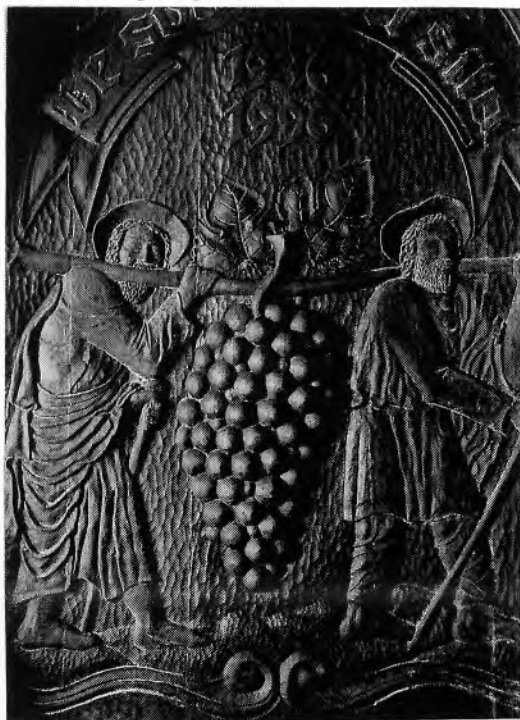

ČESKÉ VÍNO V AMSTERDAMU

HANA SCHENKOVÁ

Dne 24. dubna 2002 se v amsterdamském Parkhotelu uskutečnila ochutnávka českých a moravských vín. Prezентaci uspořádalo zahraniční zastoupení České centrály cestovního ruchu v Amsterdamu ve spolupráci s Českým centrem v Den Haagu. Pozvaní hosté – odborní novináři, distributoři vín a touroperátoři – měli možnost s odborným výkladem ochutnat osm pečlivě vybraných vzorků bílých vín a jeden vzorek vína červeného. Vesměs se jednalo o pozdní sběr či výběr bobulí posledních dvou ročníků. Produkci českých vinařů představilo v hlavním městě Nizozemska Centrum českého vinařství pod vedením Milana Ballíka, které se stará o propagaci českého vinařství v zahraničí. Nebylo snadné určit, které z degustovaných vín je nejlepší. Nejvíce zaujalo Rulandské šedé, pozdní sběr 2000, od ing. Františka Mádlá z Velkých Bílovic, ale především Sauvignon, pozdní sběr 2001 z Vinařství Barabáš ze Staré Hory, znojemská oblast. „*Toto víno je charakteristické nádhernou broskvovou vůní přecházející až do tónů tropického ovoce, plné chuti s dlouhým příjemným dozváním,*“ tolik Milan Ballík. Návštěvníci degustace nechtěli věřit, že tak kvalitní bílé víno se mohlo urodit na českých vinicích. Řada z nich se neubránila srovnání se stejnými odrůdami vína z Rakouska, Itálie či Alsaska, a nutno podotknout, že ve prospěch našich vín. Červené víno z Velkých Pavlovic se účastníkům prezentace zdálo hrubější. Hostům byl před zahájením ochutnávky promítnut sestřih nejzajímavějších pasáží ze seriálu České televize „Putování za vínem“ v anglické mutaci. Umělecká hodnota dokumentu je nesporně vysoká, pro člověka, který nikdy o českých a moravských vínech neslyšel, je dokument bohužel dost nepřehledný a propagovaná vína jsou uváděna v rychlém sledu za sebou, aniž by se v titulcích objevily jejich názvy a jména výrobců. K projektu patří i velmi kvalitní katalog, který čtenáře seznamuje s historií a současností českého a moravského vinařství, představuje jednotlivé vinařské regiony, nejvýznamnější odrůdy dané oblasti a významné výrobce. Součástí publikace jsou i informace o agroturistice a vinařských stezkách. Katalog byl vydán Správou českých center v Praze ve spolupráci s Českou centrálou cestovního ruchu a Centrem českého vinařství.

Historické sklepy templářských rytířů
v Čejkovicích

Přímětice – největší křížový sklep na světě

víte, že . . .

L.M.

**** newyorská **Carnegie Hall** po prosincovém hostování českého dětského sboru uvítala v únoru letošního roku opět české umělce. Ve Weillově hudebním sále vystoupilo **Talichovo kvarteto** s výběrem skladeb Ervína Schulhoffa, Leoše Janáčka a Franze Schuberta. Hudební referent listu *The New York Times* ocenil krom výkonu tělesa též zařazení Schulhoffových skladeb, dosud opomíjených. Talichovo kvarteto vystupuje od roku 1964, od roku 1987 mělo ve Spojených státech již sedm hudebních turné.

**** do března bylo možno v pražské Galerii v Lazarské spatřit výstavu k nedožitým devadesátinám **Jiřího Trnky**, jehož snad není nutno představovat. Hlavní pozornost vzbudilo

Tak viděl Jiří Trnka Bilba Pytlíka

Foto František Zahradníček

deset kreseb, návrhů postaviček pro případné zfilmování **Tolkienuva díla Pán prstenů**, nebo některé jeho části, ve formě animovaného filmu. To bylo koncem let šedesátých a realizaci znemožnila Trnkova předčasná smrt (24.2.1912 - 30.12.69). Málem tedy mohl Trnka být prvním realizátorem **Hobitů** na stříbrném plátně. Ale něco přece zbylo. Po Trnkově smrti natočil tehdejší držitel filmovacích práv na Tolkienovo dílo, William. L. Snyder několika minutový šot, pro který namaloval pozadí Adolf Born, kde se zřejmě objevovaly Trnkovy postavičky. Na víc nesehnal Snyder peníze a později filmová práva prodal. Škoda.

**** k tomu se nemohu ubránit osobní vzpomínce na **Jiřího Trnku**. Znal jsem se s ním nikoli díky sobě, ale Trnka chodíval k nám na chirurgii Vinohradské nemocnice, nikoli jako pacient, ale za naším společným přítelem doc. Tondou Kosteckým

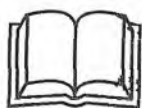
(později profesorem budějovické fakulty), se kterým jsem velmi často "držel" noční služby. Chodíval za ním na kafe a na kus řeči, no a já jsem se často svezl. Byla to zajímavá postava, mohutného, téměř Balzacovského vzhledu (m.j. jeho syn, tehdy Jiříček, nyní architekt, dorostl prý do téměř klonované podobnosti), a byly to zajímavé řeči. Snažil jsem se něco z jeho širokého rozhledu absorbovat, aniž bych mu mohl poskytnout trochu protihodnoty, byly to též řeči svobodné, neb společným jmenovatelem nás tří byl nesouhlas s tehdejšími praktikami režimu. Trnka byl gurmán a s Tondou Kosteckým často "vařili", tedy v uvozovkách, teoreticky u kafe a

probírali různé lahůdky, jako třeba tehdy nezaplátitelná husí játra. Trnka, pro kterého tehdy byla finančně nejdostupnější, je zatracoval jako nepoživatelná, což zdůvodňoval tím, že v jeho dětství to byla potrava chudých a maminka jej jimi cpala, kdykoliv bylo nutno utahovat opasek, což podle Trnky bývalo dost často. Není to vzpomínka právě intelektuální, ale za trochu intelektuálna vděčím Trnkovi také. Trnka byl stálým členem tzv. **Werichova stolu v pražské kavárně Slavii** v sobotu kolem poledne. Byl to stůl nabitý chytrou kulturou a vzácnými názory. A byl to Jiří Trnka, který, když jsem se pomalu míhal kolem toho posvátného stolu herců, kumštýřů, spisovatelů a jim podobných, si mne povšiml a automaticky podal ruku a utrousil "posadte se". Než to dořekl, už jsem seděl, tiše jako myška, ani nedutal, a naslouchal a naslouchal. A bylo čemu. Byl jsem tak soustředěn, že když jednou mne Werich oslovil tím svým "kterejpak vy ste?" jsem si na jméno sotva vzpoměl. Tak bezvýznamné asi bylo v tomto prostředí. A ještě něco. O Jiřím Trnkovi bylo známo jeho politické smýšlení, jímž se netajil a jemuž se nezapřel ani ve své tvorbě. U prezidenta Novotného se kupily stížnosti, a když si Novotný nechal spočítat čistý výnos Trnkových filmů v zahraničí (ve tvrdých valutách), sklapl. Podle vzpomínkové recenzentky Marty Švagrové to bylo tehdy asi 135.000 dolarů, více než výtěžek plzeňské Škodovky. Byl jedním z mála, na něhož nemohli, i když podepsal 2000 slov, říká jeho syn.

**** v prvních měsících tohoto roku probíhala v **pařížském Centre Pompidou** doposud nejrozsáhlejší výstava věnovaná světoznámému francouzskému architektovi **Jean Nouvelovi**. Při té příležitosti zde malý výčet staveb na různých místech světa, pro případné cestovatele k povšimnutí. V Berlíně je to Galerie Lafayette (1991-95), v Paříži skleněný palác Cartier z téže doby, tamtéž obdivovaný Institut arabského světa (1987), který založil Nouvelovu slávu, v Luzernu Kulturní centrum (1992-2001). Jeho program do budoucna je bohatý: v Tokiu Guggenheimovo muzeum, v Berlíně francouzská ambasáda, v centru Barcelony gigantický mrakodrap Agbar, na kterém si bude muset Nouvel dát zvlášť záležet, aby mohl obstát mezi stavbami **Gaudiho**. Má na to.

Palác Cartier, detail ➔

Foto L.M.

**** v únoru začala česká televize vysílat třináctidílný cyklus o vývoji české kinematografie. Hovořit má téměř 200 filmových historiků, kritiků a tvůrců, včetně zahraničních pracovníků, jako kupř. Ivan Passer nebo Miloš Forman. První díl se jmenuje *Český filmový humor*, a filmové komedii budou věnovány i další dva díly. Je zajímavé, že z přibližně dvou tisíc natočených českých filmů je třetina věnována komediím. Doufám, že se neztratil tajný soukromý archiv filmového historika, předčasně zemřelého Myrtila Fridy, který v pracovním názvu *Přehlídka blbosti* zpracoval s vkusnou dávkou satiry, zděděnou asi po dědečkovi (Jaroslav Vrchlický) a kterou rád a poněkud neopatrně širokému okruhu svých známých předváděl, na současný režim nehledě.

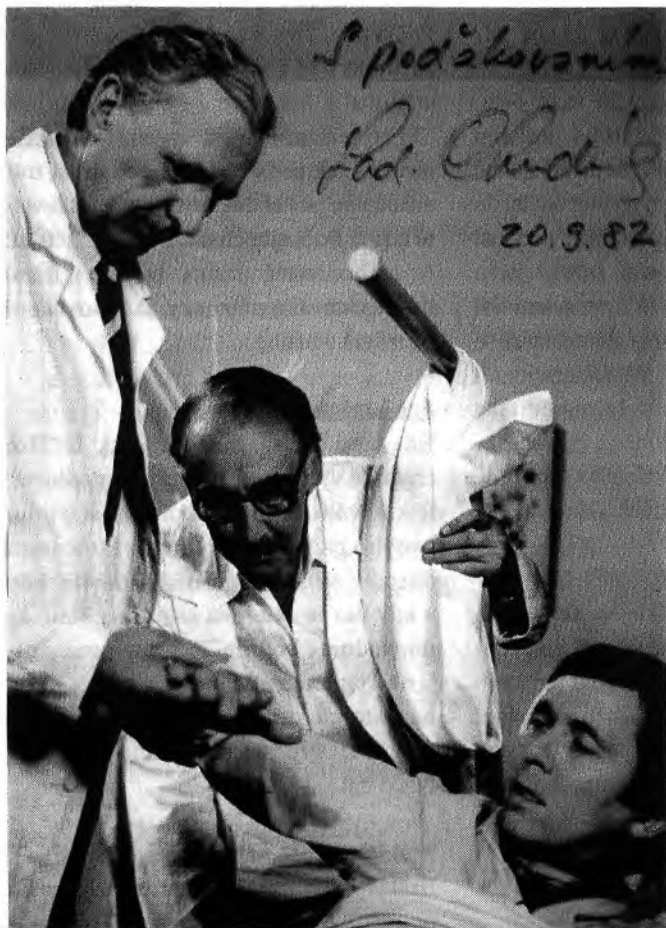
**** jak jsme se již na tomto místě dříve zmínili, mělo by být natáčení druhé fáze seriálu *Nemocnice na kraji města* v plném proudu. Domnívám se, že mnozí naši čtenáři tento pořad znají, ne-li ještě z Československa, tedy z německé televize, která celou serii s velkým úspěchem vysílala, a právě tato popularita byla jednou z příčin dalšího pokračování. Mnoho osob spojených s původní verzí již zemřelo, včetně autora Dietla a režiséra Dudka, ale mnozí v režii Hynka Bočana se ve svých postavách znovu na obrazovce objeví, mezi nimi Josef Abrahám, Eliška Balzerová, Iva Janžurová, Jana Štěpánková a jiní. Velmi oblíbený Ladislav Chudík (primář Sova) se též objeví v okrajové roli. Kdo se určitě v nové verzi neobjeví je doktor Štrosmajer, kterého nezapomenutelně zahrál Miloš Kopecký a nového vydání se bohužel nedožil. Lidé na ulici zdravili Kopeckého s uctivým "Dobrý den, pane doktore", a jsem přesvědčen, že mnozí jej žádali i o lékařskou radu. Mohu

přidat ještě málo známou perličku, proč právě doktor Štrosmajer, jméno dosti neobvyklé, přestože v Praze je odedávna a doposud Strossmayerovo náměstí, aniž by kdo pátral po původci toho jména. Snad někdo ještě pamatuje, že právě toto náměstí bylo za totality krátkou dobu náměstím Václava Kopeckého, smutně proslulého ministra tehdejší kultury. Nevím, zda sám autor Dietl nebo režisér Dudek použili shody jména a postavě tvořené (Milošem) Kopeckým dali jméno

Štrosmajer. Ani vrchnost si toho tehdy nepovšimla. Možná, že později se někdo i domníval, že náměstí bylo pojmenováno podle všepopulární postavy, mistrně podané Milošem Kopeckým. Přiznám se dobrovolně, že jsem sám nikdy nevěděl, čím se pan Strossmayer proslavil a za co mu bylo přiděleno jedno z pražských náměstí. Teprve dnes jsem šel do knih a mohu vám prozradit, že pan J.J. Strossmayer byl chorvatský politik a panslavista předminulého století.

Primář Sova,
dr. Štrosmajer,
dr. Blažej

FOTO ARCHIV LADISLAV CHUDIKA

**** Česká republika slaví již tradičně sportovní úspěchy na zimních paralympiádách tělesně postižených. Po Naganu i v letošním Salt Lake City byla úspěšná **Kateřina Teplá** v kategorii zrakově oslabených lyžařek. V obřím slalomu dojela na zlatou a ve sjezdu na stříbrnou, čímž rozmnožila svou sbírku medailí na celkem osm. I ostatní členové naší výpravy si vedli dobře, vesměs v kategoriích zrakově postižených lyžařů. R.Dluhoš vybojoval stříbro, Š.Kopčík a N.Holík bronz. Další bronzové medaile přivezly I.Chlebaková a S.Rogie. Tedy medailí dostatek. Podobně i v Holandsku uzavřela svou závodní dráhu třiatřicetiletá **Marjorie van Bunt** jednou zlatou a třemi stříbrnými medailemi (5, 10, 15 km a biatlon), čímž doplnila svoji sbírku na deset (ze tří olympiád). Marjorie nevládne jednou paží po úrazu v dětství a používá k běhu na lyžích pouze jednu hůl. Díky těmto sportovcům a jejich skromným kolegům se konečně dostává jejich obdivuhodný sport do popředí zájmu médií a lidí, na místo, kam již dlouho patřil. Kateřina Teplá to výstižně vyjádřila v rozhovoru při svém návratu: *"Strašně mi vadí, když někdo řekne - probůh, to je ale chudáček! Anebo - no to jsou hrdinové! Nebo mě může trefit šlak, když někdo vidí, jak mám knihu centimetr od očí a lituje mě. Já se tak prostě narodila a tak žiju."* Je pochopitelné, že si všímáme tělesných nedokonalostí jiných, ale je velmi pochybené na ně ukazovat prstem. Nebo perem.

**** zpěvačka, tanečnice a filmová herečka jménem **Liza Minelli** (1972 Oscar za film Cabaret) se v 56 letech počtvrté vdávala (březen 02) za producenta Davida Gesta. Budiž jí to ze srdce přáno, neb před rokem ji svět natrvalo odepsal po těžkém zánětu mozkových blan a téměř úplné ztrátě pohyblivosti. Svědkem ženicha byl **Michael Jackson**, svědkem nevěsty **Liz Taylor**, mezi družičkami **Mia Farrow** a **Gina Lollobrigida**, v kostele mezi hosty **Kirk** a **Michael Douglas**, **A.Hopkins**, **Donald Trump**, **Claudia Cardinale**, svatební píseň zapěla **Whitney Houston**. V dubnu zahájí nevěsta turné, v Evropě navštíví Dánsko, Francii, Německo, Rakousko a Švýcarsko.

**** ve Velké ceně **Malajsie automobilů Formule 1** dojel na třetím místě nynější mistr světa **Michael Schumacher**. Třetí místo bylo obdivuhodné, neb se na něj musel propracovat (i když s trochou štěstí) z posledního místa, díky bouračce krátce po startu. Tím pouze potvrdil, že je s odstupem nejdokonalejší pilot formule 1 dosavadních časů, přeji mu to. Ale že dostal za uvedení nové lehké závodní obuvi začky Fila devět milionů Euro pokládám za přehnané. Ani jednou jsem boty na obrazovce neviděl. U mne mohla Fila zaklepat levněji, i s obrázkem. U vás možná též.

**** specialista na **mezilidské vztahy** (na co vše se lze specializovat!), doktor psychiatrie **Jiří Krombholz**, odborně posoudil fotografie šesti českých hereček současnosti a z jejich úsměvů vydedukoval jejich niterné povahy. Při té příležitosti též zhodnotil řehtavý smích mužů, zejména když jsou bez žen, který je podle něho jakýmsi atavistickým zbytkem z dob, kdy žili v tlupách a chystali se na útok. A pochopitelně neunikl pozornosti ani "**záhadný úsměv**" **Mony Lisy** (1503 Leonardo da Vinci), který už půl tisíciletí vrtá v hlavě odborníků i laiků všehosvěta a za nímž putují obdivovatelé ze všech končin naší planety do pařížského Louvru. Dlouho mi visela nad stolem kresba (tuším Neprakty), na níž

matka vláčí svou střapatou dcerku a promlouvá: *"Lízo, netvař se tak pitomě, nebo tě tak namaluje pan Leonardo a budeš viset v Louvru!"* Citát není přesný, smysl ano, viz **Zadní stranu** vánočního čísla Listů.

**** jestliže jste měli rádi (já ano, ač nerybář) knížky **Oty Pavla**, můžete se o prázdninové návštěvě Česka podívat do Buštěhradu (u Kladna), kde byla 31. března otevřena trvalá expozice, nazvaná **Muzeum Oty Pavla** v Palackého ulici č.56. Vystaveny jsou Pavlovy rukopisy, fotografie, psací stůl a ovšem i jeho **rybářské pruty** a dokonce i **vysavač značky Electro-Lux**, který Pavlův otec Leo Popper jakožto obchodní cestující předváděl a prodal do rodiny Rottů. Zatím bude Muzeum otevřeno pouze v sobotu a v neděli od 10 do 17 hod. (20 a 10 korun), ale nejméně desetičlenné skupiny si mohou návštěvu dohodnout i na jindy (tel. 07329122681).

**** konečně bylo ukončeno kompletní vydání **spisů Karla Poláčka** (1892 Rychnov n.Kněžnou - 1945? KZ Gleiwitz) k výročí jeho narození. Dva předchozí pokusy let třicátých a padesátých zůstaly nedokončeny. Zásahu na dokončení díla má pražské nakladatelství **Franze Kafky**. Poslední, dvacátý, díl je sice datován 2001, ale na trh přichází až letos na jaře. Edice skutečně odpovědně redigována Milenou Masákovou, díly v jednotné úpravě vázány v plátně, celkem dvacet svazků. Škoda, že je nelze vstřebat v injekční formě. Jen pro zajímavost těm, kdo to neví: V době, kdy Poláček nesměl publikovat, vzali na sebe autorství šťastnější autoři. Tak dramaturg Dostojevského **Ves Štepančíkovo** kryl svým jménem E.F.Burian, a pod román **Hostinec U kamenného stolu** se podepsal malíř Vlastimil Rada.

**** **časopis Ateliér**, oblíbený čtrnáctideník věnovaný výlučně výtvarnému umění, dostal **vyhazov z budovy Mánesa**, kde od svého založení (asi osmdesátá léta) měl redakční místnosti. Do konce dubna vyklidit, náhradní místnosti žádné. Tak zněl postoj současného majitele budovy Mánes - **Nadace Českého fondu umění**. Šefredaktorka Ateliéru **Blanka Poláková** nesouhlasí s udaným důvodem (havarijní stav redakčních místností) a domnívá se, že akce směřuje spíše k likvidaci Ateliéru, který v dlouholetém sporu o vlastnictví Mánesa nebyl příliš nakloněn Nadaci Fondu.. Začátkem dubna zahájil Ateliér jednání s **Národní galerií**, kde by snad mohl najít přístřeší, ale až od konce roku. Záleží ovšem na velkorysosti ředitele NG, **Milana Knížáka**, s nímž právě nyní Ateliér silně polemizuje. Dovíme-li se ještě před uzávěrkou stav situace, přihlásíme se.

**** za 450.000 EU byla v Paříži prodána **vůbec první fotografie**, kterou stvořil roku 1825 **Francouz Joseph Nicéphore Niépce**. Francouzská vláda rozhodla, že snímek nesmí opustit Francii a Národní knihovna ho zakoupila předkupním právem. Na fotografii je zachycena holandská rytina chlapce s koněm. Spolu s fotografií byly prodány i datované dopisy autora synovi, kde je popsán postup, jak byl snímek pořízen. Podle této korespondence bude nutno přepsat dějiny počátku fotografie. Tento cenný exemplář je ze sbírky pařížského antikváře André Jammese. Má jich prý hodně.

**** 11. dubna 1865 pronesl **americký prezident Abraham Lincoln** jeden ze svých historických projevů. 27.března 2002 byl rukopis tohoto projevu vydražen u **Christies** za více než **tři miliony dolarů**. Dopis **Alberta Einsteina** z 2.srpna 1939 byl za pouhé **dva miliony** téže měny.

**** za loňský rok stoupl **počet zabitých novinářů z 24 na 37**, tj. více než o polovinu proti roku 2000. Tuto smutnou zprávu podává americký výbor na ochranu novinářů CPJ.

**** lékařům **Dunajské nemocnice ve Vídni** se podařilo (zatím úspěšně) **nahradit** od narození **chybějící hrudní koš** nyní dvouleté dívky **kovovou sítí** a zbavit ji trvalého umělého dýchání. Bude-li se stav i nadále příznivě vyvíjet, bude ovšem nutno po dobu růstu každých asi devět měsíců implantáty prodlužovat, což jistě nebude snadné. Bez komentáře.

**** podle zpravodaje BBC z Bruselu Justina Webba by sídlem Evropské unie měla být Praha, *to nádherné město nabité dějinami, které překypuje radostí ze života*, zatímco Brusel označil jako *nejšpinavější, nejzchátralejší hlavní město v Evropě (čtk)*. Posuďte sami.

**** ve třetím čísle minulého ročníku Listů jsem se v této rubrice trochu rozepsal o **vlně klonování nejen kmenových buněk, ale i lidských embryí**, a závěrem si trochu zaprorokoval do budoucnosti. Ta troch předpovědí se mezitím splnila, ale zprávy, které se rozlétly do světa byly většinou nepřesné a někdy převážně senzacechtivé a pouze ojediněle budily důvěru. Pokusím se vybrat z nich ty věrohodnější. Je nutno vrátit se k osobě italského gynekologa doktora **Severina Antinoriho**, který se zdá býti na tomto poli nejodvážnějším, ač si nejsem jist, zda je to pouze odvaha, která ho žene přes všechny překážky, nebo lépe, ho nutí překážky obíhat nebo podlézat. Pod následující zprávu se podepsala *čtk*, ale i to jsou pouze většinou citáty ve formě údajných sdělení třetím osobám. V jednom rozhovoru Antinori tvrdí, že někdy koncem letošního října se má narodit **první jím klonované dítě**, údajně syn bohatého Araba, který mu poskytl neomezené částky na jeho výzkumné pokusy. Celého pokusu se prý účastnilo asi pět tisíc párů a pokus bylo možno realizovat pouze **v muslimské zemi**, přesto, že i tam jsou podobné pokusy dosud zakázány (Saudská Arabie). Poplach v OSN, která chce navrhnout text mezinárodní dohody o zákazu klonování lidských bytostí, což ovšem potvrzuje několik let, zatímco první klon by měl přijít na svět za několik měsíců.

Pochopitelně vzbouření ve vědeckém světě a spousta seriózních námitek až protestů. Americký vědec **Panos Zavros** obhajuje své podobné pokusy tvrzením, že je veden především snahou pěstovat **kmenové buňky** k terapeutickým účelům dosud nevyléčitelných nemocí. No dobrá. Nejvážnější námitkou je obava, že kloni, pokud nezemřou ještě před narozením, jsou vystaveni vážnému nebezpečí závažných vývojových nedokonalostí a odchylek v příštích letech, podobně jako se to stalo u úspěšně klonovaných zvířat, včetně legendární **ovečky Nelly**.

A konečně se hlásí o slovo tak trochu **zapomenutá země**, do níž se vracejí mladí badatelé z výzkumných pobytů ve světě, kde načerpali četné zkušenosti s programem klonování. Tou zemí je **Čína**, která má volnější zaákonodárství a je ochotna poskytnout jim širší pracovní možnosti. Je nesporné, že v Číně bude odbourání posledních zábran daleko rychlejší než v zákonodárství ostatního světa. Nedobré věci visí ve vzduchu.

**** 5. dubna zemřel v Praze náš významný **sochař Karel Nepraš** (2.4.1932), nedlouho po své manželce, výtvarnici Naděždě Plíškové. V poslední době byl nejvíce znám charakteristickými montovanými objekty ze zářivě (hasičsky) červených technických součástí, hydrantů apod. Realizace své sochy **Jaroslava Haška na koni**, určené pro pražský Žižkov, se již nedočkal.

**** na známou a oblíbenou herečku **Ivu Janžurovou** (61) při představení Marie Stuartovny ve Stavovském divadle v roli královny Alžběty v závěrečném monologu **spadla čtyřmetráková**, kovem lemovaná **kulisa**. S otřesem mozku a četnými zhmožděninami byla vyšetřena, ošetřena a zakrátko z nemocničního ošetřování domů propuštěna. V tento čas již asi opět pobíhá mezi kulisami.

**** ke snaze přizpůsobit se západní Evropě vedou i bludné cesty. O posledním březnovém víkendu **prohrála ligu vedoucí Sparta v Jablonci**. Při cestě zpět přepadlo klubový autobus osm automobilů, jichž posádka nespokojených klubovních fandů demolovala kameny a lahve autobus a po dosažení výsledku zmizela, policií nezapozorována. Prý spartánská výchova. Sport?

**** za loňský rok přibylo v Číně přes čtvrt milionu osob **nakažených virem HIV**, valná část při odběru darované krve neodborným způsobem.

**** koncem dubna proskočily z italských pramenů **novinky v otázce klonování**. Známy propagátor na tomto poli, italský gynekolog **Severino Antinori**, často zde v Listech citovaný, vystoupil v oblíbeném programu TV stanice RAI Uno Porta a Porta (stanice je kabelem importovaná též do Holandska) a prohlásil, či lépe oznámil, že nyní (tedy koncem dubna) jsou tři ženy v šestém, sedmém a devátém týdnu těhotenství, které vzniklo klonováním. Podrobnosti zamlčel, věděl-li je. Pouze dodal, že on v těchto třech případech nemá prsty. Podle dohady dvě ženy z oněch tří byly otěhotněny v bývalých zemích Sovětského svazu a třetí v zemích moslimských. To zní věrohodně, neb, jak jsme již dříve zde uvedli, Rusko, Indie, moslimské státy a nověji i Čína, jsou daleko více nakloněny klonování než ostatní svět. Ovšem Antinori prý nedávno prohlásil (podle tiskové agentury v Dubai), že na jeho klinice je žena v osmém týdnu klonového těhotenství. To vše má jeden háček: Pořad Porta a Porta, ač vysílán státní televizí RAI Uno, je tak ubohé úrovně, že je těžko uvěřitelné nejen to, co vysílá, ale i to, že vůbec podobné pořady vysílá do celého světa. O Antinorim je známo, že touží být prvním, komu se podaří vyklonovat dospělého člověka, ale zatím se tato jeho touha utápí v nevěrohodnosti zpráv.

**** od letošního podzimu, přesněji od září, se objeví na stáncích a v obchodech **česká verze** jednoho z nejvýznamnějších časopisů světa, jímž je nesporně **National Geographic**. Díky kvalitním fotografiím, odborným, ale srozumitelným článkům a přijatelné ceně jej čte (a prohlíží) přes padesát milionů zájemců v dosud dvaceti neanglických zemích (tedy podobně jako Nizozemské listy). Nyní tedy přibývají verze česká a maďarská. Jistě se dovíme i o zajímavostech z oblasti Česka, alespoň to slibují.

**** místní patrioti okolo **Jihočeského divadla** se bouřili proti odstranění tradiční (pokud vím již třetí) **otáčivé scény v Českém Krumlově**, a nutno říci, že s velkým ohlasem nejen u přátel krumlovského divadla. Jenže vyšlo najevo, že poslední stavba otáčivého jeviště byla zkolaudována roku 1993 jako **prozatímní stavba na pět let**, tedy do roku 1998. Na žádost města a divadla bylo trvání provozu prodlouženo o pět let, do 31.12.2002. Experty doporučené pětileté kontroly se však nekonaly, a bezpečnost točny a tím především herců a diváků je tím ohrožena. A přece se točí!

**** v soutěži **Nejkrásnější české knihy 2001**, pořádané Ministerstvem kultury ČR a Památkem národního písemnictví, zvítězila v kategorii vědecké a odborné literatury kniha Sylvy Petrové **České sklo** (nakl. Gallery), v kategorii krásné literatury pak práce z literární pozůstalosti Františka Drtíkova **Deníky a dopisy z let 1914-1918** (Svět). Kategorii knih o umění vyhrála kolektivní publikace z nakladatelství Franze Kafky **Robert Piesen**. Vítězné tažení knih o výtvarném umění doplňuje v kategorii katalogů publikace k výstavě fotografií **Emily Medkové** (L.Bydžovská, K.Srp, nakl. Kant s GHMP). Porota přijala k hodnocení 167 titulů ze 185 přihlášených. Výběr vypadá velmi slibně.

**** téměř současně se udílely v Národním divadle anketou časopisu **Svět a divadlo** (od roku 1982) **Ceny Alfreda Radoka**, o nichž rozhodla porota padesáti kritiků. Hlavní cenu za nejlepší inscenaci roku 2001 si odnesl stejně jako loni syn Alfreda Radoka **David Radok**, letos za režii opery **Vojcek** Albana Berga (Národní divadlo a Opera Göteborg). Mladý David Radok (47 !!) není nováčkem divadelní režie a inscenace, pouze ceny se mu donedávna vyhýbaly. Divadlem roku bylo vyhlášeno **Klicperovo divadlo** v Hradci Králové, herecké ceny si odnesli **David Prachař** a **Marie Málková**.

**** z iniciativy pražské nadace Bohuslava Martinů vznikla **Mezinárodní společnost Bohuslava Martinů** a za své sídlo si zvolila **České centrum** v Bruselu.

**** v roce 1927 přeletěl **Charles Lindbergh** sám Oceán za 30 hodin a 30 minut. O 75 let později, letos v květnu, absolvoval tutéž cestu v solovém letu jeho vnuk **Eric Lindbergh** za 17 hodin. Původní letadlo v roce 1927 **Spirit of St.Louis** bylo jednomotorové, stálo desetapůl tisíce dolarů, dosáhlo s bídou rychlost 200 km/h, k navigaci sloužil kompas a odhad. Vnuk Eric roku 2002 měl též jednomotorový stroj, který létal o 100 km/h rychleji, stál téměř třístatisíc dolarů a byl vybaven nejmodernějšími navigačními přístroji.

**** do nejužší nominace na prestižní titul **Umělkyně roku**, který uděluje Classical Brit Award, se dostala i naše pěvkyně **Magdalena Kožená** se svou deskou *Le Belle Immagini* (Mozart, Gluck, Mysliveček). Její soupeřky jsou zpěvačka **Cecilia Bartoli** a houslistka **Tasmin Little**. Vyhlášení v londýnské **Royal Albert Hall** bude až po uzávěrce tohoto čísla, takže si výsledek musíte najít sami. Pokud ovšem chcete.

**** po 21 letech spadla **poslední opona** v **New London Theatre** za posledním představením muzikálu **Cats** (Andrew Lloyd Webber). Vyprodané představení sledovalo několik set těch, na které se nedostalo, venku na obrovské videoprojekci. **Premiéra Cats byla 11. května 1981** a od té doby ji shlédlo v tomto divadle asi osm milionů lidí, na světě asi 50 milionů. Muzikál byl přeložen do jedenácti jazyků a hrál se ve 26 zemích. Mezi obecenstvem derniéry bylo 150 herců, kteří kdy na představeních v divadle účinkovali. **Kočky táhnou !**

L.M.

ČESKÉ CENTRUM UPOZORŇUJE:

PAVEL FILIP : NAARDEN OČIMA ČECHA
kresby a grafiky
Galerie De Lage Flank, Hoek Pijlstr. a Oostwalstr., NAARDEN - VESTING
Otevřeno ST, SO 11-17, NE 12-17 do 8. 7. 2002

EX LIBRIS V MUZEU MEERMANN
s českou účastí: CYNIBULK - JIŘINCOVÁ - LIESLER - LUKAVSKÝ - SOVÁK
Prinsessegracht 30. DEN HAAG
ÚT - PÁ 11 - 17, SO - NE 12 - 17, Tel.: 070 - 3462700

ČEŠTÍ A SLOVENŠTÍ KARIKATURISTÉ V HOLANDESKU
Gemeentebibliotheek UTRECHT, Oudegracht 167
27. 5. - 10. 6. 2002, Tel. 030 - 2861878 (Afd. communicatie)

VAN REEKUM MUSEUM - HISTORISCH MUSEUM APELDOORN
Roggestraat 44., Tel: 035 - 5216129
ČERNOBÍLÁ FOTOGRAFIE
RUDO PREKOP - VASIL STANKO - MIRO ŠVOLÍK
15. 6. - 29. 9. 2002

HISTORIE ČESKÝCH OSCARŮ

V době, kdy budete číst (?) tyto řádky, budete jistě mít již dokonale zažity výsledky letošního udílení filmových Oscarů a nebudu se tedy tomu věnovat. Přece však trochu pozornosti pro českou účast na této slávě, která přes četnou kritiku na svém lesku a významu nic neztratila. Naše účast nebyla tak zcela bezvýznamná, jak se mnozí domnívají. Vůbec prvního Oscara přivezl roku 1948 Ivan Jandl za nejlepší dětský herecký výkon ve švýcarském filmu *Poznamenání* (režie Fred Zinnemann). Po delší pauze získal cenu za nejlepší neanglicky mluvený film 1965 *Obchod na korze* (Kadár-Klos). Stejného ocenění se dostalo o dva roky později (1967) filmu Jiřího Menzela *Ostře sledované vlaky*. Roku 1975 získává Oscara Miloš Forman, již americký občan, za *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Roku 1984 si odnesl Oscara Karel Černý za výpravu k filmu *Amadeus* a Theodor Pištěk za kostýmy k témuž filmu. Téhož roku za film *Amadeus* získává Oscara Miloš Forman. Roku 1988 se objevuje poprvé vítězně Jan Svěrák za nejlepší studentský film *Ropáci*, následuje 1996 opět Jan Svěrák za film *Kolja* a konečně 1997 Jan Pinkava za animovaný krátký film *Gerí's Game*.

Mnohem více bylo nominací na Oscara, jen stručně: 1966 *Lásky jedné plavovlásky* (neanglicky mluvený film, Miloš Forman), téhož roku *Ida Kaminská* za ženskou roli v *Obchodu na korze*, 1968 *Formanův Hoří má panenku* (neanglicky mluvený film), 1981 Miroslav Ondříček za kameru ve filmu *Ragtime* (M.Forman), stejná nominace Miroslava Ondříčka 1986 (*Formanův Amadeus*), téhož roku nominace filmu *Vesničko má středisková* (neangl.film, J.Menzel), roku 1989 Theodor Pištěk za kostýmy pro film *Valmont* (M.Forman), 1991 *Obecná škola*, neangl.film, Jan Svěrák, 1996 *Formanova* nominace za režii filmu *Lid versus Larry Flynt*, a konečně roku 2000 v kategorii neanglicky mluvených filmů *Musíme si pomáhat* (J.Hřebejk).

Několik českých umělců má též hlasovací právo. Krom Miloše Formana je to jeho kameraman Miroslav Ondříček, dále úspěšný kostýmní výtvarník Theodor Pištěk, architekt Karel Černý, režiséři Jan Svěrák a Jiří Menzel.

A závěrem ještě nejúspěšnější filmy v historii Oscarů všech dob, podle počtu získaných sošek: 11 Oscarů, zatím nejvíce, získaly filmy *Ben Hur* (W.Wyler 1959) a *Titanic* (J.Cameron 1997), 10 sošek *West Side Story* (R.Wise, J.Robbins 1961) a 9 Oscarů získaly filmy *Gigi* (V.Minelli 1958), *Poslední císař* (B.Bertolucci 1987) a *Anglický pacient* (A.Minghella 1996). Tak snad dost bylo Oskarů.

L. M.

ČESKÁ DIVADELNÍ THÁLIE

Cena Thálie za prezentaci a popularizaci umělců a jejich mimořádných jevištních výkonů je udělována od roku 1994. Udělovací komise se skládá především z herců a z divadelních kritiků, o kteréžto nesourodé kombinaci říká výstižně Jana Machalická, sama divadelní kritik, že "kritici kritizují a herci si o tom myslí své". Letos byla udělována 16. března v Národním divadle v Praze. Zde výsledky některých kategorií. Činohra: *Blanka Bohdanová* a *Josef Somr* (oba za postavy ve hře *D.L.Coburna Džin*, Viola Praha), *Opera: Simona Houdová-Šaturová* (Belliniho *Julie*, J.K.Tyla Plzeň) a *Ivan Kusnjer* (Smetanova *Čertova stěna*, ND Praha), *Opereta-muzikál: Marta Kubišová* (*A.Lloyd-Webber Líp se loučí v neděli*, Ungelt Praha) a *Lumír Olšovský* (*Zpívání v dešti*, HD Karlín), *Balet-pantomina: T.Juřicová* (*Respighi Podzimní karneval*, F.X.Šaldy Liberec) a *Lubor Krček* (*Golem*, *Pražský komorní balet Pavla Šmoka*). Zvláštní ceny za celoživotní dílo: V činohře *Lubor Tokoš*, v opeře *Richard Novák*, za balet *Jiří Blažek* a konečně zvláštní cena kolegia poroty byla udělena Jiřímu Suchému. Pořadem provázela již podruhé *Jitka Molavcová*, s půvabem a vtípem jako vždy, a bez trémy z přítomnosti prezidentského páru.

Je pochopitelné, že volba poroty vyvolala reakci, nikoliv však protesty. Někomu se zdálo, že byla preferována Praha, což slycháváme často, jiným se zdála volba příliš úzká, čímž mnoho (stejně) dobrých interpretů vyšlo naprázdno. I tato poznámka je oprávněná a naráží zde na nepřekonatelnou obtíž u podobných cen, kdy pouze jeden může být první (i v některých sportech je tomu tak). K tomu navrhuje kritik J.P.Kříž, aby cena byla rozšířena na padesát umělců. Literární noviny (Vladimír Just) dokonce uvádějí jmenovitě řadu herců a jejich výkonů, zralých též pro cenu Thálie.

L. MALINSKÝ

NETOPÝR NIKOLI OD STRAUSSE

Britský univerzitní profesor z Oxfordu Kevin Warwick má zřejmě zálibu v autopokusech. Tedy nikoli v pokusech na automobilech, ale v pokuech na vlastním těle, čímž se stal prvním kyborgem na světě (pokud je známo). Kyborgem, tedy zčásti člověkem a zčásti strojem se stal poté, když si nechal do svého zápěstí voperovat implantát, do něhož bylo zapojeno sto elektrod síly vlasu, které byly vědecky spojeny v jeden nerv. Dále byly pod kůži pana profesora voperovány drátky a ty pak spojeny se zařízením, které přijímá a vysílá nervové signály. To vše pak bude spojeno s počítačem a bude-li technologie dostatečně vyvinuta, mohli by této aparatury využívat lidé s poraněním míchy. Profesor Warwick dále doufá, že připojením na nadzvukový senzor by bylo možno získat tzv. šestý smysl netopýrů.

L. M.

NOVÉ POKUTY (NEJEN) PRO MOTORISTY V ČR

V rámci pomoci motoristům budou od 1. dubna platit nové tarify pokut, přizpůsobené směrem vzhůru, jak bývá již léta zvykem nejen v ČR. Tak jízda na dálnicích bez nálepky, dříve pokutována 5.000 se upravuje až na trojnásobek. Úmyslné klamání úřadů z 1.000 až na desetinásobek. Parkování na místě pro invalidy z jednoho na pět tisíc, odmítnutí dechové nebo krevní zkoušky pokutou do 15.000 bez výmluvy na zdravotní stav, což dosud bylo možné. Manipulace s dopravní značkou 5.000, znečištění okolí ze tří až do deseti tisíc. Proti tomu pytláctví z pěti pouze na osm tisíc. Též poškození či zničení osobních dokladů bude stát místo tří, nyní pět tisíc. Nebude zostřeno vymáhání dlužných pokut, ač pachatelé dluží dnes státu přes jednu miliardu na pokutách. Pokud někdo vydrží tahat se o zaplacení jeden rok, pokuta se promlčí. Paradoxní je, že dosud náklad spojený s vybíráním pokut byl až dvojnásobně vyšší než pokuty vynesly, takže některé nižší pokuty vůbec vymáhány nebyly. Takže tak výnosný obchod to zase není. To na nás pesch vydělá vrchnost víc, což si nezasloužíme.

V. ŠADRÁK II.

LONDÝN VÝŠKOVÝM MĚSTEM

Konečně byl schválen projekt, který změní tvář Londýna, zda k prospěchu či naopak se ukáže v příštích deseti letech, do které doby má vzniknout přibližně deset nových výškových staveb, nejméně 150 metrových. První stavba, poblíže London Bridge, má vzniknout do roku 2006, ponese název London Bridge Tower a dosáhne výšky 305 metrů, takže bude nejvyšší stavbou Evropy, jen o kousíček vyšší než pařížská Eiffelova věž (že by naschvál?). Autorem schváleného návrhu je známý italský architekt Renzo Piano. Budova bude mít podobu výškové pyramidy, bude obložena bílým sklem a podobou velké plachetnice má oživit dosud smutnou čtvrť Southwark. Prvních 27 pater bude sloužit kancelářským prostorům, výše budou apartmány a patnáctipatrový hotel a nejvýše bude rozhledna. Vrchol bude technicky upraven tak, aby průvan vzduchu byl využit k chlazení budovy, tedy jakási klimatizace. S novými budovami okolo věže, vesměs obchodního a zábavního charakteru, se počítá s deseti tisíci pracovními místy. Obvyklé protesty památkářů nic nezmohly a tak si musíte pospíšet s návštěvou Londýna než se jeho charakter změni k nepoznání. Celý ten špás hladce překročí plánovanou částku pětiset milionů liber, to jest dvacet šest miliard korun. Co by za to asi tak bylo?

L. M.

SKROMNÝ ZÁZNAM

Poslední víkend v březnu zemřela ve věku 101 let britská královna matka, skotská šlechtična lady Elisabeth Angela Marguerite Bowes-Lyon, královna, která milovala svůj lid, dobrý lok, koně a psy, a kterou miloval její lid nejvíce ze všech svých vládců. A bylo jich v minulosti hodně. Zpráva o její smrti zatlačila do pozadí všechny referáty o napjatých událostech válčícího míru celého téměř světa. Nevím, kolik panovnických rodin přečkalo druhou světovou válku v ohrožených územích svého národa, bitva o Anglii byla krutá, královské sídlo v Londýně bylo častým cílem leteckých útoků. I na britskou královnu bylo naléháno, aby odjela do bezpečí, nebo aby alespoň odeslala své dcery do bezpečné Kanady. Její památná rázná a jednoznačná odpověď "Děti neodjedou beze mě, já neopustím krále, a král nikdy neodjede!" je jedním z četných důvodů, proč byla idolem (nejen) svého národa. Neodmyslitelný klobouk, bílé lodičky, růžový nebo bleděmodrý kostým, ustupující občas pouze květovaným šatům stejných barev, později ještě silná hůl s gumovým násadcem, a k tomu stálý upřímný úsměv, tak ji znal lid i svět a tak ji dlouho nezapomene. Laskavá tam, kde si to mohla dovolit, neústupná tam, kde to bylo nutno. L.M.

120 LET OD VYNÁLEZU TUBERKULÓZY

24.března uplynulo 120 let od ohlášení objevu a určení bacilu tuberkulózy. Podařilo se to německému "venkovskému" lékaři Robertu Kochovi (1873 - 1910). Jako u tolika světově důležitých a významných objevů hrála zde svou úlohu ona později tak vyzdvihoaná a někdy přeceňovaná náhoda. Mladý lékař toužil po světě a vážně uvažoval o místu na zámořských lodích. Aby ho udržela doma, koupila mu manželka mikroskop, manžel se zakoukal a na nebezpečné cesty do tropických dálav zapomněl. Místo toho objevil nejdříve roku 1876 původce antraxu, a později, roku 1882 bacil tuberkulózy (jenž se dosud v některých zemích nazývá vděčně *Bacillus Koch*), a roku 1883 přidal ještě objev původce cholery. Koch se dočkal zaslouženě ještě za života velké slávy, jejímuž nakažlivému bacilu sám podlehl, a podle soudu současníků byl ve stáří osobou krajně autoritativní, až panovačnou. Roku 1905 mu byla udělena Nobelova cena, na jaře 1910 naposledy o svých objevech přednášel, a dva dny nato byl postižen fatálním srdečním infarktem. L.M.

ZTRÁTA HOLLYWOODU

Koncem března zemřel ve věku téměř šestadevadesáti let Billy Wilder, nejvšestrannější a asi i nejúspěšnější hollywoodský režisér. Wilder pocházel ze židovské rodiny městečka Sucha na území dnešního Polska. Začínal v Berlíně jako novinář a po krátkém působení v Paříži se vydal 1934 přes oceán dobýt Hollywood, což se mu dokonale podařilo. Napsal přes sedmdesát scénářů a natočil šestadvacet filmů a získal sedm Oscarů. Za film *Ztracený weekend* první dva a za film *Byt (1960)* tři. Z jiných filmů alespoň klasickou veselohru *Někdo to rád horké*, *Sladká Irma*, *Sunset Blvd.*, *Svědék obžaloby (Marléne Dietrich)* atd., dalo by se říci - co film, to klasika. Čestného Oscara za životní zásluhy obdržel 1987 a byl mu též věnován stříhový film *Billy, how did you do it?* I když již několik let neprodukoval, zůstane po něm trochu prázdnno. Billy Wilder byl představitelem "starého dobrého Hollywoodu" v nejlepší slova smyslu. l.m.

DE BONSAI

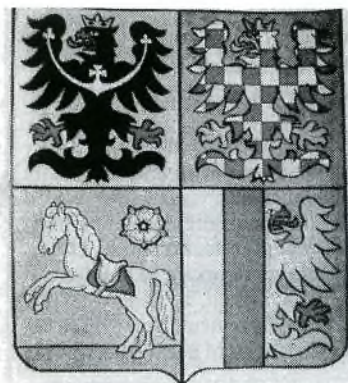

DE SHADRAK

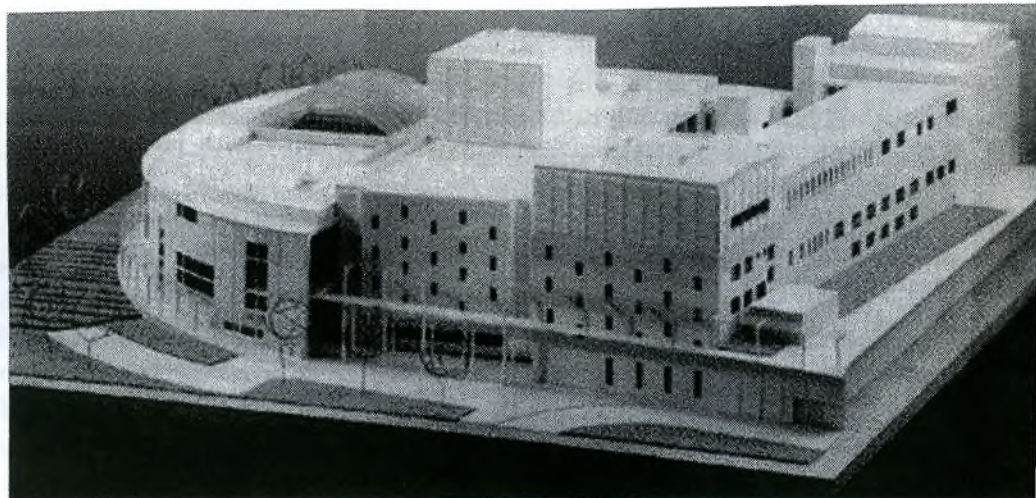

CHASA UŠLECHTILÁ DOSTALA NOVÝ ZNAK A NOVÉ DIVADLO

Ovšem, že jde o nový znak kraje Moravskoslezského, který navrhl mladý ostravský heraldik Jan Tejkal a který s konečnou platností si vybrali zastupitelé kraje ze čtrnácti předložených soutěžních návrhů. Na autory návrhů znaků nových krajů byl prý činěn nátlak, aby se ve znacích objevovaly "nové" prvky, jako kladiva a jiné, většinou těžké nástroje, ale v poslední chvíli dostali zastupitelé přece jen rozum a převládly prvky heraldické. Vítězná varianta pro Moravskoslezský kraj má tedy ve čtyřčlenném poli moravskou orlici, slezskou orlici, znak města Ostravy a znaky opavského a těšínského knížectví. To již se stalo, a ještě trochu do budoucnosti.

Nový znak Moravskoslezského kraje

Model brněnské muzikálové scény (arch. Mach, Konečný, Kubín)

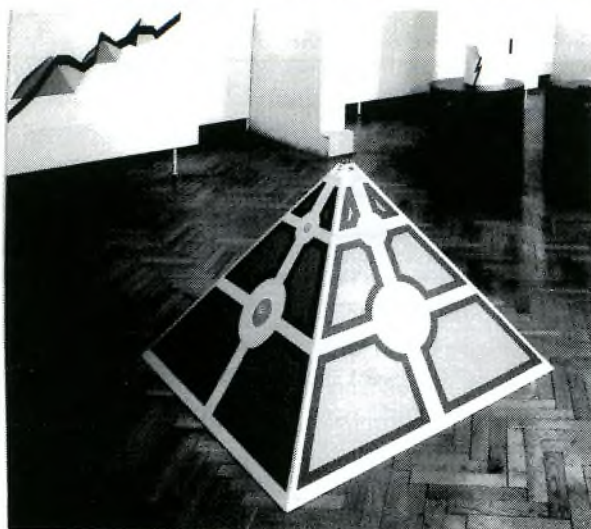
V roce 2004 by mělo stát v Brně nové, hypermoderní divadlo pro hudebně scénické využití, neb na lístky na muzikálové programy čeká dnes brněnský divák tři roky. Pořizovací cena divadla by se měla vejít do rozpočtu 263 milionů korun (36 město, 227 stát). Toto divadlo pro 700 osob bude druhou scénou Městského divadla v Brně, a jelikož současně probíhá prozatímním nákladem padesáti milionů renovace divadelní budovy Reduta v centru města, dostane se chasa ušlechtilé možnost dalšího zaslouženého kulturního rozmachu. Je jí to ze srdce přáno. Ostatně podle ředitele brněnského Městského divadla Stanislava Moši je náklad na nové divadlo přibližně stejný jako na jeden kilometr dálnice. *mal.*

SLOVENŠTÍ LAUREÁTI V PRAZE

V pražském Slovenském institutu v Purkyňově ulici vystavují čtyři laureáti Ceny Oskára Čepana

(1925-92), slovenského kritika a teoretika umění, tedy jakási paralela k české ceně Jindřicha Chaloupeckého. Jsou to vítěz Marko Blažo (1972) a finalisté Erik Binder (1974), Dorota Sadovská (1973) a Dušan Zahoranský (1972). Marko Blažo zde ukazuje především své instalace a montáže (foto), nikolo bez vtipu a symbolické imaginace. Ostatní autoři jsou výrazově skromnější, ač výrazové prostředky, včetně videomalby (Dorota Sadovská), videoinstalace (Dušan Zahoranský) a rámových objektů (Erik Binder). Hezky instalovaná výstava ve středu města postrádá bohužel návštěvnosti, v mém případě jsem tam byl sám.

L. MALINSKÝ

Z REDAKČNÍ KUCHYNĚ

V úvodníku se kolega Kantůrek zcela jasně dotýká problému, který je každým rokem více aktuální a bez jehož vyřešení si lze jen těžko představit budoucnost Listů. Je to samozřejmě problém finanční, který provází každé neziskové konání, k němuž patří i vydávání Listů. Bylo by neupřímné si stěžovat na nedostatek čtenářů, jichž počet neustále roste, ale bylo by stejně neupřímné zatajovat neuspokojující počet *platících* předplatitelů.

Víme, že částečnou odpovědnost za to neseme sami nepřesnou registrací plátců, pozdním rozesíláním složenek a naopak, nerozesíláním upomínek. Doufáme (už po několikáté), že tento dílčí problém je pro příští čas uspokojivě vyřešen a nebude se opakovat. Chcete-li nám v tom pomoci, a máte-li zájem o další dodávání Listů, ujistěte se prosím, že máte na *letošní rok* vyrovnáno předplatné, neb jak v úvodu řečeno, další čísla můžeme zasílat pouze *platícím* čtenářům. Doufáme, že tuto naši situaci chápete.

Několik slov k obsahu tohoto čísla. Podle projeveného přání většiny čtenářů rozšiřujeme zprávy, které vycházejí z kolektivu ambasády, ale zde jsme odkázáni na to, co nám dodají. Poněkud nás zklamal zájem Slováků, jimž jsme před časem prostřednictvím jejich ambasády nabídli užší spolupráci a širší místo na stránkách Listů. Naše nabídka se nesešla s naším očekáváním, ani v počtu příspěvků, ani ve zvýšení dosud nepatrného počtu předplatitelů z jejich řad. Tolik na vysvětlenou hlasům z kuloárů, že my snad na ně zapomínáme.

I ostatní obsah se snažíme upravit podle přání čtenářů, ale je nasnadě, že při zájmové různosti naší čtenářské obce je obtížné, ne-li nemožné, vyhovět zájmům všech. Příkladem jsou nám někdy právě opačná vaše přání. Co někteří pokládají za nejlepší, jiní zavrhnou. Takže se budeme i nadále pokoušet najít pro každého něco. Již v tomto čísle rozšiřujeme všeobecně žádané rubriky, jako třeba již zmíněné zprávy z ambasády a konzulátu, zajímavosti z kultury Českého centra, všeobecné "víte, že...?" a pod. Po delším odmíčení se nám vrací se svou poezií Jaroslav Horák, což někteří z vás jistě uvítají.

Pokud nám projevíte na adresu *Dopisy* vaše přání, názory nebo kritiku, učiníte nám radost, za kterou vám budeme upřímně vděční a kterou i trochu potřebujeme.

L.M.

ZPRÁVA O ANKETĚ

Naše anketa probíhá průběžně dál, zanedlouho rozešleme třetí desítku osobně adresovaných dotazníků. Zájem je celkem uspokojivý, ač někteří z těch, od nichž jsme jistou odpověď očekávali, k našemu překvapení selhali. Z poslední desítky byli tři odpovědi sice pečlivě vyplněny a komentovány, ale dotázaní je zapomněli podepsat, zřejmě nedopatřením. Škoda, byli bychom rádi, kdyby se dodatečně přihlásili, ale asi žádáme příliš.

Měl-li by někdo zájem se aktivně ankety účastnit, může si formulář vyžádat na adrese Českého centra (též telefonicky 070-3561477) nebo v redakci NL (viz *Dopisy*), případně na Odpoledni NL 8.6.2002 v Hotelu Bijhorst ve Wassenaaru (u pořadatelů).

H.Sch. - L.M.

ČEŠTÍ KRAJANÉ V NIZOZEMSKÉM KRÁLOVSTVÍ

JAN ČÍŽEK

Začnu svůj dnešní příspěvek do Nizozemských listů provokativními otázkami:

„Kde jste, čeští krajané v Království nizozemském a kolik Vás zde sídlí?

„Jaký je Váš vztah k domovině a kolik z Vás má české občanství?“

„Kam zařadit početnou komunitu českých pracovníků mezinárodních organizací (civilních i vojenských) se sídlem v Nizozemsku?“

K těmto otázkám mě inspirovalo několik okolností, podnětů a zážitků ze svého již téměř dvouletého působení na Zastupitelském úřadu České republiky v Haagu. Lze je uvést v celkem náhodném pořadí asi takto:

- nikdo není schopen odhadnout přesněji počet českých krajanů žijících v Nizozemsku
- krajanská komunita není příliš spolkově organizována /to není a priori její chyba, ale fakt/
- existující krajanské spolky jsou spíše sdružení organizátorů, tahounů, nadšenců a funkcionářů bez silnější členské základny a spolkového majetku, kolem nichž se tvoří někdy i pouze příležitostně okruh příznivců, čtenářů, návštěvníků akcí a kritiků
- jednotlivé krajanské spolky nemají příliš chutě do pořádání společných akcí
- neexistuje ucelená dokumentace významných českých krajanů žijících v minulosti i přítomnosti v Nizozemsku, ani jejich činů a zásluh
- v jednotlivých částech země žije celá řada krajanů, kteří obětavě a s nadšením podporují například partnerskou spolupráci českých a nizozemských měst, mnohdy stáli u zrodu těchto partnerství
- o odkaz myslitele Jana Amose Komenského se zatím lépe než český stát stará hrstka dobrovolníků kolem Muzea J. A. Komenského v Naardenu, i když ani zde nechybí rivalita
- možnost volit do Poslanecké sněmovny českého parlamentu (dolní komora) projevila zájem jen hrstka občanů České republiky žijících nebo pobývajících v Nizozemsku (snad chyba volebního systému nebo nezájem o starou vlast, nebo nedostatek informací?).

Klademe si na ambasádě otázku, jak vztahy s krajanami co nejlépe uchopit, abychom nikoho k ničemu nenutili, netlačili a nedirigovali a současně abychom tuto komunitu nezanedbávali a vytvořili tam, kde je to možné a vhodné překlenovací můstek mezi jejich současnou zemí pobytu, kde my jsme diplomaté hosty, a jejich domovinou, tj. Českou republikou. Nezanedbatelná je pak možnost využít zkušeností krajanů nabytých jejich nepřetržitým dlouhodobým pobytem ve stabilním demokratickém prostředí západoevropské země navíc mnohdy zpestřeným cestováním a pobytem v dalších zemích.

Krajané mohou často nabídnout kritický pohled na naše počínání při vyjednávání vstupu České republiky do Evropské unie, někdy můžeme slyšet i slova uznání, tolik potřebná do další práce.

Důležitým aspektem je též snaha o zachování výuky češtiny v Nizozemsku a propagování české literatury, hudby a kultury obecně, v čemž je opět role mnoha krajanů nezastupitelná.

Věřím, že o těchto i dalších otázkách bude možné hovořit s Vámi krajanami rovněž během nadcházející návštěvy členů Stálé komise Senátu pro krajanů žijící v zahraničí v červnu

tohoto roku. Delegace této komise se v rámci svého programu zúčastní také Odpoledne Nizozemských listů. Například i o otázce reálnosti vytvoření databáze českých krajanů žijících v Nizozemsku, samozřejmě na zcela dobrovolné bázi.

Své názory, náměty a připomínky ke krajaňské problematice můžete prezentovat samozřejmě na stránkách Nizozemských listů, ale nerozpakujte se je zasílat také na naši ambasádu běžnou poštou nebo faxem a e-mailem. Adresu a všechna potřebná kontaktní čísla najdete stejně jako celou řadu užitečných informací na internetové stránce našeho úřadu www.mzv.cz/hague.

Milý pane doktore,

využívám možnosti se vyjádřit k Vašemu příspěvku jakožto poslední člen redakce, jemuž Listy projdou rukama ve funkci konečné tiskové úpravy. Váš příspěvek začíná třemi otázkami, které sám nazýváte "provokativní", s čímž s Vámi naprosto souhlasím. Proto těch několik následujících řádek.

K první otázce byste našel odpověď v Listech, ročník 2001, číslo 3, strana 47, pokud byste nevěřil jim, stačí dotaz na zdejší CBS (Statistický úřad).

K otázce druhé by mělo stačit nahlédnutí do vaší vlastní evidence.

Opověď k otázce třetí jistě naleznete mezi vlastní dokumentací, ani Listům, ani jejich čtenářům a ani krajanům nepřísluší kompetence na tuto otázku odpovídat, ba ani ji klást. Vašich dalších osm bodů mající většinou stejný charakter jako ony tři otázky, možná i stejný účel, obsahují tolik sporných výtek, že na ně v tomto nedostatku místa i času (váš příspěvek se dostal do konečné redakce - viz adresa v colofonu Listů - až po uzávěrce) nelze plně reagovat, ač stojí za upřímné zamýšlení na obou stranách.

P.S. Z výše uvedeného důvodu nemohl tento dopis ani projít redakční radou.

S přátelským pozdravem L. Malinský

STUDENTSKÁ CYKLISTICKÁ EXPEDICE EUROBIKES RELAY 2002

Ve dnech 27. – 31. května 2002 se uskuteční volné pokračování loňské úspěšné akce Eurobikes. Letošní trasa studentské cyklistické expedice s cílem představit v rozhovorech s veřejností v Belgii a v Nizozemsku a hlavně při diskusích s nizozemskými univerzitními studenty Českou republiku jako předního kandidáta na vstup do Evropské unie začne návštěvou bruselských euroinstitucí a setkáním s jejich představiteli. Na území Nizozemska pak budou etapovými městy Maastricht, Utrecht, Leiden a Haag. Skupina více než dvaceti českých studentů historie, filozofie, práva, ekonomie a politologie s pedagogickým doprovodem absolvuje během pobytu ve dvou členských zemích Evropské unie přibližně 350 km na kolech a setká se se studenty tří významných nizozemských univerzit. Kromě propagace České republiky, diskusí o rozšíření Evropské unie a její budoucnosti budou mít účastníci možnost zdokonalit své schopnosti diskutovat a obhajovat své názory, zlepšit si jazykové znalosti, ověřit si na místě nadšení či obavy evropských obyvatel z procesu rozšíření EU a v neposlední řadě poznat navštívené země a život v nich.

O průběhu loňské akce se můžete dozvědět více na internetové stránce <http://holland.euweb.cz/index.html>. Zde brzy naleznete také základní informace o letošním ročníku expedice a v průběhu akce pak aktuální informace o jejím průběhu. Předem děkujeme za zájem o akci a za případnou podporu v etapových městech.

Dovolím si znovu upozornit čtenáře NL na adresu ambasádní webové stránky www.mzv.cz/hague, kde se můžete v rubrice Press Release o akci také informovat a kromě toho zde najdete řadu dalších zajímavých aktuálních informací.

JAN ČÍZEK

SOBOTA 8. ČERVNA ve 14.00 HODIN

populární a již tradiční

ODPOLEDNE NIZOZEMSKÝCH LISTŮ A ČESKÉHO CENTRA,
na které zveme všechny předplatitele, čtenáře i jejich přátele
do již známého hotelu **BIJHORST** na hranici **DEN HAAG-WASSENAAR**
s dostatečným občerstvením, aby vystačilo i těm, kdo zůstanou na
úspěšný film **TMAVOMODRÝ SVĚT**, který chceme
zájemcům promítnout na závěr odpoledne (cca 17,30).
Jelikož v den našeho odpoledne pobývá též v Den Haagu
Stálá komise Senátu ČR pro krajany žijící v zahraničí, vedená
Dr. Milanem Špačkem, uvítáme rádi její členy mezi námi.

Hlavním bodem zábavního pořadu bude

TOMÁŠ HANÁK

v doprovodu Lenky Vychodilové a Jiřího Podzimka z divadla **SKLEP**,
kteří své pásmo nazvali *Vzhůru do Nizozemí* nevědouce, že do
Nizozemí (jak jméno ukazuje) je nutno vždy *sestupovat*, tudíž

DOLŮ DO NIZOZEMÍ

TOMÁŠE HANÁKA nelze představovat krátce, neb není téměř oboru, ve
kterém by nezanechal stopy své všestranné humoristicko-satirické činnosti,
ať už literární (dramaturgie, stálý kolumnista LN), herecké (divadlo Sklep, filmy
Věry Chytilové a jiných), hudební (kytarista), občas i kouzelnické (pokud se daří),
rozhlasové, televizní a vůbec všelijaké.

Vstupné (včetně občerstvení a filmu): **EU 20.- za osobu**

Rodinná dvojice: EU 35.-

TĚŠÍME SE NA SHLEDANOU

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V DEN HAAGU

hledá na plný pracovní úvazek administrativního referenta (-tku)
se zaměřením na zpracovávání denního tiskového zpravodajství a překlady
z holandštiny do češtiny

Více informací poskytne Velvyslanectví ČR v Den Haagu,

Paleisstr. 4, 2514 JA Den Haag

Kontaktní osoba: p.M.Černý,

Tel.: 070-3469712 * Fax.: 070-3563349 * E-mail: hague@embassy.mzv.cz

Vážení přátelé, čeští a slovenští krajané pro vás pořádáme letos již 17. populárně vědecké symposium. Rádi bychom se chtěli s vámi sejít v sobotu 12. října 2002 v 9.30, jako už po několik let na známém místě v Conferentieoord Drakenburgh.

Program připravujeme pod pracovním názvem : Rovnováha v přírodě a v životě člověka, o tom, jak žijeme na této planetě a také o různých katastrofách, velkých i malých, přírodních i člověkem zaviněných, jak se na ně připravit a nebo jak se jim vyhnout. Nemůžeme zatím uvést jména všech přednášejících a přesné názvy přednášek. Ale vámi oblíbený advocatus diaboli, Drs. Michaela Swinkels nebude chybět ani letos.

Bude postaráno i o hudební program za pomoci Českého centra a ke kávě si budete mít možnost zakoupit české pečivo.

Udělejte si tedy čas v sobotu 12. 10. 2002, těšíme se na každoroční setkání s vámi všemi.

Přípravný výbor c/s symposia

Nabídka předplatitelům

Objednejte včas!

Již po několik let někteří předplatitelé (zatím ojediněle) nechávají posílat Listy svým známým do ciziny, převážně do Česka, ale i do Belgie, Itálie, Německa, Polska, Švýcarska a jiných zemí, dosud za plné předplatné. Jim i novým zájemcům o tuto službu nabízíme výhodné předplatné pro jejich známé v cizině, pouze za úhradu poštovného, tj. cca EU 12.- za rok. Zájemci se mohou spojit přímo s distribucí Listů:

Tel/fax 072 - 512 81 41, Rijnstraat 27, 1823 EA ALKMAAR

Bijlagenummer: 3

euro-acceptgiro

Předplatná HZ LISTY € 20,-
Příspěvek Spoku: 5,-

over te schijven/te storten

40 euro 00

van girorekening afboekening

525647236

Acceptatie uitbetaald/ betaald
voor betaling in euro

134763-001

op rekening 886327

van Institut Democratie en Tsjechen en Slovakken in NL
Carol Fabri/Neusport, 22, 1701 VP Heerhugowaard

betreft met name of zoude niet kunnen

© geschiedt bij bank en postbed

071.031.003.005.707

0016065337+ 12>

Z takto vyplněné složenky nelze zjistit ani jméno, ani adresu plátce a není možno mu tedy zasílat Listy. Prosíme přihlašte se s potřebnými údaji na naší adrese.

Vám i ostatním podobně činícím děkujeme.

DOPIS ŠADRAKOVI

Milý Šadraku,

tak jsme byli zase v Čechách. Měli jsme se báječně, já jsem se mohla zase prohánět všude možné, lézt si po stromech a chodit v polích. Měli jsme s sebou taky psa. Vlastně to není pes, je to slečna. Já vím, že jsou pro slečny pejsky také jména, ale mně se nelíbí. Mám vždycky pocit, že jim nadávám. Podívej kocour a kočka je normální název. Ale pes a čubka nebo fenka se mi opravdu nelíbí. Moje paní má ten samý problém se slovy tchán a tchýně. To se jí taky nelíbí, vždycky říká, že si dovede představit, že s těmi tchýněmi jsou problémy, když už jsou tak ošklivě nazývány.

Dobře, měli jsme s sebou tu slečnu, jmenuje se Betsy je to americký buldok, původem z Belgie. To víš, je to ještě mládě a tak je trochu přitroublá. Musela jsem jí spoustu věcí vysvětlit. Třeba ona nikdy neviděla slepici z blízka. Jo v knížkách, když k nám přijdou Kuba s Ninou, tak s nimi kouká do knížek na zvířátka a když se jí nějaké líbí, tak by ho ráda sežrala, jenže to nejde a nedá si to vysvětlit, protože jak dostane knihu do zubů, tak ji kouše. Zkrátka je to trubka. No a když tedy viděla živé slepice, tak si dovedeš asi představit, jak koukala. Pak je honila, ale to se nelíbilo naší sousedce. Abych tu naši slečnu trochu vzdělala, tak jsem jí občas přinesla myš, ještěrku nebo slepýše. Myš jsem vždycky zakousla, protože paní by nebyla ráda, kdybych do baráku nosila myši živé. Ještěrky a slepýše házela paní zpět do zahrady a zlobila se na mne. To nechápu. Jeden se nikdy nezavděčí, vždyť jsem vyučovala biologii.

Když se jeli někam projet, tak mne nechali doma, já si nejradši chodím kam chci, takové to ježdění v autě mne nebaví. Nikde mne nepustí samotnou, musím vždycky na řemínku. Prý bych se mohla zatoulat. Možná, že jo a tak jsem doma. Když se vrátí, tak vždycky poslouchám, kde byli a co viděli. Moje paní říká, že se jí v Čechách hrozně líbí. Když jedeš po republice nebo do Prahy, tak to je nádhera. Lidé jsou takoví jiní, příjemnější, usměvaví, hezčí. I když si třeba stěžují, ale jsou jiní. A ta města a zahrady, víš o tom, že je upravená a znovu otevřená Valdštejská zahrada? Je to prý krásné. Jednou musela Betsy zůstat taky doma, hlídala ji babička. A představ si co ta holka udělala. Vůbec si z té výuky biologie nic nezapamatovala a pořád se honila za včelama, mouchama, čmelákama a vosama až jí něco píchlo, že měla hubu tlustou jako české zloděj. To jen tak mimochodem. No a jak se tak povídalo, tak se začalo mluvit o těch eurech. Ty samozřejmě víš co to je, já taky, ale lidé v Čechách to chtěli vědět, neboť je to taky čeká. Moje paní nechtěla mluvit tak, jak mluvíme tady o tom, že ty padesáti eurofky letí z peněženky rychleji než to dělaly ty guldenofky. Ale v Německu nebo ve Francii tomu tak není, tak to ti Holanďané asi nějak "upravili". Proto si myslím, že se to v Čechách nemusí stát, že by se zdražení stalo pravidlem nové měny euro. Asi to bude ze začátku dost složité, být v EU, než si každý uvědomí výhody společenství. Já si myslím, že paní má pravdu když říká, že se malý stát nemůže sám o sebe postarat. Když se zhorší ekonomická situace ve světě, tak si země Evropské unie pomohou a státy, které jsou samotné na tom budou hůře, protože ty nemá kdo ochránit a samotným se to nepodaří. A nehleď na to, ona je ráda, že země ve které se narodila a ve které žije budou jednou jednou zemí.

Měli jsme krásné počasí a když jsme jeli domů, tak jsem zjistila, že máme stopařku nebo vlastně černou pasažérku. Na okně seděla moucha. Asi dost drzá, když se bez zeptání posadila do auta. Ale nic nedělala, jen seděla, tak jsem si myslela: "Nechám ji na pokoji". No a když jsme přijeli domů a otevřeli jsme zadní dveře, tak ta moucha vylítla a ještě se na mne uchechtla, ale v tom přišla k zadku auta naše slečna Betsy a milou mouchu sežrala. Ani nevím, jaký to na mne udělalo dojem asi žádný, takový je život. Všechno nebo nic nebo je to všechno a nic. Měj se hezky, vyříd' ode mne pozdrav doma. Jestli se mi podaří najít fotku, tak Ti ji pošlu, nevím zda se dá otisknout, ale s tím si Tvůj pan voditel poradí.

SIEPJE VAN ALKMAAR

ZADNÍ STRANA

HOLANDSKO ČI NIZOZEMÍ ?

(Aneb: Papežštější než Papež)

Na toto nedořešené téma jsem sice psal již před lety (NL 1996:3), ale protože je to otázka stále aktuální, vracím se k ní dnes širěji. Vycházím z předpokladu, že mluvený i psaný jazyk je živý, se všemi pravidly, které jej drží pohromadě, a se všemi tolerancemi, které mu dovolují právě ten život a tudíž i růst se životem nevyhnutelně spojený. Jazyk i řeč mají též své povinnosti vůči svým uživatelům, jako třeba kráčet s dobou, nezaostávat, vyvíjet se, obohacovat jazykový poklad, a naopak omezovat nezdravou, bezdůvodnou složitost, která by vedla ke snižování již tak omezené srozumitelnosti mezi lidmi různých jazykových skupin, ale někdy i mezi lidmi jazykové skupiny stejné. Je mu strážci jazyka doporučováno vyhýbat se co nejvíce cizím, tedy přejatým výrazům, je mu občas povoleno tvořit slova nová (vzácně úpravou slov přejatých), nebo prostě přejímat cizí slova v původním znění, pokud to neodporuje plynulosti zvuku a nekostrbatí to řeč samu.

Tak se usídlilo (nejen) v našem jazyce mnoho výrazů, které zvítězily nad nerozumnými pokusy je násilně přeložit, jako třeba *automobil* zvítězil nad *samohybem*, nebo přímo *kino*, *bidet*, *syfón* a stovky jiných. Buďme šťastni nad přijatými slovy *radio*, *televize*, *kapela* apod., a s námi budou šťastni i cizinci, kteří najdou bez potíží nutný *WC*, své *taxi*, i potřebný *lift*. To vše odstraní zdlouhavé dotazy a vysvětlování, které by někdy mohlo být osudné. Příklad, byť poněkud násilný, ale jeden za mnohé i z jiných oborů: kdybych třeba já, nebo kdokoli jiný, našel v cizí zemi člověka v náhlém bezvědomí a chtěl mu přivolat "rychlou" sanitku, a musel k tomu vyhledávat (třeba s pomocí slovníku) místní názvosloví, abych ty na druhém konci drátu o naléhavosti přesvědčil, možná, že by postižený nepřežil, zatímco výzvě, že jde o *suspektní infarkt myokardu* by sotva odolal i nezkušený řidič sanitky a jel by. Spisovně a správně nesrozumitelně šlo o *podezření na záhat srdečního svalu*. Je to násilný příklad, ale kdo chce porozumí jeho obsah a smysl.

Podobně je tomu ze stejného úhlu pohledu zjednodušení s tím *Holandskem a Nizozemím*, se všemi odrůdami jako *Nizozemsko*, *Nizozemec*, *Nizozemšťan*, *nizozemský*, proti jednoduchému, a především mezinárodně srozumitelnému *Holandanovi z holandského Holandska*, který nemluví záhadnou *nizozemštinou*, ale jak mu zobák narost, tedy *holandsky*. Zcela jistě nyní někdo namítne, že jedině ta *nizozemská* verze je správná, neb je to verze oficiální, zatímco *Holandsko* je pouze název provincií.

Ono to ale tak jednoznačné není. Je sice pravda, že úřední název země je *Nederland*, respektive přesvědčivěji *Koninkrijk der Nederlanden*, čili *Království nizozemské*, z čehož tvrdošijní překladatelé obohatili český jazyk o výše citované *nizozemské* názvosloví. A jak to vypadá v praxi, tedy v životě? Docela jinak. Holandán totiž nejen při poslechu, ale i při pohledu na napsaný název svého státu *Nizozemí* nemá, a ani nemůže mít ani potuchy, že jde o jeho vlast. Hledá-li v cizině, kupř. v Česku, v obchodech holandsko-český slovník, beznadějně přehlédne všechny *nizozemštino-české*, protože v tomto názvu by nikdy svou mateřštinu nehledal. A nikdo mu to nemůže zazlívát. Tak daleko to dohnala nepředložená touha překládat za každou cenu, tedy i vlastní jména.

Nebo snad víte (pokud nejste Řek) co znamená *Basileio káto Chóron*, nebo *Riocht na hisiltire*, či *Reino de los Paises bajos*? Nebo *Alankomaiden kuningaskunta*, či *Kungariket Nederläderna*? Nevíte-li, nahlédněte do holandských pasů, tam jsou všechny tyto (a ještě jiné), pro většinu lidstva nesrozumitelné názvy uvedeny (*Království nizozemské tam chybí*) a všechny by se daly nahradit a zjednodušit všem srozumitelným názvem *Holland*. Ať už si pak s tímto názvem dělají páni překladatelé co chtějí, pokud ponechají ten srozumitelný kořen *Holland* (*Hollande*, *Holand*, *Olanda*, *Holandsko* apod.), každý v celém světě pozná, o co jde, a nejen pošťákům se velice uleví a pomůže.

Lid holandský, někdy až tvrdošijně lpící na tradici, tuto otázku vyřešil zdravým selským rozumem, nepostrádajícím logiky. Ve vysoce úředním styku se smířil s názvem Nederland a státním kódem NL, ale všude jinde si své *Holandsko* nedal vzít. Tak stále označuje a exportuje své výrobky *Made in Holland*, masově povzbuzuje své sportovce skandováním *Ho-land, Ho-land*, úspěšně vyváží své *Káse aus Holland* či *Tulips from Holland* a všude se představuje jako *Holandan*. A každý ví, odkud přichází.

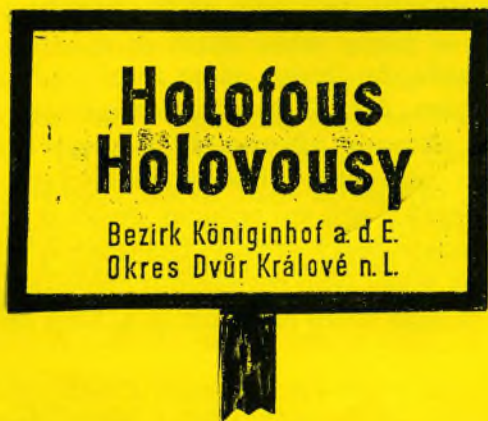
Tak snad bychom měli jeho logické rozhodnutí respektovat i my, jako je respektovali kupř. Karek Čapek svými dosud půvabnými *Obrázky z Holandska*, Richard Wagner operou *Bludný Holandán* (nebo to bude *Bludný Nizozemšťan*?) a řada dalších, až k těm nejpovolanějším, jako to činí královna Beatrix (nebo Božena?) ve svých projevech, i mistr projevu, Prins Claus ve svém historickém cyklu přednášek pro německou televizi (před svým onemocněním).

Pokud někomu snad uniká logika výše uvedeného, chtěl bych upozornit na podobnou situaci jiných států, kteří si svůj původní, někdy i historický, či chcete-li úřední název ponechávají jen pro diplomatickou korespondenci, a pro svět si ponechávají vžitý a srozumitelný název, jako třeba *Suomí* vystupuje všude jako *Finland*, nebo *Nipon* je téměř výlučně znám jako *Japan*, dokonce i antická *Hellada* přijala modifikaci srozumitelnějšího *Řecka* (*Greece, Grecia*). A my v jejich případě prodáváme pro ně slovníky *česko-japonské, řecko-české* a nikomu to nevádí a každý si svou řeč i slovník pozná. Tak proč tak důsledně ztěžujeme život *Holandánům*?

Jak by bylo hezké, kdybychom si tu přísně *nizozemskou* verzi ponechali, až bude *Česká republika* uzavírat s *Nizozemským královstvím* třeba Pakt o neútočení, nebo dohodu o Malém pohraničním styku, a civilní články alespoň zpestřovali občasným užíváním verze *holandské*.

Užívání "*holandské*" verze má ještě jinou výhodu, specifickou pro *Holandány*, neb úspěšně vytlačuje z angličtiny zavádějící název *Dutch* pro holandskou řeč nebo ve významu přídavného jména *dutch-holandský*. Mnoho anglicky neznalých zaměňuje často s německým *Deutsch*, k oboustranné nelibosti.

Jako nadstavbu ještě poznámku. Podobná zavádějící situace je i u pojmenování měst, která se s náruživostí hodnou lepšího úkolu ostentativně a někdy zcela protismyslně překládají. Co takhle *Aia* či *L' aia*, nebo *La Haya*, či *Haig* nebo dokonce *Hág, The Hague*, což vše, jak správně tušíte znamená holandské vládní sídlo *Den Haag*, též úředně těžko vyslovitelné *'s - Gravenhage*.

V dobré paměti starší generace jsou odpudivě zkomoleniny českých zeměpisných názvů, hlavně měst, vesnic, řek a vrchů za Protektorátu, které budily buď úsměv nebo tichý vztek. Jedna taková překladatelská perlička (je jich mnoho) mi utkvěla v paměti dosud. Býtí papežštější než Papež nám nějak nesluší.

LADISLAV MALINSKÝ

ZADNÍ STRANA

